EKİM

İşçi sınıfının kurtuluşu kendi eseri olacaktır

BÜTÜN ÜLKELERİN PROLETERLERİ, BİRLEŞİN!

Sayı:41 , Şubat 1991

Körfez´de emperyalist savaş

Körfezdeki savaş haftalardır bütün şiddetiyle sürüyor. ABD ve Batılı emperyalist müttefikleri bugüne dek Irak topraklarına 70 bin hava saldırısı düzenlediklerini ve 80 bin ton bomba yağdırdıklarını övünçle açıklıyorlar. Kullanılan bombanın daha şimdiden II. Dünya Savaşında kullanılan toplam miktarı aştığı ve bu muazzam yıkıcı gücün yalnızca 17 milyonluk küçük bir ülkeyi hedef aldığı düşünülürse, sürmekte olan savaşın dehşeti daha iyi anlaşılır. "Kuveyt'in kurtarılması"nı başından itibaren yalnızca bir bahane olarak kullanan Batılı emperyalist koalisyon, savaşı Irak'ın askeri gücünü kırmaktan da öteye Irak halkına karşı barbarca yürütülen bir toplu cezalandırma eylemine dönüştürmüş bulunuyor.

Körfez savaşı çağdaş kapitalizmin militarist, saldırgan ve savaşçı doğasını yeniden ve en çıplak biçimiyle gözler önüne serdi. Bu, son birkaç yıldır Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki değişmelere eşlik eden "barışçı", "uygar", "demokratik" kapitalizme dair gerici burjuva propagandasına büyük bir darbedir. Tonlarca bomba yalnızca Iraklı sivil halkın, kadınların ve çocukların tepesine değil, bu propaganda temalarının da üzerine yağıyor. Kapitalist emperyalizmin yüzyıllık çirkinliği bir kez daha bütün açıklığı ile ortaya çıkıyor. Bu gerçeği bilimsel ve tarihsel kanıtlarla hep vurgulayan, ama Doğu Avrupa'daki gelişmeler kullanılarak gerici ve revizyonist propaganda tarafından günümüzde artık eskidiği iddia edilen Marksizm-Leninizmin gücü, canlılığı ve geçerliliği her adımda olaylarla yeniden yeniden kanıtlanıyor.

Sürmekte olan savaş tümüyle haksız, gerici ve emperyalist bir nitelik taşımaktadır. Savaşa varan olayların Irak rejiminin Kuveyt'i işgal ve ilhak eylemiyle başlamış olması olgusunu, emperyalist hükümetler ve destekçileri, yürütülen savaşın bu niteliğini ve gerçek amaçlarını gizlemek için kullanmaya çalıştılar bugüne dek. Muazzam gücü, olanakları ve etkisi son savaş vesilesiyle bir kez daha açığa çıkan tekellerin denetimindeki kitle iletişim araçları, dünya işçilerine ve halklarına sürekli olarak "Kuveyt'in kurtarılması" yalanını yaydılar. Olayların seyri ve emperyalistlerin bizzat kendilerince açıkça tartışılmaya başlanan gerçek planları karşısında inandırıcılığı gitgide azalan bu kaba yalanın gerisinde, ABD önderliğindeki emperyalist dünyanın petrol bölgesi Ortadoğu'ya ilişkin hesapları durmaktadır. Savaş bu hesapların üzerine oturan politikaların bir uzantısıdır. Irak'ın askeri gücünü kırmak, Irak rejimine boyun eğdirmek, kapsamlı ve çok boyutlu bu hesapların unsurlarından yalnızca biridir ve hiç de esas olanı değildir.

Emperyalist devletler koalisyonu için esas sorun, stratejik ve "yaşamsal" bir çıkar bölgesi saydıkları Ortadoğu'ya dünyanın "yeni düzen"i çerçevesinde yeni bir "düzen" vermektir. Daha Körfez olaylarının ilk anından itibaren, sıradan insanı aldatmaya yönelik "Kuveyt'in kurtarılması" propagandasına, en yetkili ve etkili emperyalist sözcüler, ideologlar, stratejistler, yazarlar tarafından sürdürülen Ortadoğu'nun "yeni düzeni" tartışmaları eşlik etti. (Savaş öncesinde ve savaş boyunca tüm diplomasi de bu sorun ekseninde yürüdü). Bu ihtiyacın "Saddam gibi diktatörlerin hırsı"nı gemlemenin ötesinde nedenlerden kaynaklandığını açıkça ifade etmede bir sakınca görmediler bu tartışmayı yürütenler. Körfez olayları, emperyalist dünyanın Ortadoğu'yu yalnızca bir petrol bölgesi değil, aynı zamanda bir devrimci kaynaşmalar alanı, bir potansiyel devrim kuşağı olarak algıladığını, bunun önünü alacak politika ve planlarla hareket ettiğini gösterdi. Savaştan kısa bir süre önce NATO Genel Sekreteri, Kuzey Afrika da içinde Ortadoğu'yu " bir istikrarsızlık kuşağı" olarak niteledi . Bunun toplumsal ve iktisadi sorunlardan kaynaklandığını da açıkça belirtti. Bunu NATO Başkomutanın şu

açıklaması izledi: *"İstikrarsızlık bölgesi barındırdığı stratejik kaynaklar bakımından NATO'nun güvenliğini tehdit edebilecek özellik gösteriyor. NATO üyeleri bu kaynaklara can damarlarından bağlıdır."*

Sorun yeterince açıktır. Somut görünümüyle Batılı emperyalistler ile Irak rejimi arasındaki gerici çıkar çelişkilerinden doğmuş bulunan bu savaş, gerçekte emperyalizmin bölgedeki ortak çıkar ve kaygılarının ifadesi politikaların bir ürünüdür. Emperyalistler Irak'ı bahane ederek Ortadoğu'yu askeri abluka altına aldılar, bir kısım ülkeyi fiilen işgal ettiler. Irak'a karşı elde edecekleri bir zaferi ise, bölgedeki egemenliklerini yeni düzenlemelerle pekiştirmenin dayanağı yapmak istemektedirler. Emperyalist koalisyon Kuveyt'i bir fırsat sayarak ve Irak üzerinden, gerçekte bölge halklarına karşı savaşmaktadır. Bu savaş, petrol kaynaklarını elde tutma ve daha sıkı bir güvenceye alma savaşıdır; bu amaç çerçevesinde emperyalizmin bölgedeki askeri varlığını kalıcı ve meşru hale getirme savaşıdır. Bu savaş, emperyalizmin Ortadoğu'daki dayanaklarını, tüm işbirlikçi rejimleri (siyonizmi, krallık ve şeyhlikleri, gerici ve faşist rejimleri) ayakta tutma, güçlendirme savaşıdır; bu rejimleri gerici siyasal-askeri paktlar içinde birleştirme savaşıdır. Bu savaş, muazzam bir güç gösterisiyle bölge halklarına gözdağı verme, yıldırma, emperyalist çıkarları tehdit eden devrimci gelişmelerin önünü kesme, devrim süreçlerini durdurma ve felç etme savaşıdır; devrimci çözümleri bölgedeki ilişkileri dünya devrim süreci lehine kökten değiştirme potansiyeline sahip Filistin ve Kürt sorunlarını emperyalist çıkarlar çerçevesinde bloke etme savaşıdır.

Kısaca bu savaş, emperyalizmin Ortadoğu'daki iktisadi, siyasal ve askeri varlığını koruma, yeni düzenlemelerle pekiştirme savaşıdır. Tüm bunların bir ifadesi olarak Körfez savaşı emperyalist, gerici, karşı-devrimci bir savaştır. Klasik yöntemlerle sürdürülen bir tür sömürge savaşıdır.

Bu savaşın kendine özgü bir görünümü, ortak emperyalist çıkarlar temelinde bir emperyalist koalisyon tarafından yürütülüyor olmasıdır. Fakat bu görünüm emperyalist dünyanın kendi iç ilişkilerinde yaşamakta olduğu derin değişiklikleri görmemizi engellememelidir. Emperyalist dünya cephesi dönülmez bir biçimde bölünmüştür ve başlıca güç odaklarının kendine özgü çıkarları hızla farklılaşmaktadır. Olayların daha başından itibaren ABD'nin gösterdiği aşırı insiyatif, öteki emperyalist odakları emrivakilerle yüzyüze bırakma ve kendi politikalarının eklentileri haline getirme gayreti, düne kadar tartışmasız olan kendi liderliğini tehdit eden bu iç bölünmeye ve çıkar farklılaşmasına bir karşı tepki olarak değerlendirilmelidir. Görüntünün tersine, Körfez krizi ve onu izleyen savaş, bu çıkar farklılaşması üzerinde yükselen emperyalist rekabeti de ortaya çıkarmıştır. Tam da Ortadoğu'da nüfuz savaşı tüm emperyalistleri Irak'a karşı ortak harekete zorlamıştır. Müdahalenin ve savaşın dışında kalmak, Ortadoğu'da nüfuz kurma ve petrol kaynaklarını denetleme çabası dışında kalmak olurdu. İlginç bir durum olarak, mevcut savaş, emperyalist rekabetin aynı safta çarpışma şeklinde yaşanan bir biçimine sahne oluyor. Ortadoğu halklarına ve bölgedeki devrimci süreçlere karşı ortak çıkarlara sahip olan emperyalist cephe, bölge üzerindeki siyasal ve iktisadi nüfuz konusunda şiddetlenen bir rekabet içindedir. Savaş sonrası dönem ve düzenlemeler de farklılaşacak politikalar bu gerçeği daha belirgin hale getirecektir.

Sorunun tüm karmaşıklığına rağmen Irak rejimi de kendi cephesinden gerici ve haksız bir konumdadır. Bugün karşı karşıya kaldığı yıkıcı savaş bölgede izlediği militarist ve yayılmacı politikanın kaçınamadığı bir bedeli olmuştur. Bugünkü savaşı bizzat istememiş, dahası bu savaştan kaçınmak da istemiştir. Fakat kendi gerici yayılmacı politikası emperyalizmin yerleşik çıkarlarını zedelediği ölçüde, emperyalist cepheyi karşısında bulmuş, bugünkü yıkıcı savaşla yüzyüze kalmıştır. Başta ABD, tüm Batılı emperyalistlerin kışkırtma ve desteği ile İran'a karşı tam 8 yıl haksız bir yıkım savaşı yürüten gerici-sömürgeci Saddam rejiminin bugün, emperyalizme karşı Arap ve bölge halklarının çıkarları için bir savaş verdiğini iddia etmesi dayanaktan yoksundur. Marksist-leninistler için emperyalist haydutlar koalisyonunun Irak'a karşı yürüttüğü yıkım ve kitlesel kırım savaşına karşı her yolla mücadele etmek görevi ile Irak rejimini haklı bulmak ve desteklemek farklı şeylerdir.

Körfez savaşı vesilesiyle Sovyetler Birliği ve Çin'in, hala "sosyalist" olma iddiasındaki bu iki gerici devletin durumuna değinmek özellikle gereklidir. Bilindiği gibi bu iki ülke, ABD emperyalizminin Körfez krizi boyunca izlediği tüm politikalara ve giriştiği tüm uygulamalara "ulusla-

rarası hukuk" kılıfı giydiren Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin 5 daimi üyesinden ikisidir. Sahip oldukları veto haklarını kullanmamışlar, tersine belli iktisadi ve siyasi tavizler karşılığında Ortadoğu halklarını ABD ve Batılı emperyalistlerin haydutça girişimleriyle yüzyüze bırakmışlardır. Sürmekte olan kanlı savaşa da onay vermişler, ek olarak Gorbaçov yönetimi, bu savaşı kendi iç sorunlarını kolayca çözmenin, Baltık ülkelerine kanlı askeri müdahalelerin uygun ortamı olarak değerlendirmiştir.

Körfez krizi ve onu izleyen savaş, dünya ölçüsündeki güç ilişkilerini, gerçek güçleri ve konumlarını kendi çapında somut bir sınamadan geçirmekle kalmamış, Ortadoğu devletlerinin konumlarında, bu devletlerin birbirleriyle ve kendi halklarıyla ilişkilerinde de köklü bir sarsıntıya ve değişime yolaçmıştır. Dün Sovyetler Birliği'nin yanında ve ABD'nin karşısında görünen "ilerici" Suriye rejimi emperyalist koalisyon ile aynı cephededir; Irak'ın yıkımına onay ve destek vermektedir. Uğradığı saldırı sonucu Irak'la kanlı bir savaşın acılarını ve yıkımını 8 yıl yaşayan İran ise, kuşkusuz kendi halkının da baskısıyla, dünkü düşmanı Irak'ın aç bırakılmasına ve barbarca yıkımına karşı belli sınırlar içinde anlamlı bir tepki gösteren en önemli bölge ülkesi olmuştur. Mısır, Suriye, Fas, Türkiye, Pakistan başta olmak üzere bir kısım Arap ve İslam ülkeleri emperyalistlerle aynı cephede saf tutmak yoluyla kendi halkları nezdinde destek ve itibarlarını yitirmiş, utanç verici bir konuma düşmüşlerdir. Savaş sonrası dönemde girişecekleri manevralar ne olursa olsun, bu ülke rejimleri kendi halkları ve öteki bölge halkları nezdinde eski konumlarını yeniden elde edemeyeceklerdir. Özellikle Türk burjuva rejimi izlediği saldırgan ve uşakça politikayla Arap ve İslam halklarının yoğun nefretini kazanmıştır. Tüm bu ülkelerin Körfez krizi ve savaşı karşısındaki politika ve uygulamaları, tersten etkisini zaman geçtikçe daha açık gösterecek, bu ülkelerdeki devrimci süreçleri hızlandırıcı bir rol oynayacaktır.

Körfez krizi ve onu izleyen savaş, bölgedeki tüm gerici rejimleri sarsıp zayıflatırken, bölge halklarında uzun vadede önemli sonuçları görülecek bir anti-emperyalist uyanışa ve politizasyona neden olmuştur. Milyonlarca insan haftalarca emperyalistlerin Ortadoğu'daki varlığına ve Irak'ın barbarca yıkımına karşı protesto gösterileri gerçekleştirmiştir. Bu protestoların bugün için islami ya da milliyetçi motifler taşıması, onların haklı ve devrimci özünü karartmaz. Dünya burjuvazisinin bu tepkilerden büyük rahatsızlık duyması, Batılı burjuva yazarların bu tepkileri gerici-ırkçı yorumlara konu etmesi rastlantı değil. Emperyalizmin Ortadoğu'daki egemenliğini kısa vadede pekiştirecek gibi görünen son Körfez olayları, öte yandan bu egemenliği tasfiye edecek gerçek güçleri uyararak ve hareketlendirerek, tam da bu yolla ve paradoksal bir biçimde, önünü kesmeyi amaçladığı devrimci süreçleri beslemiş ve hızlandırmıştır. Birleşmiş Milletler şemsiyesi ABD'nin işgalci ve saldırgan emperyalist yüzünü Arap halkları nezdinde gizleyememiştir.

Ortadoğu'yu askeri işgal ve abluka altına alarak bugünkü savaşı yürüten emperyalist ülke halklarının durumu farklıdır. Savaşın özellikle başlangıç döneminde ve özellikle Almanya'da başgösteren büyük savaş karşıtı gösterilere rağmen, Batı halklarının büyük bir bölümü utanç verici bir biçimde kendi burjuvazilerinin yürüttüğü bu açıkça haksız, saldırgan ve emperyalist savaşa destek vermişlerdir. Körfez savaşı Avrupa işçi hareketinin hala ölü olduğunu, geniş kitleleriyle işçi sınıfının bugün hala emperyalist burjuvazinin kaba bir eklentisi olmaktan kurtulamadığı gerçeğini bir kez daha göstermiştir. Savaş karşıtı gösteriler daha çok ilerici küçük-burjuva kitlelerin ve öğrencilerin eseri olmuş, fakat bu hareketler de hedefleri ve şiarlarıyla yüzeysel ve bulanık bir kimlik sergilemişler, geleneksel burjuva pasifist konumu aşamamışlardır. Cephe gerisinde bugün için bu kadar rahat olmak emperyalist koalisyonun işini kolaylaştırmış, pervasızlığını artırmıştır. Zira bugünkü koşullarda onu dizginleyebilecek en önemli güç, kendi işçi sınıfı ve emekçilerinden gelecek kuvvetli bir tepki olabilirdi. Tekellerin denetimindeki iletişim araçlarının başarıyla işlediği "diktatör Saddam", "Kuveyt'in kurtarılması", "uluslararası hukuk", "Birleşmiş Milletler kararları" gibi temalar, emperyalist hükümetlerin kendi işçi sınıfı ve halklarının desteğini elde etmesini önemli ölçüde kolaylaştırdı. Yine de, Almanya başta olmak üzere, ABD, İspanya, Avusturalya ve Japonya gibi ülkelerde, toplumun azınlık kesimlerine dayanıyor ve henüz savaş karşıtlığını aşmıyor olsa da, ortaya çıkan kitlesel tepkiler anlamlıdır ve gelecek için umut vericidir.

Türk burjuvazisi sürmekte olan savaşta em-

peryalist koalisyonun en önemli bölgesel dayanağı durumundadır. NATO ve ABD üsleri Irak'ın bombalanmasında ilk günden beri ve yoğun bir biçimde kullanılmış, NATO Çevik Kuvveti Türkiye Kürdistanı'nda üslendirilmiş, Irak sınırına büyük bir askeri yığınak yapılmış, devletin en yetkili mercileri Irak'a karşı her yolla kışkırtıcı bir faaliyet içinde olmuşlardır. Türk rejimi bugün Irak'a karşı ilan edilmemiş bir savaş yürütüyor. Henüz açık bir karşılıklı çatışmaya girilmemiş olması ise yalnızca Irak'ın bu tür bir çatışmayı kabul edebilecek olanaklardan yoksunluğu sonucudur.

NATO Genel Sekreteri tüm Ortadoğu'yu "Bir istikrarsızlıkkuşağı" ilan eden aynı açıklamasında biz Türkiyeli komünistler ve devrimciler için özellikle önemli bir tespite de yer veriyordu: "Türkiye, doğrudan tehdit altındadır"! Türkiye'nin bir dış tehditle yüzyüze olmadığım bir kısım burjuva politikacılar bile her vesileyle tekrarlıyorlar. Evet Türkiye değil ama Türkiye'de hüküm süren burjuva sınıf egemenliği "doğrudan bir tehdit altındadır". Bu tehdit tam da Genel Sekreter Manfred Wörner'in saydığı türden çözümsüz sosyal ve siyasal sorunlar zemini üzerinde boy veren devrimci dinamiklerden, bu dinamiklerin ifadesi Türkiye devriminden geliyor. Türkiye işçi sınıfından ve Kürt devrimci hareketinden geliyor.

Türk burjuvazisi sorunlarının ve karşı karşıya bulunduğu tehditin bilincindedir. Körfez kriziyle birlikte dışta izlediği yeni "aktif politika" bu bilincin bir ifadesedir. Bölgedeki emperyalist egemenliğin pekiştirilmesi, emperyalist güçlerin bölgedeki ve Türkiye'deki askeri varlıklarının artması ve kalıcılaşması onun dolaysız olarak çıkarınadır. "Tehdit"i savuşturabilmesinin güvencesidir. Bölge jandarmalığını üstlenmeye taliptir vebunu bölgesel emperyalist hesaplarının yanısıra kendi sınıf egemenliğini sürdürebilmeninin bir güvencesi saymaktadır. İzlediği "aktif politika"nın stratejik amacı ve hedefi budur. Nedir ki bu hesabının ne ölçüde gerçekçi olduğu kendi iç cephesinde bile tartışmalı. Burjuvazinin bir kısım temsilcilerinin ısrarla bu politikayı "maceracı" ve "hesapsız" olarak nitelemeleri boşuna değil. Böyleleri bölge sorunlarına ve özellikle bölgesel düzeyde Kürt sorununa bu tür bir "aktif" müdahalenin Türk burjuvazisine pahalıya çıkacağını düşünmekte hiç de haksız sayılmazlar.

Körfez politikasıyla Türk burjuvazisinin şimdilik elde ettiği tek "kazanç" kapitalist dünyanın bölgedeki sadık bir bekçi köpeği olduğunu yeniden kanıtlamak olmuştur, Karşılığında Acem, Kürt ve Arap halklarının nefretini, tüm komşu devletlerin kolay giderilemeyecek derin bir güvensizliğini kazanmış, bu onursuz ve uşakça tutumu ile kendi halkı nezdinde de iyice yıpranmıştır.

Savaşı bahane ederek şimdilik grevler yasaklanmış, tüm haklar askıya alınmış, yüzbinlerce işçiyi kapsayan tensikatlara girişilmiş, büyük zamlar peşpeşe gerçekleştirilmiş, Kürdistan'da büyük baskı, sindirme ve zorla göç uygulamalarına girişilmiştir. Tüm bunlar Türk burjuvazisi için "aktif" politikanın başarı meyveleri midir? Görünüme bakılırsa öyle. Nedir ki rüzgar eken fırtına biçer! Öznel bir iyimserlik kaygısından bütünüyle uzak olarak, iddia ediyoruz: Türk burjuvazisi patlayıcı madde stoklarını çoğaltarak kendi kuyusunu kazıyor. Modern tarih içteki sorunları dışta "aktif politika" izleyerek örtmeye çalışıp da bu yolla yalnızca içteki huzursuzluğu ve patlamayı daha bir kuvvetle mayalayan nice örneğe tanıktır.

Burjuva rejimin ve propagandanın gösterdiği tüm çabalara rağmen Türkiye işçi sınıfı ve halkının geniş kesimleri savaşa karşı bir tutum ortaya koymuştur. Bu tutumun Kürdistan'ın bazı kentleri hariç bir edilgen tepki düzeyinde kaldığı, anlamlı sayılacak protesto eylemlerine varamadığı bir gerçektir. İşçi sınıfı büyük savaş zamlarına ve kitlesel tensikatlara da tüm öfkesine rağmen sonuçta seyirci kalmış sayılır. Bu ikili olgu devrimci kitle mücadelesinin hem olanaklarını hem de zayıf yanını ortaya koymaktadır. Önderlikten yoksun örgütsüz yığınların öfkelerini eyleme dökmekte zorlandıklarını son olaylar yeniden göstermiştir.

Türkiye devrimci hareketi bir bütün olarak Türk burjuvazisinin gerici, saldırgan, emperyalist politikaları karşısında devrimci bir tutum almış, fakat bu tutumu yığınların savaşa karşı tepkileriyle birleştirmekte, yığınları savaş karşıtı eylemlere çekmekte başarısız kalmıştır. Bu ise devrimci hareketin bugünkü güç ve örgütlülüğü hakkında bir fikir vermektedir. Son olaylar devrimci hareketimizin kritik ve aslında oldukça elverişli bir anda olayları etkileme yeteneğinden yoksun olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur.

Olanaklarla zayıflıklar bir arada önümüzdeki dönemin devrimci görevlerine işaret ediyor.

EKİM

Körfez savaşı ve Türk burjuvazisi

"Türk burjuvazisi doğrudan bir savaş hali bir yana, gergin bir savaş atmosferi yaratabildiği ölçüde bile, ülke içi yaşamda normal durumlarda atamayacağı adımları atabileceğinin hesabıyla hareket ediyor. Böyle bir durumda her türlü hak arama olanağı ortadan kaldırılabilecek, grevler yasaklanabilecek, sol basın susturulabilecek, zamlar peşpeşe uygulanıp dolaylı ve dolaysız vergiler arttırılabilecektir. Böyle bir durumda, sınırlara takviye, savaş teyakkuzu, tatbikatlar vb. görünümlerle kamufle edilerek, Kürt halkına karşı her türlü baskı ve sindirme uygulamalarına, sürgün ve katliamlara girişebilecektir. Böyle bir durumda "müttefik" ülkelerle iş ve güçbirliği adı altında Amerikan emperyalizmine kölelik zincirlerine yenileri eklenebilecektir."

Körfez krizinin başladığı ilk günlerde *Ekim*'de yazılmış bulunan bu satırlar bugün bir gerçeklik haline dönüşmüştür. Türk burjuvazisi, Körfez krizini, içeride yaşadığı sorunları ve bu sorunların yarattığı sıkışmışlığı gidermek amacına yönelik bir fırsat olarak değerlendirmiştir.

Nitekim, onun savaş çığırtkanlığında bu kadar istekli davranıyor olmasının ardındaki önemli nedenlerden biri de budur. Türkiye'nin içerisinde bulunduğu krizin geçici olmadığı, aksine bir yapısallık ve süreklilik arzettiği daha önceleri vurgulanmıştı. 1970'li yılların sonundan beri, düzeni kurtarmak için uygulanmaya çalışılan ekonomik politikanın başarılı olması, ancak toplumsal muhalefetin tamamıyle susturulmuş olmasıyla mümkündü. 1980-84 arasında sermaye, toplumsal muhalefeti etkisiz kıldığı oranda bir ölçüde rahat nefes alabilmişti. Fakat tam da 1984'-den sonra bir yandan işçi sınıfının artan eylemselliği, öte yandan ise Kürt ulusal hareketinin bir sıçrama gerçekleştirmesi, sermayenin planlarını bozuyor ve rüzgarı tersine çevirmeye başlıyordu.

1990'lara gelindiğinde gerek işçi hareketinin aldığı boyut gerekse de Kürt ulusal hareketindeki gelişmeler, sermaye iktidarının düzenin idamesi için alması gereken zorunlu tedbirleri almasının önünde bir engel olarak dikiliyor ve Türkiye'nin mevcut "istikrarsızlık kuşağı" içersindeki "en zayıf halka" olduğu gerçeği gittikçe daha net olarak gözükmeye başlıyor.

Türk burjuvazisi, Körfez krizini sevinçle karşıladı ve onun yarattığı savaş atmosferini körükleyerek, kendi iç sorunlarının çözümü olarak kullanmak için önemli bir fırsat saydı. Kuşkusuz içte zor duruma düşen burjuvazinin klasik tavrıdır bu. Öte yandan Türk burjuvazisi basit bir biçimde içteki sorunları halletmekten öte, muhtemel bir savaşın haritada yaratacağı değişikliklerden de yararlanmayı planlıyordu.

Türk burjuvazisinin içerdeki sorunları halletmek hevesi ile emperyalist güçlerin Ortadoğu üzerine planlarının dolaysız bir biçimde içiçe geçmiş bulunması, Türk burjuvazisinin emperyalizmin "sadık köpeği" rolünü bu denli hevesle üstlenme çabasını da daha anlaşılır kılmaktadır

Bu içiçe geçiş, kendini Kürt sorununda ifade etmektedir. Emperyalizm, kendinin denetimindeki bir özerk Güney Kürdistan'ın Ortadoğu'daki denetimi açısından elverişli olacağını planlıyor. Fakat Kürt sorununun bir "bağımsızlık" sorunu olarak algılanmasına ve bu sorunun devrimci bir tarzda çözümüne de kesinlikle karşı duruyor. Böyle bir strateji, PKK'nın kesinlikle devre dışı bırakılınasını zorunlu kılmaktadır. Türk burjuvazisi ile emperyalizmin üzerinde kesin olarak anlaştıkları nokta budur.

PKK'nın devre dışı bırakılabildiği bir durumda, Güney Kürdistan'da bir özerk Kürt Cumhuriyetinin kurulması emperyalizm açısından istenilir bir seçenektir. Burjuva basının Talabani'yi Kürtlerin resmi ve meşru lideri olarak tanıtma çabasının bu planla doğrudan bir ilgisi vardır.

Türk burjuvazisi, Kürt sorununun bu tarz bir çözümüyle "PKK belası"ndan kurtulucağını umut etmektedir. Ayrıca kurulacak bir "özerk Kürt Cumhuriyeti"nin vasisi rolünü üstlenmek istemektedir. Kürtçe konuşma yasağının kaldırılması bu vasi rolüne hazırlanmanın bir ürünüdür. Nitekim Talabani Özal'dan övgü ile sözederek, Türk devletinin vasiliğine soğuk bakmadığı yönünde bir mesaj vermektedir.

Körfez krizi, Türk burjuvazisine Kürdistan'da tamamen zorbalığa dayalı bir takım manevralar için bir imkan haline gelmiştir. Bu daha önceleri başlatılan sürgün ve boşaltma politikalarının pervasızca uygulanmasına zemin hazırlıyor.

Kürdistan dağlarının "NATO güçleri" tarafından bombalanması gündeme geliyor.

Kürdistan'da devlet yoğun bir operasyona girişiyor. Yalnızca Nusaybin, Tunceli ve Elazığ'da 150'ye yakın kişi gözaltına alınıyor vb.

Körfez savaşı, Irak'ın Kuveyt'ten çıkarılmasını sağlamaktan çok öte, bölgede yoğun bir yeni düzenleme çabasını ifade etmektedir. Türkiye bu yeni düzenlemede kritik bir önem taşıyor.

* * *

Türk burjuvazisi, Körfez krizini aynı zamanda işçi sınıfının fiili önderliğinde yükselen toplumsal muhalefet hareketini dizginlemek amacıyla da kullanmaktadır.

Körfez krizi sırasında 115 bin işçi grevdeydi ve bu sayı gittikçe artmaktaydı. İşçiler son on yılda kaybettikleri ekonomik hakları almakta kararlı oldukları gibi, artık bu hakların kalıcı olması için demokratik bir takım kazanımların da sağlanması gerektiğini düşünüyorlar ve bunun gerçekleşmesi için de her şeyden önce "Özal Hükümeti"nin düşürülmesinin zorunluluğuna inanıyorlardı.

Burjuva hükümet, daha henüz grevlerin başladığı ilk günlerden itibaren ülkeyi "savaş atmosferi" içine sokmaya çalışarak, mevcut grevlerin ertelenebilmesi için elverişli bir ortam yaratmayı planlıyordu. Fakat Zonguldak işçilerinin Ankara'ya yürüyüşü ve bu yürüyüşün aynı zamanda "savaş aleyhtarı" bir gösteriye dönüşmesi Türk burjuvazisinin hesaplarını bozabilecek bir olaydı.

Bu dalgayı ancak, burjuvaziye sadık sendikacılar aracılığıyla önce Zonguldak işçilerini yalnız bırakarak, ardından Ş. Denizer'i "ikna ederek" geriye çekebildiler.

Nihayet bugün grevler ertelenmiş bulunuyor. Aslında bunun bir grev ertelemesi değil, "grev yasağı" olduğu da herkesçe bilinmektedir. Artık işçiler bir daha greve çıkamayacak, 60 gün sonra anlaşma sağlanamazsa sözleşme YHK tarafından imzalanacak. Bununsa ne anlama geldiğini artık Türkiye işçi sınıfı çok iyi bilmektedir.

Burada saptanması gereken bir başka nokta, işçi sınıfının yoğun bir eylemlilik döneminin ardından bu "grev erteleme" kararları karşısındaki suskunluğudur. Bir kaç pasif protesto dışında işçi sınıfının bir karşı çıkışı sözkonusu olmamıştır. Topkapı'da, metal işkolunda küçük çaplı yürüyüşler ve yemek boykotları olmuş, Zonguldak'ta grev erteleme kararını duyan işçiler sendikaya bu durumu görüşmeye gitmişler, sendikacıların "çalışacağız" demeleri üzerine sesizce yeraltına inip çalışmaya başlamışlardır.

Bu bize işçi sınıfı eyleminin zayıf yanı hakkında bir somut bilgi vermektedir. İşçi sınıfı henüz örgütsel olarak sendikal örgütlülüğü aşamamıştır. Eylem biçimlerinde barışçıl yöntemlerin dışına henüz çıkamamaktadır. Sendikacılar ise işçi hareketinin bu düzeyde kalması için özel bir çaba harcamaktalar. "Grev ertelemeleri" karşısında sendikalar Danıştay'a başvurmaktan öte bir tepkiyi düşünmek bile istemiyorlar.

Türk burjuvazisi, Körfez savaşını işçi sınıfının toplu iş sözleşmelerinde kısmen kazanmış olduğu hakları zamlarla yeniden almaktan öte, ayrıca savaşın ek faturasını da işçi ve emekçi kesimlerden çıkarmak için kullanıyor. Özellikle KİT ürünlerine ardı ardına gelen zamlar, adeta bir savaş vergisi işlevini görmektedir. Elektrik, şeker, demir-çelik, kağıt, tekel ve ulaşım alanındaki zamlarla enflasyon bir tırmanışa geçmiş bulunmaktadır.

İşçi sınıfının sağladığı nispi ekonomik kazanımları etkisizleştirmenin diğer bir yöntemi de, Körfez krizinden bu yana başvurulan toplu tensikatlardır. Körfez krizinden bu yana 200 bine yakın işçi işten çıkarılmıştır. İşten çıkarmaların bir boyutunun asgari ücretle yeni işçi alarak işverenin "ekonomik yükten" kaçınması oluşturuyorsa, hiç kuşkusuz diğer önemli boyutunu da öncü işçilerin fabrikalarından uzaklaştırılması oluşturmaktadır. İşverenlerin işten çıkarmalarda bunu gözettiği açıktır.

İşçi sınıfı, Kürt halkı ve diğer emekçi kesimler üzerinde amansızca bir terör uygulayan Türk burjuvazisi, bir yandan da 141-142, Kürtçe konuşma serbestisi gibi, aslında ciddi hiç bir değişiklik getirmeyen yasal değişiklik önerileriyle "demokrat" gözükmeye önem veriyor.

Türk burjuvazisini bu özeni göstermeye iten nedenlerden biri, işçi sınıfı ve diğer toplumsal muhalefet odakları ile Kürt halkını bu tip gündemlerle bölmeye çalışmak ve tereddüte düşürmekse, diğer nedeni de Batı dünyası ile bir bütünleşme fırsatı yakalamış olan burjuvazinin bu pratik bütünleşmeden AET'ye girme konusunda bazı ek olanaklar çıkarma hevesidir.

* * *

Türk burjuvazisinin, Körfez krizini içerdeki toplumsal muhalefet odaklarını etkisizleştirme yönünde kullanma eğilimi, işçi sınıfından ciddi bir tepki görmedi. Genel olarak işçi sınıfının üretimi yavaşlatma yönünde bir eğiliminden sö-

(Devamı s.8'de)

Körfez savaşı ve Kürt sorunu

Körfez krizi Irak'ın Kuveyt'i ilhakıyla başlamış olsa da, sonraki gelişmeler sorunun bundan çok öte bir anlam taşıdığını ortaya koydu.

Şu anda bütün emperyalistler ve bölgedeki gerici devletler kriz sonrası bölgede uygulanmaya konacak gerici planların neler olması gerektiği üzerinde dikkatlerini yoğunlaştırmış bulunuyor. ABD emperyalizmi, Doğu Avrupa rejimlerinin çöküşüyle ve yeni güçler dengesinin oluşmaya başlamasıyla birlikte dünya emperyalizminin liderliğinin kendisinde olduğunu göstermek için Körfez krizini bir vesile saydı. En modern silahlarını, yarım milyonluk ordusunu Ortadoğu'ya yığdı.

Bu davranışıyla ABD emperyalizmi, Irak'ın Kuveyt'i ilhakını kendi egemenliğine karşı bir eylem olarak gördü ve kendi egemenliğinin sarsılmasına izin vermeyeceğini ortaya koymuş oldu.

Yeni dünya düzeninin yükselen mihrakı olarak Almanya, Japonya gibi güçlerin şu an için kendisiyle açıktan etki alanlarını paylaşma kavgasına girme gücü gösteremeyeceğinin de bilincinde olarak, onları da arkasına alarak gücünü kanıtlamak istedi. Bunda başarılı da oldu. Avrupa burjuvazisi kerhen de olsa ABD'nin yeni girişimine destek verdi. Kuşkusuz bu koşulsuz bir destek değildi. Onlar da doğrudan Körfez'de görev alarak (Fransa), daha temkinli destek vererek (Almanya) gelecekte kendi bağımsız çıkarlarını kollamanın planlarını yaptılar. İşbirliği sadece, Irak'ın mevcut düzene meydan okumasını engellemeyle ve devrimci odakları tasfiye etmeyle sınırlıydı. Bundan sonra, emperyalist mihrakların bağımsız çıkarlarını dile getiren planlar gündeme geliyordu.

Bugün Ortadoğu'da çatışan ve çakışan çıkarları ifade eden bir dizi gerici senaryo uygulanmaya konulmaya çalışılıyor.

Emperyalist planların temel bileşenlerinden birini Kürt ulusal hareketi oluşturuyor.

Kürt ulusal hareketi Türkiye, Irak, İran ve Suriye'yi içine alan geniş bir etki alanıyla, kriz sonrası oluşacak dengelerde çok önemli bir role sahiptir.

Kürtler sadece bölgede geniş bir coğrafik alana dağılmış olmalarıyla değil, Kuzey Kürdistan'da devrimci bir Kürt hareketinin varlığı ile de emperyalistlerin ve bölgedeki gerici devletlerin yoğun ilgisine konu olmaktadır.

Emperyalistler bölgede sadece etki alanlarını paylaşma, egemenliklerini sürdürme gibi kısa vadeli çıkarları için kavga vermiyorlar, devrimci kaynaşmaların yoğunlaştığı bir alan olarak Ortadoğu'da devrimci halk hareketlerini ve devrimleri tasfiye etme gibi uzun vadeli çıkarların da planlarını yapıyorlar.

Kürt ulusal devrimci hareketi, yıllardır dişe diş bir kavga ile politik etkinliğini bölgede kabul ettirmiş, Türk burjuvazisi şahsında dünya gericiliğini zor durumda bırakmıştır.

Batılı emperyalistler ve Türk burjuvazisi, şimdi devrimci Kürt hareketinin bölge çapında etkisini sınırlama, tasfiye etme ve reformist Kürt örgütlerini öne çıkararak bölgedeki egemenliğini korumanın planlarını yapmaktadır.

Bu planın en önemli öğesi, Irak'taki reformist Kürt örgütlerini öne çıkararak Kürtlerin temsilcisi olarak sunmak, bunlar üzerinden bölgedeki egemenliklerini sürdürmektir. Böyle bir plan geleneksel reformist Kürt örgütlerinin de çıkarlarına uygun düşüyor. Böylece Kürt ulusal devrimci hareketinin temsilcisi olarak PKK tasfiye edilmiş olmakla kalmayacak, gelecekte emperyalizmin bölgede istediği gibi at oynatmasını sekteye uğratma potansiyeli taşıyan İran ve Suriye gibi ülkelerin Kürt hareketini kullanmasının da önüne geçilmiş olacak, Türk burjuvazisi kendini tehdit eden önemli bir mihraktan, emperyalist müttefiklerinin yardımıyla kurtulmuş olacak.

ABD emperyalizmi, bölgedeki egemenliğini doğrudan kendi askeri güçleri aracılığı ile uzun süre koruyamayacağının bilincinde olarak, egemenliğini kendi denetiminden çıkmayacak ülkeler aracılığıyla sürdürmek istiyor. Tarihsel olarak Arap-İsrail düşmanlığı dikkate alındığında, ABD'nin bu gereksinimini İsrail karşılamaktan uzaktır. ABD İran'da Şahın devrilmesinden bu yana ikinci bir bölge jandarmasına gereksinim duyuyor ve yıllardır bu boşluğu doldurmanın planlarını yapıyordu.

İkinci jandarma olarak Türk burjuvazisi Körfez krizinde takındığı uşakça tutumuyla, iç sorunları ile bunalmışlığı ile ABD'nin çıkarlarına yanıt verme konusunda pervasız bir tutum sergiliyor.

Türkiye burjuvazisi sadece iç sorunlarından kurtulmak için değil, emperyalist emellerini de yaşama geçirmek için bölge jandarmalığına büyük bir istek gösteriyor. Kerkük ve Musul'un ele geçirilmesi geçmişten bu yana Türk burjuvazisinin iştahını kabartan amaçlar durumundadır.

Körfez kriziyle birlikte Türk burjuvazisi, bu emperyalist emellerini gerçekleştirmeye büyük bir istek gösterdiyse de, ABD ve Avrupalı emperyalistler, bunun kendi amaçlarına zarar vereceğini düşünerek Türk burjuvazisinin bu isteklerini şimdilik gemlemiş durumda. Emperyalistler bugün için, Türk burjuvazisinin dolaylı olarak ve kendilerinin izin verdiği ölçüde bir jandarma rolü oynamasının yeterli olduğunu düşünüyorlar.

Türkiye ve Kürtler, dünya emperyaliziminin bölgedeki stratejik çıkarları bakımından iki temel halka durumundadır.

Neden? Çünkü Türkiye bölgede emperyalizmin zayıf halkalarının başında gelen bir devrim ülkesidir. Ekonomik ve politik açmazlarıyla, devrimci bir işçi hareketinin gelişmesinin nesnel olanaklarıyla, rejimi tehdit eden devrimci bir ulusal hareketin varlığıyla, bölgedeki stratejik önemiyle Türkiye emperyalizmin temel ilgi alanlarından birini oluşturuyor.

Türkiye devrimi bu olanaklarıyla, Kürt ulusal hareketini yedeğine aldığı durumda tüm Ortadoğu'ya genişlemenin potansiyel olanaklarını içinde taşıyor.

Türkiye devrimi, Kürt ulusal sorunun, yıllardır Ortadoğu'nun en önemli sorunu olan Filistin sorunun da devrimci bir temelde çözümünü sağlamada temel ve belirleyici bir faktör olabilir. Bir dizi veri Türkiye devriminin kelimenin teknik anlamıyla dar bir ulusal devrim değil, bölgeyi temelden etkileyen, dünya devriminin yolunu açan enternasyonal çapta bir devrim olacağını gösteriyor. Bölge halklarında yaygın olan anti- emperyalist bilinç de devrimin bölgedeki etkisini kolaylaştıran diğer bir önemli faktördür.

Emperyalizm ve bölgedeki gerici devletler, planlarını hep bu gerçeği hesaba katarak yapıyorlar. Türkiyeli komünistler de bu gerçeği her fırsatta gözetmek, görevlerini bu temel gerçek ışığında belirlemek zorundadır.

Bu açıdan bakıldığında, Türkiye'ye ve bölgeye yerleştirilen Çevik Kuvvet, savaş sonrasında yaşama geçirilmesi düşünülen Güvenlik Sistemi, sadece ve hatta esas olarak bölgedeki güçlerin emperyalizmin çıkarları temelinde dengelenmesi amacına yönelik değil, devrimci kaynaşma alanı olarak bölgede emperyalizmin stratejik çıkarlarını korumaya da yönelik planlar durumundadır.

Savaş nasıl sonuçlanırsa sonuçlansın, bölgede devrimci kaynaşmanın artması sonucunu doğuracaktır. Bölgede bir çok gerici rejim diken üstünde oturuyor. Emperyalistlerin planları, devrimci kaynaşmanın doğuracağı tehlikeleri en aza indirme, bölgedeki huzursuzluğu kendi amaçları doğrultusunda kullanmanın planlarıdır.

Irak'ta Kürtlere bir federasyon çerçevesinde verilmesi düşünülen tavizler, Türk burjuvazisinin Kürtlere vermeyi planladığı kısmi kültürel haklar vb. bütün bunlar, devrimci odakları tasfiye etme planlarıdır.

Türk burjuvazisi ve emperyalistler bir yandan devrimci bir Kürt hareketinin tasfiyesi temeline oturan kısmi tavizlerle Kürt hareketini denetimlerine almaya çalışırken, diğer taraftan da Kürt köylerini bombalayarak, bölgeyi insansızlaştırma planlarını yaşama geçirerek, Kürt tehditinden kurtulmaya çalışıyor.

Emperyalistlerin ve Türk burjuvazisinin gerici planlarını teşhir etmek ve bozmak, bugün komünist hareketin acil ve ertelenemez görevi durumundadır. Körfez krizinin bir kez daha ortaya koyduğu en çıplak gerçek budur.

Körfez savaşı ve Türk burjuvazisi

(Baştarafı s.6'da)

zetmek mümkündür. Devrimci komünistler bu eğilimi politik bir tepki halinde örgütleyebilmenin yollarını aramalıdır.

Öte yandan 1991 Baharı'nın yeni bir işçi hareketi yükselişine tanıklık etmesi çok muhtemeldir. Bu yükselişin işçi hareketinin politik niteliğinin artırılması ve sınıfla sosyalist hareketin birleşmesi yönünde sağlayacağı olanaklardan yararlanılması için çabalar bugünden artırılmak zorundadır.

Önemle söylenebilecek olan şudur; yükselen bir işçi eyleminin emperyalist savaşa sınıf savaşıyla karşılık vermesi yönünde bir anlam kazanmasının, gerek emperyalizmin gerek Türk burjuvazisinin planlarını altüst etmede çok önemli bir rolü olacaktır.

Ve yaklaşan 1 Mayıs, bu açıdan da önem kazanmaktadır.

Körfez savaşı ve halkların tepkisi

Bir ayı aşan savaş bütün vahşetiyle devam ediyor. Irak halkına karşı en modern uçaklarla 80 bini aşkın bombardıman seferi yapıldı. Çocuk ve kadınlar başta olmak üzere "uygar dünya cemaati" bir halkı toptan katliama tabi tutuyor.

Bundan dolayıdır ki halklar bu emperyalist saldırganlığa karşı her gün seslerini biraz daha fazla yükseltmektedirler.

Kitle hareketleriyle kendini ortaya koyan bu boyuttaki tepkinin üzerinde önemle durulmalıdır. Zira I. Dünya Savaşına karşı dahi bu kitlesellikte bir hareketlilik yaşanmamıştır. Bu hareketliliğin nesnel ve öznel koşullarının irdelenmesinde, ders çıkarılmasında devrimci harekete önemli görevler düşüyor. Bu yazının sınırlarını aşmasına rağmen bir kaç noktayı belirtmek önemlidir.

'80'li yıllarda başlamak üzere kapitalist dünyanın bünyesinde kitlesel hareketlerin ve sosyal muhalefetin olanakları genişlemiştir. Kitlesel hareketlerin yaygınlaşması ve kısa bir süre içinde politize olması günümüzün önemli bir olgusudur. Bu evrensel düzeyde dünya devrim süreci ve dinamikleri açısından da önemlidir.

Zira benzeri gelişmeler özellikle bu son yıllarda Latin Amerika, Afrika, Asya ve Avrupa ülkelerinin büyük bir bölümünde de yaşanmaktadır.

Körfez savaşına karşı gelişen tepkilerin ve kitlesel eylemlerin bu bağlam içinde ele alınması gerekiyor. Savaşın başladığı günden itibaren dünyanın her yerinde ABD'nin saldırganlığına karşı çeşitli eylemler yapıldı. Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde bu eylemler kitlesel ve sürekli biçim kazandı. Federal Almanya'da devletin resmi tavrını "tehdit" edecek düzeyde, bir milyona yakın kişinin katıldığı değişik kitle gösterileri yapıldı. Burjuvazi tüm propaganda mekanizmasını harekete geçirmesine rağmen eylemler küçümsenemeyecek düzeyde devam etti.

Avrupa kamuoyunda savaşa karşı gösterilen ilk tepki aynı düzeyde kalmasa, örneğin Almanya'da % 20'ye inse bile tepkiler önemlidir. Zira Avrupa'daki savaş aleyhtarı eylemler tüm toplumsal katmanları kapsayan bir özgünlük gösterdi. Sendikalardan Hristiyan gruplara, komünistlerden çevrecilere kadar büyük bir yelpazeyi kapsayan bu barış hareketine gelip geçici bir olgu olarak bakılamaz. Heterojen de olsa bu hareketlerin çoğu geçmiş yıllarda atom santrallerine ve silahlanmaya karşı oluşmuş, hatta '68 öğrenci hareketinin dinamiklerini yer yer çağrıştıran bir gerçeklik sergiliyor. "Savaşa hayır!", "Petrol için kan yok!" talepleri savaşa karşı tepkilerin ortak platformunu oluşturuyor. Savaş aleyhtarı eylemlerin yer yer burjuva demokrasisinin sınırlarını zorlaması, eylemlerin yer yer radikalleşmesi başka bir gelişmedir.

Bundandır ki Avrupa burjuvazisi kitlelerin tepkilerini dindirmek için ilk günlerde takındığı sahte toleransı terk etti. Bu eylemleri yasaklamaya (Fransa), "anti-Amerikancı", "anti-İsrail", "Saddam diktatörünü" destekleyen eylemler olarak karalamaya başladı (Almanya). Burjuva demokrasisi sınırları sıkıştırıldığında gerçek yüzünü, dişlerini göstermeye çalıştı.

Genel olarak barış hareketi, sınırlı talepleri, burjuva devlet kurumlarını açık bir biçimde hedef almaması gibi bir zayıflığı da içinde taşıyor. "Savaşa hayır" talebi tek başına bu hareketin sınırlılığını göstermektedir.

ABD saldırganlığı Avrupa'da, özellikle Almanya'da şimdiye kadarki en sert ve kitlesel tepkiyi gördü. Bunun içindir ki ilk etapta Ortadoğu'daki halkların tepkisi değil, Avrupa'daki barış eylemleri bastırılmaya çalışıldı.

Avrupa dışındaki yerlere baktığımızda da benzer bir tepki görüyoruz. Latin Amerika'da hükümetler bir anda petrol fiyatlarını yükselterek (savaştan en çok etkilenen bölgeydi) faturayı kitlelere ödetmeye girişti. Bölgede, ABD emperyalizmine karşı biriken kin ve nefret dolayısıyla ABD'nin saldırganlığı büyük bir tepkiye yol açtı. Savaşın ilk günü Şili ve Brezilya'da kimya tekelleri ve ABD temsilcilikleri önünde çeşitli gösteriler yapıldı. Bolivya'da, Ekvator'da ABD ve Fransa konsolosluklarına ve bankalarına çeşitli saldırılar düzenlendi. Panama ve Venezuella'da kitleler çeşitli yürüyüşlerle ABD'nin saldırganlığını protesto ettiler. Meksika'nın başkentinde savaşın ikinci günü 40 bin insan ABD'nin saldırganlığına karşı yürüdü. Buradaki kitle eylemleri Avrupa'daki gibi yalnızca barış hareketi olarak nitelene-

mez. Latin Amerika halkları, beşyüz yıllık sömürgeciliğin, ABD emperyalizmine biriktirdiği öfkenin, yoksulluğun, baskının, işkencenin beslediği sosyal patlamalara hazır bir kıta halkıdır. Anti-emperyalizmin, savaşa hayır sloganının burada farklı bir anlamı vardır. ABD emperyalizminin bölgeden kovulmasıyla özdeştir. Bu ülkelerin içinde bulunduğu ekonomik ve politik istikrarsızlıklar gözetildiğinde önümüzdeki dönemde kitle eylemlerinin radikalleşerek farklı boyutlar alması mümkündür.

ABD önderliğinde emperyalizmin Irak'a saldırısından sonra Arap ve İslam dünyasından Güney Doğu Asya'ya kadar halkların tepkileri de anlamlıydı. Savaş, emperyalist metropollerin "Araplara, Müslümanlara, Üçüncü Dünyaya karşı bir haçlı seferi" olarak algılanıyor. İttifakta bir kaç Arap ülkesinin yeralması bu gerçeği değiştirmiyor. Irak'ın yenilmesiyle birlikte bölgede öfke bir üst boyuta çıkacak ve yıllarca iz bırakacaktır.

Bu halklar yıllardır emperyalizmin oyun topu oldular. Doğal zenginlikleri olan petrol, emperyalistler ve bölgedeki uşakları sayılan "tarih öncesi" şeyh ailelerince yağmalandı.. Zenginlik ile yoksulluk arasındaki en büyük dengesizlik bu bölgede görülmektedir. Halkın kültürel düzeyinin geriliği gerici kurumlarının dayanağı yapıldı. Bu petrol oligarşileri, petro-dolarlarla tamamen rantiye hayatı sürdürdüler. Bu ülkelerde halkların içten içe oluşan huzursuzluğu ve öfkesi, içte şeyhliklere, krallıklara, dışta ise emperyalizme karşı yöneldi.

İran Devrimi bölgede gerici rejimlere karşı öfkeye yeni bir ivme kazandırdı. Sadece Şahlık değil emperyalizmin bölgedeki en büyük dayanağı süpürülüp atıldı. Bu, İslam dünyası, özellikle de Ortadoğu için önemli bir gelişmeydi.

Filistin halkının yıllardır sürdürdüğü mücadele, emperyalistlerin Arap halklarına karşı İsrail'e verdikleri destek, bu halkların emperyalizme karşı öfkesini gittikçe besliyordu. Körfez savaşı bu tepkileri kamçıladı. Fas'da 28 Ocak'ta bir günlük genel grevin yanısıra 1 milyon insanın katıldığı kitle eylemleri oldu. Cezayir ve Tunus'ta yüzbinlerce kişinin katıldığı eylemler olmaktadır. Ürdün'de hemen hergün yürüyüş ve protestolar yaygınlaşmaktadır. Libya'da 18 Ocak günü bir milyon insan ABD'nin saldırganlığını bir yürüyüşle protesto etti. Hindistan'da 6 Şubat günü benzin fiyatlarının yükselmesini ve ABD askerlerine sunulan imkanları protesto için bir günlük genel grev yapıldı. Arap ve müslüman halkları arasında ABD'nin saldırganlığına karşı savaşmak isteyen gönüllülerin sayısı yüzbinleri buluyor. Mısır ve Suriye halkları şimdiden hükümetlerini nefretle kınıyor, Mübarek ve Esad'ı emperyalizmin uşakları olarak niteliyor.

Radikalleşerek gelişecek olan bu anti-emperyalist halk hareketlerinin, emperyalistleri bölgede "rahat bırakmayacağı" bugünden görülmektedir. Büyük bir anti-emperyalist potansiyel taşıyan bu kitlesel hareketlerin özgünlüklerini de hesaba katmak gerekiyor.

Emperyalizme karşı kitlelerin gösterdiği bu direnişte islamın oynadığı rolü abartmamak, ama küçümsememek de gerekiyor. Bu kitlesel hareketleri, İran Devriminde de görüldüğü gibi "fundementalistlerin işi", "Ortaçağa dönüş" olarak değerlendirmek emperyalistlerin önemli bir çabası oldu. Bu halkların dindar ve Müslüman olması, Saddam'a umut bağlamaları kitle hareketinin anti-emperyalist yapısını değiştirmiyor. Sadece bu hareketlerin geriliğini ve düzeyini gösteriyor.

Günümüzde kitlesel muhalefet yaygınlık kazanmasına, yer yer radikalleşmesine rağmen özellikle dini ve milliyetçi öğeler tarafından zedeleniyor. Milliyetçi dalga komünistlerin mücadele etmesi gereken bir büyük bela olarak görülmelidir. Avrupa'da, burjuvazilerinin "petrol politikalarını" destekleyen işçilerin sayısı az değildir. Ücretleri kısıldığında tepki duyar ama bir halkın yok edilmesine de sessiz kalabilir.

Bu, Arap halklarının anti-emperyalizmi için de bir başka açıdan geçerlidir. Anti-emperyalizm dini ve milliyetçi motiflerle iç içe yaşanıyor. Perspektifinde sınırlılık vardır. Kör bir destekten öte eleştirici bir gözle izlenmesi gerekiyor.

Anti-emperyalizm "enternasyonalizm" değildir, ancak proleter bir devrimin yaratacağı etkiyle bölgedeki anti-emperyalist tepki ileri çekilebilir ve sosyalizme yöneltilebilir.

Türkiye devriminin böyle bir rolü de olacaktır.

Dünya yeni bir döneme giriyor. "Yeni dünya düzeni"nin kurulmaya çalışıldığı günümüzde, önümüzdeki dönem, hem yoğun bir emperyalist rekabet ve saldırganlığa, hem de bu saldırganlığa karşı halkların sert tepkisine sahne olacaktır.

Sağlık emekçileri haykırıyor:
Emperyalist, haksız savaşa hayır!

Türkiye'nin savaşa girmesine ilk kitlesel tepkiyi sağlık emekçileri olan doktor, hemşire ve teknisyenler ortaya koymuştur.

4 bin sağlık personeli hafta sonu apar topar evlerinden, hastahanelerinden alınarak, 24 saat içinde Mardin, Siirt, Diyarbakır, Van, Antep'e götürülmüştür. Gitmek istemeyenlere "sizi DGM'ye verirler" denilmiş, istifa etmek istiyoruz diyenlere de "istifanız kabul edilmiyor" diye yalan söylenmiştir. İki saat içinde uçak ya da özel otobüslerle Güneydoğu'ya gönderilmişler; ne zaman döneceklerini, ne ile karşılaşacaklarını bilmeden baskı ve korku içinde gitmek zorunda kalmışlardır.

Olayın gerçek yüzü bir kaç gün sonra tüm pisliği ve yanlışlığı ile ortaya çıkmıştır. Birincisi; gitmek istemeyenlerin normal olarak istifa etme hakları vardır. İkincisi 24 saat içinde orada olmaları gerekmemektedir. 15 günlük meyil müddeti vardır. Ayrıca gönderilenlerin ne zaman dönecekleri ve orada hangi görevle görevlendirilecekleri gelen tayin emrinde belirtilmemiştir.

Tüm bu yanlışlık ve sakatlıklara rağmen, sağlık emekçileri yasal haklarını dahi kullanamadan apar topar gitmek zorunda kalmışlardır. Bu arada istifalar gündeme gelmiş, o panik havasında soğukkanlılığını yitirmeyenler istifa etmişlerdir.

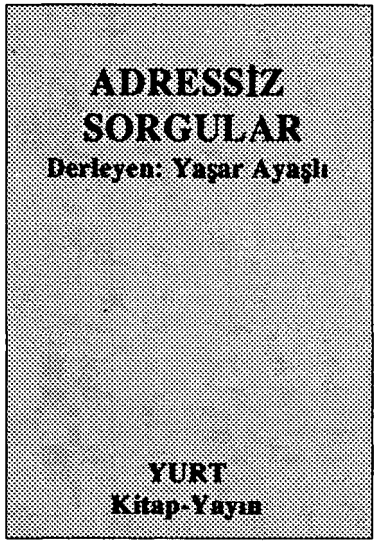
Emperyalist, haksız bir savaşta zorla taraf durumuna sokulan sağlık emekçileri yeni kurulan Tüm Sağlık-Sen aracılığıyla bir basın açıklaması yapmış, üyelerine yapılan haksız baskı ve uygulamaları protesto etmiştir.

Cerrahpaşa Tıp Fakültesinde 300 kadar sağlık personeli gelişen olaylara tepkisini anlamlı bir şekilde dile getirmiştir. Bu gerici savaşta emperyalistlerin yanında taraf olmayacaklarını bildiren sağlık emekçileri, toplu istifayı gündeme getirmiş ve hastahane bahçesinde slogan atarak 45 dakikalık bir yürüyüş yapmıştır. Anlamlı sloganların atıldığı yürüyüş çok coşkulu geçmiştir.

Sağlıkçılar; "Haksız savaşa hayır!", "Sağlıkçı kıyımına son!", "Yedek ordu değil, sağlıkçıyız!", "Sağlıkçılar cepheye gitmeyecek!", "Gidenler geri dönsün!", "Sağlıkçılar işi durduralım!", "İşçi memur elele, genel greve!", "Cepheye karşı istifa!" diyerek taleplerini dile getirmişlerdir. Halkın da büyük desteğini alan bu yürüyüş alkış protestosu ile dekanlığın önüne kadar sürmüş ve burada savaşa ilişkin bir konuşma yapılmıştır. Savaşın petrol savaşı olduğu, sağlıkçının görevinin sağlıklı toplumlar yaratmak olduğu, emperyalist savaşın tüm ülke hakları için kan ve sömürü anlamına geldiği anlatılmıştır. Ve ardından beyaz sağlıkçı gömleğini savaşta kullanmak istemediklerini söyleyerek gaz döküp yakmışlardır. Bu beyaz formanın yakılışı sağlıkçıları çok etkilemiş, "Savaşa hayır!", "Sağlıkçılar cepheye gitmeyecek!" sloganlarıyla eylem sona ermiştir.

Temmuz eylemlerinde ekonomik taleplerle yürüyen sağlıkçılar, bugün devletin ve hükümetin politikalarını protesto edebilmekte, siyasi taleplerle harekete geçebilmektedirler. Sağlık emekçilerinin savaşa karşı koydukları tavır önemli ve olumlu bir gelişmeyi anlatmaktadır. Henüz örgütlenmeleri işçi sınıfının çok gerisindedir. Ama önlerinde duran acil sorunlara yerinde ve anlamlı müdahalelerde bulunabilmekte ve insiyatif koyabilmektedirler. En önemlisi de "İşçi memur elele genel greve" sloganıyla sınıfa olan yakınlıklarını dile getirebilmeleri, kendi mücadelelerini işçi sınıfının mücadelesine bağlayabilmeleri ve yalnızca ekonomik taleplerle değil siyasi taleplerle de harekete geçebilmeleridir.

Ayşe Güneş/ İstanbul.

Sol hareket, birlik ve parti

E. Taylan

Dünyada karşı-devrimci ideolojik-politik saldırının II. Enternasyonal ihanetinin ardından yaşanan dönemi bile aşmış bir boyuta ulaştığı bu tarihsel anda, Türkiye, sınıf mücadelesinin zenginleştirici deneylerinin gittikçe daha yoğun yaşandığı bir coğrafya olma özelliği taşıyor. Tam da bu özellikler nedeniyle Türkiye proletaryasının artan siyasal etkinliği, bu global karşı-devrimci akımın çarparak ve hızlanarak geriye çevrileceği bir devrimci duvar işlevi görüyor.

Türkiye bu tarihsel anda yalnızca basit bir merkezkaç eğilimin değil, buna bağlı olarak ve daha önemlisi yeni bir devrimci yükselişin merkezi olma özelliğinin potansiyellerini taşıdığını her geçen gün daha net olarak gösteriyor.

Türkiye'de sosyalist devrimi olanaklı kılan dinamikler ve bu dinamiklerin mevcut karşı-devrimci dalgalanmadan etkilenme konusunda pek de uygun olmayan nesnel olgular üzerinde yükselmesi, Türkiye ve dünya proletaryasının ve sosyalist hareketinin tarihsel bir "şans"ıdır.

İşte bu" özgün şans" Türkiye sosyalist hareketinin önüne bir takım ivedi görevler dizisi yerleştirmekte. Bu ivedi görevler kendisini politik-örgütsel ve ideolojik-teorik alanlarda tanımlıyor ve sosyalistlere -Türkiye'nin bir devrim ülkesi olması nedeniyle- bu görevleri aşabilmek için de ek imkanlar sağlıyor.

Türkiye'de politik-örgütsel görevler bir proletarya partisinin yaratılması noktasında kendisini gösterirken, ideolojik-teorik görevler bu karşı-devrimci ideolojik saldırının bloke edilmesi ve tersine döndürülmesini sağlayacak bir atılımı zorunlu hale getiriyor. Bu atılımın gerçekleştirilmesi de yaşanan sosyalizm deneylerinin tarihsel-ideolojik-teorik açıklaması noktasında düğümleniyor.

Bu görevler, Merkez Komitesinden yoldaşların isabetli olarak tespit ettikleri gibi, Türkiye devriminin ihtiyaçları ve evrensel sonuçları ekseninde çözümlenebilecek görevlerdir.

Yazının konusu örgütsel-politik görevlere ilişkindir. Bu görevin güncel olarak kendini dayattığı alan da, proletaryayı sosyalist devrime ve iktidara taşıyacak olan proletarya partisinin yaratılması amacıyla **birlik**'tir.

Ekim yayın hayatına başladığından bu yana, halkçı ideoloji ile girdiği mücadele kadar, devrimci hareketi bir kuşatma altına alan reformist-liberal eğilimlerle de hesaplaşmak zorunda kaldı. Gittikçe bu görev politika pratiğinin ihtiyaçları doğrultusunda daha öne çıkmaya başladı.

Liberal dalga, tasfiyeciliğin iç ve dış dayanağı olan 12 Eylül ve modern revizyonizm etkenlerinden destek alarak kendini "sosyalizm sorunları", "birlik sorunu", "global sorunlar" vb. konular üzerinde "teorik" gevezeliklerle ifade ederek etkili kılmaya çalıştı.

Bu konular gerçekten de yaşanan sürecin açıklanmaya muhtaç hale getirdiği sorunlardı. Liberalizm de bu sorunların istismarı üzerinde ve burjuva ideolojisinin zemininde yükselme gayretindeydi. Bu sorunların işçi sınıfı ideolojisi ekseninde açıklanması "devrimci politika yapış tarzı"nı "devrimci teori yapış tarzı" ile bütünleştirerek ideolojik bir atılımın yapılmasıyla mümkündü.

EKİM bu konularda, siyasal olarak çıktığı ilk anlara kıyasla artık daha büyük bir "şans"tır.

Çünkü, yaşanan süreçte gerek "popülizme" yönelik eleştiriler, gerekse "işçi sınıfına yönelim" argümanı liberalleşmenin araçları olarak kullanılmaktaydılar. Bu anlamda, EKİM'in gerek "sosyalist devrim" vurgusu, gerekse de "devrimci popülizme" yönelik ideolojik mücadele kampanyası, esasen devrimci-demokratizmin arayış içindeki kadrolarında "liberalizme, troçkizme açılan bir kapı mı?" biçiminde politikanın somut tarihinden kaynaklanan bir refleks tepki yaratıyor ve bu örgütler merkezi düzeyde bu endişeyi spekülatif bir karalama kampanyasına dönüştürerek, devrimci demokrasi içinde bir arayışı bloke edebiliyorlardı.

Bu nesnelliğin EKİM'i, bir görev olarak önde duran politik-örgütsel ve özellikle de ideolojik-teorik atılımı gerçekleştirme konusunda, ihtiyatlı bir tutuma sürüklediğini kabul etmek gerek.

Ama artık zincirler boşalmıştır. EKİM'in ayaklarında geri dönemin bağları hiç olmamıştı, yukarıda sözü edilen dolaylı engeller de artık ortadan kalkmıştır. Oysa özellikle devrimci demokrasinin ayaklarındaki bu geri dönemin bağlarıyla zaten içerisinde bulunduğu teorik-ideolojik krize, tarihsel-geleneksel nedenlerle gösterdiği kısmi politik canlılık alanında da bir kriz

eklenecektir.

Bu durumun politika alanında olumsuz sonuçlar doğurmadan, daha ileri noktalara akıtılması tamamıyla EKİM'in göstereceği performansa bağlıdır. Bu omuzlarımızdaki görevlerin ne denli ağır ve yakıcı olduğunu bir kez daha ortaya çıkarmaktadır.

Bu noktada şu soruyu sormak gerekmektedir: Devrimci demokrat akımların krizinin pratik-politik faaliyetlere kadar uzanması, bu akımların içersinden yeni liberal grupların doğmasına ya da tümüyle bu grupların bir gövde olarak liberalleşmesine neden olmaz mı? EKİM'in önündeki görevleri layıkıyla yerine getirmesi, bu eğilimi hiç olmazsa önemli ölçüde bloke edebilecek ve ileri sıçramasına yol açabilecek midir?

Sorunun ve dolayısıyla verilebilecek cevapların spekülatif bir yanı olduğunu ve komünistlerin politikalarını "olması gerekenden ziyade olandan" kalkarak oluşturacakları gerçeğini unutmadan, şunları söylemek mümkün: Bu kesimde, devrimci sosyalizme yönelme açısından gittikçe olgunlaşan bir potansiyel görülmektedir. Ancak unutulmaması gereken şudur. Komünist hareketin bu potansiyeli harekete geçirmesi, gözünü ona dikmekten çok işçi sınıfı ile birleşme çabalarını arttırmakla, kendi imkanlarını iktidar hedefine yönelik bir politik faaaliyete ısrarla seferber etmekle mümkün olacaktır.

Aslında verilebilecek cevap, Türkiye solunun tarihinin, bugün ortaya çıkan net sonuçlardan kalkılarak **yeniden** değerlendirilmesi ihtiyacının kritik bir önem arzettiği bir dönemde, bu yönüyle de bir anlam ifade edebilecektir.

Teorik olarak çözümleme ihtiyacı duyduğum bu soruya bazı sorularla cevap vereceğim ve bunun hareketimiz kadrolarınca bu yönüyle tartışılarak ortak sonuca beraber ulaşabileceğimizi düşünüyorum.

* Devrimci demokrasinin bazı kanalları, içersinden liberal-tasfiyeci eğilimler çıkarabilirken, ya da tüm gövdesiyle bu kanala otururken, tüm devrimci demokrat akımların aynı sürece girmemesinin, örgüt yaşantısını daha öne çıkarmasının tarihsel-politik nedenleri neler olabilir?

* EKİM, neden kadrolarını özellikle devrimci demokrasinin belli bir kesiminden çıkarmıştır?

* EKİM'le aynı süreçte bir ayrışma yaşayan liberal eğilim neden kendini politik olarak ifade etme yeteneği gösterememiştir? Ve bağlı olarak, neden bu liberal eğilimeEKİM'in içinden çıktığı kanattan kadrosal ve kitlesel bir akış olmamıştır?

* EKİM'e neden belirli devrimci-demokrat akımlardan (kişisel katılmalar bir yana) çevresel bir akış olmamıştır?

* Ve nihayet daha genel ve uluslararası "sosyalist" harekete ilişkin teorik bir tarih sorusu: EKİM'in popülizm ve reformizm olarak eleştirdiği sapma en azından "Birleşik Cephe" politikalarına kadar indiriliyor; öyleyse 1940'ların ortalarından 1980'lerin ortalarına kadar Marksizm-Leninizm neredediir?

Bu soruların net bir biçimde cevaplanmasıyla, tutarlı açıklamasına kavuşacak olan bir gerçek orta yerde durmaktadır.

Bu gerçeğin bir boyutu, devrimci-demokratizmin **bir kesiminin** kendi içinden ciddi bir liberal akım doğurmamasıdır. Elbette bu sözkonusu kesimin de popülizmle malül olması veçhesiyle liberal bir damara sahip olduğu gerçeğini reddetmiyor, yalnızca bu liberal damarın harekete esas rengini verecek derecede etken olmadığını ifade ediyor.

Kanaatimce bu gerçekten kalkılarak, bu kesimin liberalizme değil, EKİM'e yöneleceği çok güçlü bir ihtimaldir. Bu yönelişin şeklini kestirmek içinse henüz erken.

Dolayısıyla, proletarya partisine giden yolda yaşanacak birlik süreci için olanaklar gittikçe çoğalmaktadır. Bu olanakların gerçeğe dönüşmesi ise büyük ölçüde bizlere düşüyor.

*

Türkiye'de işçi sınıfının devrimci partisini yaratma süreci belirli özgünlükleri de beraberinde taşıyor. Türkiye'de devrimci işçi partisinin kurucu öğeleri arasında reformist kanattan radikal tarzda kopuşan kişi ve çevreler de yer alacak, öyle gözüküyor. EKİM belirli bir süredir bu kanatta yaşanan kaynaşmaları da yakından izlemekte, bu kaynaşmanın potansiyellerini doğru olarak çözümlemeye çalışmaktadır.

Nitekim, modern revizyonizmin iktidarda olduğu ülkelerde klasik kapitalizme doğru yol almasının bu süreci hızlandırdığı ve bu kesimin bazı diri öğelerinde devrimci sosyalist bir tavrın netleşmesi yolunda etki yaptığı çeşitli yazılarda vurgulanmıştı.

Esasen, 1970'li yılların ortalarından sonra TKP'den İşçinin Sesi, TSİP'ten TKP-B gibi grupların ortaya çıkması, Türkiye'de hareketin

canlılık gösterdiği ve "sosyalizmin anavatanının" Türkiye'de devrim istemediği bir dönemin sıkışıklığının bir sonucuydu. İşte bu sıkışıklık, örgütlenme-çalışma tarzı konusunda daha devrimci bir zemine oturan bir kopuşmayı doğurdu. Fakat öte yanıyla gerek politik alanda legalizmin etkilerini tam olarak aşamamak, gerekse de ideolojik alanda modern revizyonizmle hesaplaşamamış olmak bu hareketlerin ciddi zaaflar içersinde olmalarını daha baskın hale getiriyordu.

Bugün aynı kesimde '70'lerde yaşanan sıkışma çok daha etkili bir biçimde yaşanıyor. Bu kesimlerin az çok örgütlü mücadele deneyimi olan kadroları, kendilerini Türkiye'deki sınıfsal mücadele zemininde tanımlayabildikleri ölçüde, modern revizyonizmin çöküşünden kaynaklanan liberal dalganın dışında kalabilme şansları oluyor.

Fakat, şu saptamayı da bu noktada yapmak gerekiyor: Bu kesimlerin yukarıda ifade ettiğimiz, gerek modern revizyonizmin etkilerinden arınamamaları, gerekse de (ki bu nokta daha öne çıkıyor) politik-örgütsel alandaki zaafları, onların liberal dalgaya karşı daha açık ve daha az dirençli olmalarını koşullandırıyor.

TKP-B ve İşçinin Sesi'nde liberal dalgaya karşı başlangıçtaki sert çıkışlar, yerini "dengeli ve sürece yayılmış" bir uyuma terkediyor. Örneğin, kısa bir süre önce *İşçinin Sesi* gazetesinde yayımlanan, R. Yürükoğlu'nun TKP'nin 70. yılı dolayısıyla yaptığı konuşma bu harekette de bir sağa savrulmanın ilk işaretlerini veriyor. Bu konuşmasında temel olarak R. Yürükoğlu bir "ricat"ın gerekliliğinden sözetmekte, *Sol Komünizm Bir Çocukluk Hastalığı*'nın bu dönem bir başucu kitabı haline getirildiğinin ipuçlarını vermekte ve "en geniş ittifak" arayışını bir politik "esnek"liğin gereği olarak sunduktan sonra, hareketin ana sorunlarından biri olarak legal olanakların genişletilmesi gereğinden sözetmektedir.

Bu argümanların arka arkaya sıralandığını gören ortalama bir Türkiyeli devrimci, bu hareketin nereye yöneldiği hakkında az çok doğru bir fikir yürütebilir.

Daha düne kadar "devrimin merkezinin Türkiye'ye" kaydığını belirten ve işçi sınıfının "kendisi için bir sınıf" olarak davrandığını söyleyen İşçinin Sesi çevresini, bugün "ricat" etmeye sevkeden nedenler neler olabilir? Bu savrulmanın içinden çıkageldiği "gelenekle" hesaplaşmasını köklü bir ideolojik-politik hesaplaşma haline getirememesiyle ilgisi olmadığı düşünülebilir mi?

Bir de *Gelenek* dergisi çevresi var. Bütün manevralarında başarısız olmasına karşın bir legal parti projesinden hiç vazgeçeceğe benzemiyor. Bu çevrenin aktüel-politik yayın organı *Siyaset* gazetesi ile teorik yayın organı *Gelenek* çok önemli bir gayretle legal partinin "düzendışı" olmaya engel olmadığını kanıtlamaya çalışıyorlar. 1970-80 döneminin TKP'si ise kanıtlamanın nesnesini oluşturuyor. Öyle ya, bu tarihlerin TKP'si illegal bir yapıda olmasına karşın sağcı reformist bir çizgi izlemiştir. Gelenekçilere göre illegal olmak kimseye devrimciliği hediye etmediği gibi, legalite de kimseyi kendiliğinden reformist kılmaz. *Gelenek*'in pek çok kere değişik vesilelerle vurguladığı gibi, radikalizm (ya da devrimcilik) eylem biçimlerinin sertliğine, illegal örgütlenmeye değil, program sorununa göre biçimlenir.

İçi, dışı, hertarafı insanı bıktıracak denli "siyaset" sözcüğüyle dolu, bu biri aktüel-politik, diğeri teorik iki yayın organı, tam da en kritik noktaya gelindiğinde siyasetin rolünü ve anlamını unutuyorlar. Doğrusu ilginç bulmamak mümkün değil. Burası tam da Marksizmin kendini sınıflar mücadelesinde yeniden üreteceği alan, yani 11. tez'in alanıdır. İdeolojik-teorik-programatik olan, politika dolayımıyla yaşayan-canlı bir organizma haline dönüşür. Politika soyut bir iktidar perspektifi de değildir, örgüt ve çalışma tarzı sürecinin tümünü kapsar.

Kuşkusuz burada tartışılan yalnızca illegalite-legalite sorunu değildir.

Kuşkusuz TKP örneğinden kalkarak, illegalite-legalite sorunu tartışılamaz.

İlk olarak, illegalite sorununu kendinin ait olduğu alandan, örgüt ve çalışma tarzı alanından soyutlayarak, tekil bir olgu olarak ele alıp buradan bir devrimcileşme beklemek Gelenek'in yöntemine dahi yakışmamaktadır.

TKP, adının getirdiği bir zorunluluğun gereği olarak "illegal" olmak durumunda kalmıştır. Zorunda kalmıştır ifadesini bilinçli olarak kullanıyoruz. Çünkü TKP'nin tarihine tamamen legale çıkma arzusu damgasını vurmuştur, yoksa kimilerinin iddia ettiği gibi "illegalite fetişizmi" değil. İllegalite, TKP'nin kendi geleneğinin diğer yapılarından farklı olduğunu iddia etmek için kullandığı yapay bir ayrım noktasıdır. Hepsi o kadar. Nitekim, TKP'nin işçi sınıfı ve diğer sosyal kesimler içersindeki çalışma anlayışı tamamiyle sendikalist-legalist bir anlayıştır. Perspek-

tifi burjuva partileriyle ittifaktır. TKP içinden çıkan bir devrimci, H.Yurtsever, TKP'nin parti çalışmasının sendikaları ve kitle örgütlerini yönlendiremediğini, aksine sendika ve kitle örgütlerinin parti faaliyetinin kendisini yönlendirdiğini anlatıyor. TKP, 1977 seçimlerinde iktidara gelmesini beklediği CHP'nin kendisine yasallık sağlayacağını düşünerek, Türkiye'de parti binası arıyor. (H.Yurtsever, *Sınıf ve Parti*, Dönem Yay.) Ve onun "illegalite"sinin anlamı tüm bu unsurlarla beraber anlaşılabilir. TKP'ye legalizmin ne denli yerleşik bir yapı olduğu, TKP'nin "yasallaşma" talebinin örgüt içinde hiç bir ciddi kaynaşmaya yol açmamasıyla da kendini bir kez daha göstermiştir. TKP içerisindeki ilk kıpırdanışlar (küçük boyutlu da olsa) partinin yasallaşmasıyla ilgili değil, programın tartışılmaya başlamasıyla oldu.

Gelenek, TKP'yi kendi bakış açısıyla bir yere oturtamamanın sancısını bu noktada da yaşıyor. Bir yandan illegalitenin TKP'yi sağcı-teslimiyetçi çizgiden kurtaramadığını söylüyor, diğer yandan da yasallaşmasının değil programının TBKP'yi reformist yaptığını söylüyor. Doğrusu şudur: TKP her zaman legalizm eğiliminin belirlediği bir hareket olmuştur. TKP'yi reformist yapan TBKP programı değildir, yalnızca bu program sosyal reformizmi derinleştirip, bir sosyal kepazelik haline getirmiştir.

Reformist kanaldan kopuşu köklü bir tarzda gerçekleştiremeyenlerde, şöyle bir ortak eğilim saptamak mümkün. Bu çevreler program sorununu da oldukça dar anlamıyla kullanıyorlar. Örgüt ve politika yapış tarzından yalıtıyorlar. Oysa reformizm, kendini en çok devrimci politika yapış tarzını reddederek gösteriyor. Saf reformizm devrimi açıktan reddediyor, kapitalizm içinde barışçıl bir ilerlemeyle nihai hedefe varılacağını söylüyor. Sosyal reformizmin ise devrimi aynı açıklıkta reddettiği söylenemez. Reformizmin "programatik" düzeyde "devrim ve sosyalizm"i hedef olarak kabul ediyor olması ve merkeze "işçi sınıfı"nı alıyor olması, onları devrimci demokratlardan daha "devrimci" yapmıyor.

Programatik çerçevenin burjuva demokratik karakterine ve teorik olarak bunların bir devrime gerek olmadan elde edilebilir olmasına rağmen, devrimci demokratizm, bu programını devrimle elde etme yönündeki isteğine ve buna uygun bir çalışma tarzı, örgüt anlayışına sahip olması nedeniyle devrimci olabiliyor. Programatik çerçeve, bu devrimciliğin yükseldiği sınıf zeminini ve dolayısıyla tutarlılığını belirler. Fakat, devrimciliğin programatik ilkelerden öte çalışma tarzıyla olan ilgisini görmemizi de sağlar.

Reformculuk kendisini daha çok çalışma tarzı ve örgüt sorununda ele verir. Reformculuğun sloganı "Gerekirse nihai hedefler üzerine marksist söylevler çek, programlar hazırla, ama kesinlikle seni o hedefe taşıyacak yöntem ve araçlardan uzak dur" şeklinde ifade edilebilir.

Bugün geçmişin TKP-TİP, TSİP kanadının bir sosyal-demokratlaşma sürecine girmesiyle, onlardan doğan boşluğu, eski Dev-Yol, Kurtuluş grubunun bir takım unsurlarıyla, Troçkistlerin birliğini temsil eden DSB projesinin sahipleri doldurma çabasındadır.

DSB eğilimi, yukarıda tanımladığımız, özelliklere tamıtamına denk düşmektedir.

Bütün "toplumsal devrim", "sınıf", "sınıf mücadelesi" ve "proletarya iktidarı" vurgularına rağmen, DSB "devrimcileşememektedir". DSB'nin kilitlendiği ve zaafiyetin kendini ele verdiği yer tam da örgüt ve çalışma tarzı konularıdır.

DSB'nin Ağustos toplantısında bu "açmaz" kendini ele vermiş, hiçbir örgütsel ifade yaratılamadığı gibi, alınan "güç ve eylem birliği" kararının bugüne kadar, hayata geçirildiği de görülememiştir. Reformizm, bir değiştirme iktidarsızlığı ise, DSB bütün "toplumsal devrim" ve hatta "illegalite" vurgularına rağmen reformizm hastalığıyla malul bir legal aydın çevresinin tartışma kulübüdür. Örgütsel yetenekleri, tartışma toplantıları "örgütlemekten" ibarettir.

Buraya kadar söylenenleri destekleyecek bir ek yapmak gerekirse, TBKP sürecinden ayrılan eski TKP'liler içerisinden tekil olarak devrimci proleter sosyalist harekete katılmalar bir yana, bu eski TKP'liler kendilerini önce Devrimci Sosyalist Blok'da, daha sonra da *Gelenek*'in başlattığı legal parti projesinde ifade etmişlerdir. Bütün bunların, soldaki bir kanalın yaratabildiği siyasal imkanların sınırı ile ilgili değil de, yalnızca bir rastlantı olduğunu düşünmek pek mümkün olmasa gerek.

Şimdi bunca söylenilen şeyin ardından, konunun birlik sorununun bizim açımızdan aldığı güncel haliyle bağlantılarını kurmaya çalışarak, bazı sonuçlar çıkarmak daha imkanlı hale geliyor.

"Kurtuluş Hareketi", geçirdiği evrimle, reformizm kanalının yaratabildiği siyasal imkanlar hakkında daha net bir fikre ulaşmamızı gittikçe

daha kolay bir hale getirmektedir.

"Kurtuluş Hareketi"nin kendi iç evriminin başlangıcı, 1978'de TİP'de yaşanan ayrışmaya dayandırılabilir. 1978'de bu ayrışmanın kendisi yine programatik bazı sorunlar üzerine oturmuştu. TİP'in "sosyalist devrim" anlayışını tam anlamıyla liberal, sınıf uzlaşmacı bir teorik-programatik zemine oturtması, parti içindeki bazı aydın kadroları "teorinin iğdiş edilmesi" noktasında rahatsız etmiş ve bu kadrolar ayrılarak ayrı bir dergi çevresinde teorik bir hesaplaşma başlatmışlardır.

Oysa TİP'in 1978'de geldiği nokta, bir yol değiştirmenin değil, doğal evriminin bir durağını ifade ediyordu. Esasen bu değişiklik TİP'in politik-örgütsel kavrayışını ve ideolojik konumunu ilgilendirmemiş, teori alanında bazı düzeltmelerle kendisini tanımlamıştır. Netice itibarıyla TİP, 1978 öncesinde de sonrasında da aynı reformist politik hattın temsilciliğini yapmıştır.

1978 kopuşunu yaşayanlar, meselenin bu yanıyla hiç ilgilenmemişler, kopuşu gerek ideolojik gerekse politik-örgütsel alanda köklü bir hesaplaşmaya götürememişlerdir. "Geleneksel solun" teslimiyetçi, sağcı konumundan rahatsılıkları hep teorinin kendi sorunu olarak görülmüş, bu kanalla ideolojik-politik bağlar çarpık bir "tarih bilinci" yörüngesinde ısrarla korunmaya çalışılmıştır.

"Kurtuluş Hareketi", 1980 sonrasında, bu kanalın güç devşirmek amacıyla devrimci demokrasiye pragmatist bir tarzda yaklaşan bir eğiliminin üzerinde şekillendirilmeye çalışılmıştır.

Bu yaklaşım niyetteki "pragmatizm"den öte, reformist kanalın bu eğiliminin bir sıçrama yapma şansı açısından daha avantajlı hale geldiği yönünde izlenimler yaratabilmiştir. Bu çevreye belirli bir örgütlü mücadele geleneğine sahip devrimci demokrat alandan kadroların gelmesiyle, bu eğilimin politik-örgütsel alandaki zaaflarının ve tutarsız yapısının ortaya çıkmasını sağlayacak olanaklar da ortaya çıkmış oluyordu.

Kendi geleneksel politik eğiliminin bir sonucu olarak başından beri bir "açık parti" çabasında gözüken bu çevre, belirli bir dönem "açık parti" girişimlerinin fiilen dışında kalmak zorunluluğuyla karşılaşmış ve "Kurtuluş Hareketi"nin kurulmasından sözedilmeye başlanmıştır. Lafızda dahi gelinebilen noktanın formülasyonu şuydu: Açık, gizli ve yurtdışı kanatları olan bir parti!

Sıra pratik adım atmaya gelmişti. Daha ilk pratik adımda ortaya çıkan sorun tabi ki politik-örgütsel alanda kendisini gösteriyordu. Önümde bir grup "Kurtuluş Hareketi" mensubunun hazırlamış olduğu "Likidasyona Hayır!" başlıklı bir bildiri duruyor. Bu bildirideki şu ifadeler sorunu herşeyden daha açık bir biçimde ortaya koyuyor;

"Söylemde illegal partinin gerekliliğini yineleyen, ama sıra bu yönde pratik adımlar atmaya gelince sert bir dönüş yaparak yan çizen; örgütlenmeyi kağıt üstünde reddetmeyen, ama can alıcı tercih ve davranışlarıyla örgütsüzlüğü bir yaşam biçimi durumuna getiren, bizim daha yakından tanıdığımız inceltilmiş likidatör eğilimin yaşadığı serüven ve bugün vardığı nokta ise ilginç ve ibret vericidir. Bu eğilimin belirgin özellikleri, kendi varoluş biçim ve konumlarını mutlaklaştırması ve teorize etmesi; yan örgütlenmeleri, vazgeçilmez ama geçici çalışma alanlarını esas ve stratejik olanların yerine geçirmesi, üstelik bu alanlarda bile asgari bir örgütlülük yaratamayarak kendisine çektiği güçleri dağıtıp savurmasıdır.

Kurtuluş Hareketi' nin oluşum ve içinden likide edilme süreçlerini Türkiye devrimci hareketine dayatılan ve yukarıda özetlenen likidasyon hareketiyle ilişkisi içinde ele almak gerekiyor. "

Aynı bildirinin değişik yerlerinde şu tip ifadeler de yer alıyor;

"...Klasik tanımıyla likidasyon, illegal bir partinin legale çıkmak için kendini tasfiye etmesidir. Ancak bu tanım bugünkü likidasyon hareketini anlatmaya yetmiyor. Örgütlenmeden kaçışın kendisi ve temel olan illegal örgütlenmenin yerine başka ve tali türden örgütlenmelerin ikamesi çabaları da likidatör bir içerik taşıyor. Mollaların bile illegal örgütlendiği bir Türkiye' de, illegal bir komünist partisi yaratma görevinden söylemde ya da eylemde yan çizmek tasfiyeciliktir."

"Güçlü bir illegal temele dayanmayan her türlü legal çıkış ve oluşumun likidasyon açmazına düşmesi kaçınılmazdır."

Bu görüşlerin reformist kanaldan devrimciliğe doğru sıçramada ciddi bir noktayı ifade ettiği açık. Devrimcileşmenin ve bir politik aksiyoner olabilmenin temel halkası doğru yakalanmıştır.

Şimdi sorun daha ziyade reformist kanalla ve onun teoride en ileri noktası olan aydın oportünizmi ile bu çerçevede hesaplaşmayı sonuna kadar götürebilmektir.

Bu noktada bizim için açıklanma ihtiyacı doğuran bir somut olay vardır. En azından Kurtuluş Hareketi'nin bir kesimi devrimci proleter sosyalizme doğru atılım için az çok sağlam politik-

örgütsel bir arka plan oluşturabilmişlerdir.

Türkiye'de sosyalist iktidara taşıyacak bir partinin oluşturulması yönündeki birlik arayışlarında, yaşanacak harmanlamanın olanaklarını değerlendirirken, bu gelişimi de layık olduğu yere oturtmak zorundayız.

Soru şudur: Kurtuluş Hareketi'nin bu kesimi, reformizmin kendi iç imkanlarının yarattığı bir ürün müdür?

Bu nokta da tartışılabilir olmakla birlikte şunlar söylenebilir.

Bu süreç, Kurtuluş Hareketi'ne katılan devrimci demokrat kadroların, kendilerini "iyi bir aydın" olarak ifade edebilmekten ziyade "iyi bir mücadeleci" olarak ifade edebilmelerine ve az çok şekilli bir örgüt yaşantısıyla kişilik bulma özelliklerine, yine hayatını reformizmin örgüt pratiğine yakın kesimlerinde geçiren ve devrimci demokrat kökenli çevre ile rezonansa gelebilen reformist kanal çıkışlı bireylerin buluşmasının bir ürünü olarak değerlendirilebilir.

*

Şu ana kadar söylenenleri özetle tekrarlayacak olursak, kısaca şu sonuçları çıkarmak mümkündür.

* Reformist kanalın ileri sıçramanın dinamiklerini gösterememesi, devrimciliğin programla ve soyut bir iktidar perspektifiyle gerçekleşeceğini iddia ederek politik-örgütsel alanda bir kopuşu bloke etmesi, sosyalist devrimi ve iktidarı oluşturabilecek bir örgüt ve çalışma tarzı anlayışından uzak olması ve bu anlamıyla "likidatörlüğün" ifadesi olmasındandır.

Reformist kanal kendi içinde geriye düşerek TBKP'yi, örgütsel alanda ileri giderek İşçinin Sesi ve TKP-B gibi akımları, teorik alanda ileri giderek aydın oportünizminin temsilcileri olan *Gelenek* ve *Toplumsal Kurtuluş* dergileri çevresini yaratmıştır.

Kapitalizmin gelişkinliğini görmek konusunda "Legal Marksizm"in daha avantajlı olduğu söylenebilir. Narodnikler, köylü kitleler arasında devrimci faaliyet sürdürürken ve köylülüğün devrimci dinamizmini temsil ederken, Struve, Rusya'nın iktisadi gelişkinliğini bir akademisyen olarak nesnel göstergelere dayalı olarak açıklıyor. Struve'un devrimci süreçlerin dışından bakan birinin "avantajlarını" kullanarak yaptığı bu analiz, ancak Plekhanov ve Lenin'in aracılığıyla devrimci bir anlam kazanıyor. *Ne Yapmalı* aynı zamanda "Legal Marksizm"den kesin bir kopuştur. Kapitalizmin gelişkinliğini görmek Legal Marksistlere *Ne Yapmalı*'yı kavrayacak bir anlayışı kendiliğinden sağlamıyor.

Legal Marksizm, kendisini bu alanda üretemez ve değiştirme gücünden yoksun olmak onun temel karakteristiğidir. Bu anlamda Lenin'in programatik sorunlarda Legal Marksistlerden, örgüt konusunda Narodyo Volya'dan yararlanması da hiç şaşırtıcı değildir.

TİP içindeki bir takım aydınlar Türkiye'de kapitalizmin gelişkinliğine dair güçlü yargılara sahiptiler. Ayrıca, uvriyerist-sendikalist M.Ali Aybar'ın parti içindeki etkinliği bu yargılarla birleşince, TİP'in "sosyalist devrim" anlayışı leninist anlamının dışında kullanılmaya başlıyor.

Politika alanına dönüldüğünde TİP'in "sosyalist devrim" anlayışını liberal-halkçı bir anlayış olarak tanımlamak mümkün. TİP, "küçük esnafı" bile "sosyalist devrimin" esaslı bileşenleri arasında değerlendiriyor. Bunu TİP'in legalist-parlamenterist anlayışından bağımsız düşünemeyiz.

1978'e gelindiğinde, TİP, bu anlayışını teorik-programatik alanda daha net olarak ifade ediyor. Aslında bu bir "iç tutarlılık" sağlama gayretir de.

Bu süreçte, TİP'in teoriyi bozduğunu düşünen bir kısım aydın, partiden kopuyor.

TİP, Sovyetler Birliği'ni, halk içerisindeki sınıfsal çelişkileri gizleyen "halkın devleti" anlayışı temelinde rasyonalize etmeye çalışırken, aydın oportünizmi, Sovyet "sosyalizmi"nin kitlelerden kopuk bürokratik yapısını, "azınlık devrimi", "yöneten-yönetilen ayrımının bütün tarihi dönemleri kapsayan bir gerçeklik olduğunu" vb. savunarak rasyonalize etmeye çalıştı.

Bu bize Legal Marksizm'in kendi içinde ileri ve geri noktaları olduğunu gösteriyor. Bunu belirtmeyi bugünkü Türkiye'nin siyasal manzarası da zorunlu kılmaktadır. Legal Marksizm'in geri noktası TBKP'dir. 11.tez'i tümden reddediyor. Toplumsal Kurtuluş, Gelenek ve benzeri çevreler Legal Marksizm'in ileri noktalarını temsil ediyorlar. 11.tez'in Marksizmin kritik belirleyeni olduğunu teorik olarak kavramak, fakat hala Legal Marksizm ile köklü bağların korunuyor olması nedeniyle bir örgütsel iktidarsızlıkla da malül olmak.

Aydın oportünizmi, "azınlık devrimi" vurgusuyla Blanquizm bile üretemedi. Blanquizm, az çok örgütlü bir iradi müdahaleyi simgelerken,

aydın oportünizmi "örgütsel" iradeden yoksunluğu simgeliyor.

Bu noktada şu söylenebilir: reformizmden ve aydın oportünizminden tutarlı kopuş, bütün siyaset ve iktidar vurgusuna karşın, neden örgütsel iktidarsızlıktan kurtulunamadığını sorgulamaksızın mümkün değildir. Bu sorgulama sürecinin, kendiliğinden, "modern revizyonizme" uzanan bir alanı kapsayacağını düşünüyorum.

Aydın oportünizmi, teoride nispi ilerililiğine ve soyut bir örgüt ve iktidar perspektifine karşın, 13 yıldır bir kez bile örgütsel ifadesini bulamayan bir olguyu anlatıyor. Bütün sosyalist devrim ve örgüt vurgularına rağmen, bütün "siyasetin önemi" vurgularına rağmen, sınıftan uzak durmayı ve en fazla legal örgüt perspektifini edinebilme yeteneğini anlatıyor.

Şu ana kadar yaşanan sürecin ortaya koyduğu somutluk üzerinden, şu saptama yapılabilir: Reformist kanalın örgütte ilerlemeyi ve teoride ilerlemeyi ifade eden kanalları arasındaki yakınlaşma, kendi dışlarında EKİM gibi devrimci sosyalist bir politik insiyatifin varlığı halinde, bu kanaldan proleter partinin yaratılmasına yönelik güç akımını yaratacak gibi gözükmektedir.

* Devrimci demokratizmin kendini teorik-ideolojik düzeyden öte politik düzeyde de küçükburjuvazinin programının tutarlı aksiyonerleri olarak üreten kesiminin kendi içindeki en ileri temsilcisi Devrimci Sol, en geri kesimi ise Devrimci Yol ve Kurtuluş'tur.

Küçük-burjuva devrimciliği için Türkiye'de hala uygun nesnel koşulların varlığı ve Dev Sol'un bu kesimlerin radikal taleplerine cevap verme yeteneği açısından kendini oldukça sağlam temellerde rasyonalize etmesi nedeniyle, bu kesimden radikal kopuşların genellikle kendi içine yönelik ya da liberal kopuşların "açık parti"ye, SHP'ye vb. yönelik olması ihtimali daha fazla.

Bu nedenle bu kanaldan devrimci sosyalizme doğru eğilimsel kopuşların değil, kişisel kopuşların olacağını söylemek bugünden daha gerçekçi gözükmektedir.

Devrimci demokrasinin bu kesiminin örgüt ve illegal faaliyete yaklaşımı, dağılgan yapısını açıklayıcı faktörlerden biridir. Bu kesim -özellikle Dev Yol ve Dev-Sol- kendini politikada kısmi, günlük ekonomik-demokratik taleplerle ifade ettiği için, faaliyetlerinin sınırı "devrimci demokratik kitle örgütleri" yaratmayla çiziliyor. Harekete karakterini veren özellik bu olduğu için devrimciliğin korunduğu durumlarda dahi, örgütsel yapı geniş, şekilsiz bir demokratik kitle örgütünü aşamıyor. Dolayısıyla bu perspektif zorunlu olarak legalizmle ciddi bir biçimde malül olmayı getiriyor. Bu kesim içerisinde "illegal faaliyeti" önemseyen Dev-Sol'un bile, "politikleştirilmiş asker savaşı"nı bir yana bırakırsak, bütün siyasi faaliyeti legalist bir tarzdadır.

Bu yapılar, örgütsel bir gelenek yaratamadıkları ve yalnızca "kitlesel hareket" geleneği yaratabildikleri için, bu kanal çalışma tarzı ve örgütsel faaliyet konusunda leninist normların oldukça dışına düşmüştür. Melih Pekdemir'in "radikalizmi" "parti değil, kitlesel hareket" sloganını atabilmekle sınırlıdır.

Bu hareketler doğuş itibarı ile, Leninizmle aralarına sınır çizdiler. "Üçüncü Bunalım Dönemi" anlayışı ve "Türkiye'nin Özgünlüğü"ne yapılan vurgular, bu kanalın kendiliğinden Leninizmin sınıf, örgüt ve çalışma tarzı anlayışından uzaklaşmasını doğurdu. Bu hareketler gelişkin "halk muhalefeti" dönemleri dışında kendini bir tek koşulla radikal olarak sürdürebiliyorlar, silahlı militanların aktivitesi. Bu ikisi de yoksa, ortaya çıkan bayağı bir liberalizm oluyor.

Bu kesim içersinde Devrimci Yol ve özellikle Kurtuluş içinde kaynaşma ve yeni arayışlar görülmekle beraber, bunların her biri şu ana kadar hep geriye doğru olmuştur. Bu durum, bu kanalın potansiyelleri hakkında bir fikir verdiği gibi, küçük-burjuva devrimciliğinin bir diğer yanının kaçınılmaz biçimde küçük-burjuva liberalizmi olduğu gerçeğini bir kez daha kanıtlıyor.

* EKİM'in kuruluş sırasında kadrolarını oluşturan kanal şu anda en fazla kaynaşmanın yaşanacağı alan olarak gözükmekte. Bu gruplar, zaten belirli bir süredir ideolojik-teorik alanda açılım yapamama noktasına gelmişti ve bunun yarattığı sorunları, politika ve örgüt sorunlarında diğer kesimlere nazaran sahip oldukları nispi ilerililiğin avantajını kullanarak bloke etmeye çalışıyorlardı.

Teoride "dogmatik" "geri" bir tutum ile, politik-örgütsel faaliyetlerin nispi ilerililiğinin bu hareketlerde yarattığı gerilim ve gerilimin neden olduğu sorunlar, örgüt geleneğinin yarattığı değerler harekete geçirilerek ve "teorik-ideolojik" atılım kisvesi altında yürütülen liberal dalganın kendi kadrosunda yarattığı bir devrimci karşı tepki istismar edilerek giderilmeye çalışılıyordu.

Artık bu "politika"nın "başarılı" olmasını sağ-

layan koşullar ortadan kalkmıştır. Bu kanalda çok güçlü bir dalgalanma ve yeni açılımlar ihtiyacı her zamankiyle kıyaslanmayacak derecede yakıcıdır.

Bu anlamda EKİM her zamankinden daha fazla bir "şans"tır.

Bu örgütsel ifadelerin temsil ettiği kanalın şimdiye kadar, diğer kanallarla kıyaslandığında esasen liberal karakterli politik anlayışlara imkan tanımamış olması da, buradaki yönelişin geriye değil ileriye doğru gerçekleşmesinin daha olanaklı olduğunu gösteriyor.

"Arnavutlukçu" olarak tanımlanan bu gelenek, kendine özgü bir yapı gösteriyor. Pek çok kişinin zannettiği gibi, bu gelenek "önce Çinci, sonra Arnavutlukçu" olmamıştır. İşçi sınıfına bakış, işçi sınıfı ile diğer sınıflar arasındaki ilişkiler, çalışma tarzı ve örgüt sorunlarında bu kesim, Maoculuğun liberal yorumu TİKP ve radikal yorumu TKP-ML'den belirgin bir farklılık taşımıştır. Bu yapıların Üç Dünya Teorisi ve Mao Zedung Düşüncesini reddettikleri dönemlerde (meselenin önemiyle kıyaslandığında) ciddi bir sarsıntı geçirmemeleri biraz da bu özellikleriyle ilgilidir.

Nasıl AEP, ÇKP'yi "uluslararası komünist hareketin önderi" olarak nitelediği dönemde dahi ÇKP'den farklı bir çizgiyi temsil ediyorsa, bu gruplar da "Maocu" gruplar arasında farklı bir çizgiyi temsil ediyorlardı. Bu farklılığın en net görülebildiği alan ise Stalin tartışmalarıdır. Bu gruplar her dönemde Stailn konusunda net, kesin bir savunma çizgisi benimsemişlerdir. Bu tutum, sınıf ilişkileri, politika-örgüt vb. sorunlarda sözkonusu hareketlere temel bir farklılık sağlıyordu.

Bu grupların bazı temel karakteristikleri şöyle sıralanabilir:

* İşçi sınıfına bakışta leninist kavramlara daha yakındılar.

* Geri teorileri ile nispeten ileri politik-pratikleri bu örgütlerde daima bir çelişki olmuştur.

* Çalışma tarzı konusunda maceracı çizgilerle araya sınır çizmişler, illegal örgütlenmeye önem vermişler, nispeten ileri bir örgüt anlayışını temsil etmişlerdir.

* Teoride dogmatizm ile devrimciliği birlikte taşıyan örgütlerdi. Parti-cephe, TİP, MDD gibi akımlar özgün bir teorik çerçeve sunma iddiası ile leninist kavramların dışına düşerken, bu gruplar teori konusundaki tutucu yaklaşımlarıyla leninist kavramlara daha yakın bir pozisyona oturdular.

* Bu gruplar, Maoculuğun reddi ile demokratik devrim anlayışını *İki Taktik*'teki formülasyonlara dayanarak açıklama gayretine yönelmişlerdir. Bu, demokratik devrim anlayışlarını, bugünün Türkiye'sinde iç tutarlılıktan iyice yoksun bırakmıştır.

* Bu grupların, kadrosal bileşimi ağırlıklı olarak yoksul köylü ve yarı-proleter öğelerden meydana geliyordu.

Stalin'in kendi kişiliğinde simgelenen, belirli bir tarihsel dönemde net bir biçimde beliren yol ayrımında Troçki, Buharin vb. karşısında pratik olarak sosyalizmin temsiliyse, bu gruplar da, Stalin'in savunusu temelinde bu çizgiyi tutturmaya çalıştılar.

Tarihin, bir "nokta operasyonu" olarak değerlendirilmesi ve bu konuya geldiğinde Arnavutlukçu kanadın bir "beyin duruşu" yaşaması bundandır.

Bu noktada eklemek gerekiyor.

Tam da bu nedenle gerek AEP, gerekse AEP'çiler devrimci bir direnç gösterebiliyorlar ve Stalin'in temsil ettiği sınıf tercihinin Türkiye'deki (çarpıtılmış da olsa) ifadesi olma şansını kazanabiliyorlardı.

Lenin iki tip marksistten bahseder. Biri, formülasyonlara sıkı sıkıya bağlı, her yeni olayı da bu formülasyonlara dayanarak açıklamaya çalışanlar, yani dogmatik-marksistler. Dogmatik Marksizmin, geri Marksizmdir.

İkinci tip marksist, bu formülasyonları her yeni durumda yeniden üretebilen ve böylece Marksizmi dünyayı açıklamada ve değiştirmede etkin olarak kullanabilen marksistler.

Enver Hoca ve AEP, ÇKP ile beraber "modern revizyonizme" karşı bir direnç oluşturdular. ÇKP sosyalizmi inşa sürecinde gittikçe Buharinci tezlerle birleşti. AEP tek başına bu noktada direndi. Bu direnç dogmatiktir. AEP, modern revizyonizmi ortaya çıkaran dinamikleri araştırıp kendi sosyalizm pratiğine taşıyamadı. Bir yoldaşın ifadesiyle bu direnç "olduğu yerde durarak yapılan bir direnme"ydi. Bu direnmenin kendisi dogmatikti, bu nedenle ideolojik-teorik düzeyde Marksizm 1956'daki düzeyinde kaldı ve bazı partiler 1956 ve öncesinin formülasyonlarına sıkı sıkıya bağlı kalarak, politikada bir "geri Marksizm"in ifadesi olabildiler. Türkiye'deki Arnavutlukçular bu tavrın bizim coğrafyamızdaki temsilcileridir.

1989'a kadar Arnavutluk 1956'nın formülasyonlarıyla kendini az çok tutarlı şekilde üretebiliyordu. Bu durum ise Türkiye'deki bu akımlara,

teorik geriliklerini politikada ciddi bir krize dönüşmesini engelleme konusunda bir dayanak oluşturuyordu.

Şimdi bu akımlar kendi 1957'lerine gelmişlerdir ve "tutuculukla" "devrimciliğin" bir arada varolmasını sağlayan dayanaklar da artık yitirilmiştir.

*

Türkiye'de proletaryanın devrimci partisinin yaratılması yönünde tüm bu kriterleri ve imkanları gözönüne alan bir birlik tartışması ve çabasının sağlıklı sonuçlara ulaşmada belirleyici önemi olduğu açıktır.

EKİM, devrimci sosyalist mücadelenin daha da yetkinleştirilmesi ve iktidar atılımına bağlı olarak birlik sorununu gündemine almaktadır. Bunun can alıcı noktası ise belirli bir örgüt ve çalışma tarzı anlayışının bu birliğin unsurlarında varlığıdır. Bu anlayış pratiğe dönüştüğü ölçüde, karşıdaki güç EKİM açısından bir politik önem atfeder ve nicel güç öne çıkarılmadan bu meselede eşitçe ve yoldaşça formülasyonlar aranır.

Mesele bir de bu yönüyle düşünülmelidir.

Zonguldak: Yenilgi değil başlangıç

Maden işçileri eyleminin iç dinamiği kendini radikal sloganlarla açığa vururken, sendika bürokrasisinin zorlamasıyla harekete reformist gömlek giydirilmek istenmiştir. Elbetteki bu durumu engellemek örgütlü güç sorunuydu. Ama varolan güçlerin birliğini sağlayarak tam kapasite hareketе geçirilememesi ve hareketle bütünleştirilememesi de, engellere takılıp kalmada önemli etkenlerden biri olmuştur. Bir kaç bölgede gösterilen cılız çabalar ise yeterli olamamıştır. Sonuçta yalnız sendika bürokrasisi değil, sendikal birliği korumak için atılan her adımla yaratılan engellere karşı da savaşılmak zorunda kalınmıştır. Bunu yapılabileceklerin yapılamaması olarak da ifade etmek mümkün. Bütün bunlara rağmen sonuç bir yenilgi değil, tersine yeni mücadelelere bir başlangıçtır.

Kapitalist sınıf tarafından son 30 yıldır baskı, zulüm ve azgın bir sömürü altında yaşamaya mecbur edilen Türkiye işçi sınıfı, maden işçileri gibi öncü bir müfreze yaratmıştır. Bir ikincisi, eylem, yalnızca Türkiye işçi sınıfı haraketini devrimci bir yönelime sokmakla kalmamış, kapitalist sınıf tarafından ezilen emekçi katmanları da sınıfa doğru çekmiştir. Yeni bir devrimci sınıf olma özelliği ve sınıf partisinden yoksun olmasından dolayı yaşadığı eksiklikler, onun bu özellliğinin görülmesini örtmeye yetmemiştir. Hareketi, hareket ettiği koşullardan soyutlayarak tek başına ele almak, nesnel bir değerlendirme olmayacağı gibi, eylemin gelecek açısından taşıdığı öneminin görülmesini de engeller. Bir üçüncüsü, bu eylemin açığa çıkarttığı şu sonuçtur; bağımsız bir sınıf partisi olmadan, sınıf hareketini bütün yönleriyle geliştirmek, sınıfı iktidar mücadelesine hazırlamak mümkün değildir.

Zonguldak maden işçilerinin eylemi ve Ankara yürüyüşü, kendileriyle sınırlı bir eylem değildir. Proletaryanın iktidar mücadelesinin çeşitli süreçlerinde yaşanacak olan öncü mücadelelerdendir. Bugün Zonguldak'ta olmuştur. Yarın başka bir sanayi kentinde olacaktır. Veya bir kaç sanayi kentinde birden olacaktır. Bu yüzden Zonguldak eyleminden ve sonuçlarından dersler çıkartmak yalnız Zonguldak'a özgü değil...

Öncü savaş okullarında okumayan, öncü müfreze çarpışmalarında bulunmayan bir smıf ne kendini yönetecek yetenekli önderlerini içinden çıkartabilir; ne de birleştirici devrimci özelliklerini maddi bir güce dönüşterecek araç olan smf partisinin örgütlenmesinde başarılı olabilir. Bu açıdan bakarsak, sınıfın kurtuluşu için önemli olan, sınıf hareketinin kendi öz mantığıdır; geri çekilmeler değil. Hareketin alanı geniştir. Ama bu geniş alanda esas önemli olan bir başka sorun da, ileri smıf bilinçli ve ortalama işçilerin devrime kazanılmasıdır. Gelecek bu kazanım üstünde yükselecektir. Zonguldak ise bu kazanımın kalesi olma olanaklarına sahiptir. Bu olanakları değerlendirmeliyiz. Ankara yürüyüşünün yarıda kalması bir yenilgi değil tersine gelecek için umut vericidir. Bolu dağlarının dondurucu soğuna, karına kışına ve açlığa aldırmadan, yanısıra sermaye devletinin tüm baskılarına rağmen, böylesine yiğit bir direniş insanlık tarihinde pek görülmüştür. Zonguldak kömür işçileri ne eylemlerinin anlamı ve önemini, ne de sermayenin faşist diktatörlüğünün zalimliğini unutmayacaktır.

M. Güven

Proletarya enternasyonalizmi = Küba'yla dayanışma

H. Yurtsever

"Bütün dünya işçileri birleşiniz."

Devrimci Marksizmin kızıl bayrağında bu sözler yazılıdır. 150 yıldır dünya işçileri, devrimcileri bu bayrak altında döğüşüyorlar.

Proletarya enternasyonalizmi, dünya işçi sınıfının, devrimcilerin temel belgisi, en güçlü, en vazgeçilmez silahıdır. Yeni bir dünya çağrısının özlü anlatımıdır. Enternasyonalist olmayan bir sosyalizm savaşımı, enternasyonalist bilinçle yoğrulmamış bir komünizm yürüyüşü düşünülemez.

Sovyet sosyalizmi, bir dönem için haklı nedenlerle de olsa, kurulan sosyalist devletin yakın erimli çıkarlarını dünya işçi sınıfının ve dünya devrim hareketinin üstüne çıkarmış, Sovyet işçi sınıfını enternasyonal eğitimden geçirmemiş ve giderek de bu ilkeyi reddetmiştir. Bunların dilinde proletarya enternasyonalizmi çoktan beri toplantıdan toplantıya yinelenen içi boşaltılmış bir seremoni sloganına dönüşmüştü.

Dünya sosyalizminin bugünkü dağılışında enternasyonal bilinç ve coşkunun kurutulmasının çok önemli bir rolü var. Bu, devrimci sosyalizmin en büyük güç kaynağının kurutulmasıdır.

Bugün dünyada sosyalizmi savunan çok az ülke kaldı.

Bunlardan biri, Küba, tartışmasız en öndedir ve bir çok yönden tektir.

Bu küçük ülke bugün, yalnız kendi devrimini değil, dünya sosyalizmini, dünyadaki bütün devrimcilerin yeni bir dünya kurma azmini, kararlılığını, onurunu temsil ediyor.

Devrimci Küba, yalnız bugün değil, varolduğu günden beri enternasyonal bayrağı yükseklerde tutma onuruna sahiptir.

En başta Küba topraklarında enternasyonalist bir ulus yaratmayı başardılar. Adanın ilk yerlilerinden, İspanyol ve öteki Latin Amerika göçmenlerinden oluşan karışık Küba halkı bugün kaynaşmış tek bir ulustur. Beyaz, siyah ve beyazla siyah arasındaki çeşitli renk tonlarında 10 milyon insan, ayırım, ayrıcalık ve ırk düşmanlığı bilmeden, sosyalist kardeşlik ve tam bir bütünleşme içinde yaşıyorlar.

Daha da çarpıcısı, 10 milyon nüfuslu küçük ve yoksul bir ülke olan Küba'nın 32 yıldır dünyanın dört bir yanındaki devrimlerin yardımına koşmasıdır. Fidel'in son konuşmalarından birinde var; son 15 yılda dünyanın çeşitli yerlerine tam 300 bin "enternasyonal savaşçı" göndermişler. Küba'ya giden bir arkadaşım anlattı; Küba'da "enternasyonal savaşçı"lara parti büyüklerinden daha çok saygı gösteriliyormuş.

"Devrimcinin görevi devrim yapmaktır!" Fidel ve arkadaşları, Fidel'in bu sözüne hep sadık kaldılar. Sınır tanımadan.

Küba'nın yalnız enternasyonal desteği değil, devrimci etkisi ve örnek olma gücü de sınırlarının ötesindedir.

Onun için ABD emperyalizmi sınırlarının 90 mil ötesindeki devrimci Küba'yı ortadan kaldırmak için büyük bir çaba gösteriyor. Onun için Sovyetler Birliği'ne yardım, Küba'ya desteğin kesilmesi koşuluna bağlanıyor.

Küba ve Fidel Castro şahsında direnen bir sosyalizm, yükseklerde tutulan bir kızıl bayrak, dünyanın en büyük emperyalist güçlerinin içine korku ve güvensizlik düşürmeye yetiyor. Nedensiz ve haksız değiller; tek bir yerde bile kalsa da o bayrak bir dünyayı, geleceği temsil ediyor.

2.

Devrimci Küba zor bir dönemden geçiyor.

Küba'ya yıllardır gizli bir ekonomik ambargo uygulanıyordu. Bir yıldır, eski sosyalist Doğu Avrupa ülkeleri de bu kervana katıldılar. İkincilerin ambargosu bugünkü zorluklar açısından daha önemlidir. Çünkü Küba dış ticaretinin %70'i Sovyetler Birliği, %15 kadarı da Doğru Avrupa ülkeleriyledir.

Sovyetler Birliği ticari ilişkileri kesmiş değil; ancak çok önemli ve Küba'nın tüm ekonomik yaşamını felce uğratan kısıtlamaları başlatmış durumda. 1990 yılının ilk 9 ayında önceden belirlenenden 2 milyon ton daha az petrol göndermesi Küba ekonomisini alt üst etti. Çok sayıda fabrika kapanacak.

Sovyet yardımı ile inşa edilen ve Küba'ya tam 1 milyar pesosa mal olan Moa Nikel fabrikası

şu anda akaryakıt ve hammadde yokluğundan çalışmıyor. Yapılmasına başlanan nükleer santral de yarım kalmış durumda.

Küba gazetelerinin önemli bir kısmını basamıyorlar. Çok sayıda gazete ve dergi yayın yaşamına ara verdiler. Çünkü kağıt yok; Sovyetlerden gelmezse Küba'da gazete basılamıyor.

Yiyecek sıkıntısı artıyor.Ulaşımı sürdürmek başlı başına bir sorun. Yiyecek karneye bağlandı.

Merkezi plan ve programları uygulanamıyor. Küba tam bir savaş ekonomisi yaşıyor ve kendisini daha kötüsüne hazırlıyor. Fidel, *"Çok kez söylediğimiz, tekrarladığımız gibi, biz tam bir ablukaya karşı direnmeye de hazırız ve ulusun yaşamını ve savunmasını bu koşullarda bile yapabileceğimize inanıyoruz"* diyor. (*Granma*, 14 Ekim 1990, İngilizce)

3.

Fidel ve arkadaşları kendilerine güveniyorlar; halkın direnme azim ve kararlılığını sürekli ayakta tutacak, coşkulu bir propagandayı aralıksız sürdürüyor, bir yandan da salt propaganda ve kararlılıkla çözülemeyecek ekonomik sorunları büyük bir yaratıcılık, enerji ve ayrıntılara egemen bir yeniden planlama ile çözmeyi deniyorlar.

Granma'nın sayfalarında Fidel önlemleri en küçük ayrıntısma kadar sayıyor. Halktan hiçbir güçlüğü saklamıyor ve güçlükleri önceden söylüyor. Bunların bazıları şunlar: İş saatleri düşürülecek, bazı fabrikalar kapatılacak; tekstil endüstrisi minumum düzeyde üretim yapacak; çok benzin yakan otobüs fabrikası kapatılacak; yerine bisiklet fabrikası kurulacak; ayrıca 500 bin bisiklet ısmarlanacak. Büro görevlilerinin, memurların sayısı %80 oranında azaltılacak, bu işe parti görevlilerinden başlanacak; tarıma iş gücü kaydırılacak, yiyecek programı uygulanacak. Yiyecek programında, şeker kamışından yüksek proteinli hayvan yemi üretmek, pirinç tarlaları açmak, sulama kanal sistemlerini kurmak, kümes hayvanı ve domuz sayısını ihtiyaca uygun duruma getirmek vb. başlıklar var.

Bütün bunları saydıktan sonra Fidel acılı, alaylı, ama aynı zamanda çok ciddi bir tonla şunları söylüyor: *"Ne pahasına olursa olsun tam ekonomik bağımsızlığımızı kazanacağımızı düşüneceğimiz en uygun zaman şimdidir."* (agy.)

Küba'daki ekonomik sıkıntıları daha da artıran faktör Körfez krizidir. Petrol fiyatlarındaki artış Küba'yı canevinden vuruyor. Körfez'de savaş çıkması durumunda petrol fiyatlarının varil başına 50-60 dolara çıkacak ve o durumda Küba'nın ihtiyacı olan 13 milyon ton petrole karşılık 26 milyon ton şeker üretmesi gerekecektir. Bu imkansız; çünkü tüm dünyada bu kadar şeker satılmıyor.

Kübalı devrimciler Sovyet yardım ve ticareti ile ilgili boş hayallere kapılmıyorlar. Dikkatli bir dil kullanmakla birlikte Fidel, *"Sovyetler yükümlülüklerini yerine getirmeye daha ne kadar devam eder kimse bilemez"* diyor. (agy.) *"ABD Sovyetler Birliği'ne ekonomik yardım koşulu olarak, Sovyetler Birliği'nin Küba ile ekonomik işbirliğini kesmesini istiyor. Bu ne Sovyet hükümetinin ne de Sovyet önderliğinin isteğidir.*

"Yine de, şu anda hiç kimse gelecek yıl SSCB ile ticaret temelimizin ne olacağını, şekerimize ne kadar ödeyeceklerini, kendi gönderdiklerine ne fiyat isteyeceklerini bilmiyor." (agy.) Kübalı yoldaşlar gerçeğin gözüne bakmaktan çekinmiyorlar. Büyük bir kararlılık, kazanma azmi ve girişkenliği ile kendilerini ve Küba halkını en güç koşullara hazırlıyorlar. Olağanüstü duruma uygun, dikkatle düşünülmüş ayrıntılı programlarını enerji ile uyguluyorlar.

Materyalistler, verili nesnel koşulların çizdiği sınırları görmezlikten gelmezler. Ama devrimcilik bir yönüyle volontarizm ve romantizm renklerini de taşır. Ve Küba'da yapılanlar, insan kapasitesinin sınırsıza yakın olduğunu gösteriyor. Nesnel koşullar ne kadar ağır olursa olsun, devrimcilerin yapacakları vardır ve bu anlamda çareler de sınırsıza yakındır. Böyle yaklaşıldığı zaman, kaçınılmaz gibi görünen sonuçlardan kaçınmak da mümkün olabilir.

Küba sosyalizmi şimdi bunu deniyor.

4.

Fidel, *"Bütün bunları yapmak için neyimiz var?"* diye soruyor ve yanıtlıyor: *"Bizimki, önemli enerji kaynaklarından yoksun küçük bir ülke olmasına rağmen, bizim akıl sahibi bir halkımız var."* (agy)

Bütün zor koşullara rağmen, Küba'da bir tek işçi, bir tek insan sokağa atılmadı; halkın temel ihtiyaç maddelerinin bir tekinin fiyatı bile bir tek kuruş arttırılmadı. Fidel açıkça krizi böyle yöntemlerle çözmeyi hiç düşünmediklerini söylüyor: "Çünkü biz sosyalistiz."

Küba'da bugün tam bir yığın mobilizisyon yaşanıyor. Parti, emperyalistlerin kullanmak iste-

dikleri silahları tek tek ellerinden alıyor. Doğu Avrupa ülkelerinde çok etkili olan elçiliklere sığınma yoluyla bir iplik ucu yakalama çabaları geri püskürtülmüştür. Emperyalistlerin, Küba rejiminin yumuşak karnı saydıkları gençlik ve aydınlar içindeki karşıtlıkları besleyecek hoşnutsuzluk noktaları çok yönlü ve soğukkanlı yöntemlerle kurutuluyor. Parti ve devlet yeniden örgütleniyor.

Küba Komünist Partisinin 4.Kongresine daha şimdiden tüm ülke çapında sürekli bir kongre kimliği kazandırılmıştır. Kongre Örgütlenme Komitesi sürekli ve halkın bilgisine açık çalışıyor ve alınan kararların önemli bir kısmı Kongre'yi beklemeden uygulamaya konuluyor. Partinin yeniden örgütlenmesine klavuzluk eden temel düşünce şöyle formüle ediliyor: *"Parti'nin bundan sonraki, daha kapsamlı ve çok yönlü önder rolünün daha önce kağıt üzerinde atanmış... memur, kurum, branş ve sektörler temelinde yürütmek yerine, ülkenin ve çalışmanın somut önceliklerini benimseyen bir örgütlenme ile yürütecektir."* (Kongre Örgütleme Komitesi'nin açıklaması, *Granma*, 14 Ekim 1990)

Parti, gerçekten çok gerekli olandan bir tek fazla kadro kullanmama ilkesinin uygulanmasına örnek olacaktır. Özellikle devlet ve yerel yönetimlerin yürütme bürolarındaki görevli partililerin sayısında önemli bir azaltmaya gidiliyor. Bu önlemin, her alandaki gereksiz büro personelini azaltmanın dışındaki öteki ve esas gerekçesi, *"devrimci örgütün* (parti - HY) *görevlerini ve yol göstericilik rolünü, devlet erkini kullanan yürütme komitelerinden ayırmaktır."* (agy.)

Devlet ve halk örgütlenmesinde yeni biçimler deniyorlar. Havana'yı 93 bölgeye ayırıyor ve bu bölgelerde 93 Halk Konseyi oluşturuyorlar. Konsey başkanlarını halk seçecek ve yığın örgütleri temsilcileri de konseylere katılabilecek.

Bu ve buna benzer bir çok yeni düzenlemeyi tartışıyor ve uyguluyorlar.

Burada sırası gelmişken, yıllar içinde oluşan bir temel düşüncemi yazmak istiyorum: Halk yığınlarının her zaman taşıdığı geriliklerin, verili düzeylerinin kuyruğuna takılan popülizm bir çıkmaz sokaktır. Ama, halkının gönlünü ve desteğini kazanmayan hiçbir yönetim de devrimci olsa bile kalıcı olamıyor.

Doğu Avrupa'daki rejimlerle Küba arasındaki fark buradadır. Şaşırmamak gerekiyor; Doğu Avrupa'daki "sosyalist" devletler, geldikleri gibi gittiler; kuruldukları gibi çöktüler. Gelişleri Sovyet Kızıl Ordusu'nun eliyle oldu, gidişleri de, kesindir, Moskova'nın dayatmasının sonucudur. Bilgiler var, Demokratik Almanya'da partinin direniş çabaları, karşısında Sovyet Ordusu'nu bulmuştur. Ve sistemin kuruluş biçimi gereği, o parti ve devletin Sovyetlere karşı, ona rağmen bir tutum geliştirmesi mümkün değildir. Romanya karşı-devriminin arkasında Sovyetlerin olduğu son derece açıktır.

Ve Fidel haklıdır: *"Biz kendi devrimimizi kendimiz yaptık; ... devrim yapmak için kimseden izin istemedik."* (aynı konuşma)

Ama Sezar'ın hakkını Sezar'a vermekten de geri kalmıyor. *"Ekim devriminin, -bin kez muzaffer Ekim devriminin- bizim için bir ayrıcalık, büyük ve iyi bir şans ve ülkemiz, devrimimiz için olağanüstü bir olay olduğunu biz hep söyledik."* (agy.)

5.

Enternasyonalizm, boş bir söz kalıbı değilse, tarihin her somut anında, dünya çapında bir yerde ve bir temel çatışma noktasında ete kemiğe bürünecek demektir. Yüzyılın başında, Ekim devrimi yıllarında, proletarya enternasyonalizmi Sovyet proletaryasıyla dayanışma ve bu devrimin savunulması demekti. Bugün enternasyonalizm eşittir Küba'yla dayanışmadır.

Küba yalnız kendisi için direnmiyor.

"Yalnız kendimiz için değil, başka insanlar için de direnmekle yükümlüyüz. Yalnız kendi sosyalizmimiz için değil, evrensel anlamda sosyalizm için direnmeyi görev biliyoruz." (Fidel, agy.)

"Biz 15 yılda dünyanın başka yerlerine 300 bin enternasyonal savaşçı göndermiş bir ülkeyiz. Şimdi, olağanüstü bir enternasyonal misyon yürüten ülkemizden devrimimizi, Küba sosyalizmini korumasını istiyoruz. Halkımızın insanlığa verebileceği en büyük enternasyonal hizmet bu olacaktır." (agy.)

İlerici insanlığın, bu dünyanın devrimcilerinin de verebilecekleri hizmet var. Olmalıdır. Fidel'in kendi halkına yaptığı çağrı aslında dünya devrimcilerine de çağrıdır. Bu çağrıya yanıt vermek görevdir, borçtur.

Devrim ülkesi Türkiye'nin devrimcilerine önemli görevler düşüyor.

Vietnam savaşı günlerindeki coşkuyu, enternasyonalist ruhu canlandırmanın zamanıdır!

Socialismo o Muerte!

1 Kasım 1990

Saflarımıza yeni katılan A. Cengiz yoldaşın yazısını bazı kısaltmalarla yayınlıyoruz.

Yeni dönem ve enternasyonalizm

A. Cengiz

Dünya tarihinin yeniden biçimlenme dönemecindeyiz. Kapitalizm emperyalizm aşaması ile ekonomik gelişme ve yayılmacılığının doruğuna ulaşmış; kendini yeniden üretebileceği olanakları esas itibarıyla tüketmiştir. Otomasyon tekniği burjuva ideologlarının ileri sürdüğü gibi, kapitalizmin kendini yeniden üretiminin ve sınırsız olanaklarının bir kanıtı değildir, tam tersine, sonun başlangıcıdır. Kapitalist-emperyalist ekonomik gelişme ve yayılmacılık yoğun bir emek-sömürü ve korsanca bir talanla gerçekleşmiştir; bu ise ancak toplumsal yaşamda zorbalıkla, siyasal alanda tam bir gericilikle sağlanabilirdi. Sistem otomasyon tekniği ile üretime koşut olarak tüm toplumu derinden kuşatan emek-sermaye çelişkisinin de doruğuna ulaşmıştır. Doğada olduğu gibi tarihin diyalektiğinde de gelişmenin sınırlarına ulaşmanın faturası, kendini yadsımaktır. Kapitalist-emperyalist dünya derin bir bunalımla yüzyüze. Kriz ekonomik libreden giderek toplumsal-siyasal libreye kaymaktadır. Son üç hafta içinde basında yer alan, dünyadaki yeni olaylar ve gelişmeler sistemin bunalımına ilişkin ipuçları vermektedir. Genel grev dalgası her yanı sarıyor. "Panamada genel greve katılan işçilerin işten çıkartılması ile ilgili bir yasa tasarısı görüşülürken, işçiler parlamentoyu basıyor. Polisin güvenlik güçlerinin işçilere müdahalesi sırasında, toplanan göstericilerle polis arasında çatışma çıkıyor." (*Cumhuriyet*, 15 Aralık) "Fas'ta genel grev göstericileriyle polis arasında çıkan çatışmada 20 ile 30 kişinin öldüğü, 127 kişinin de yaralandığı sendikacılar tarafından öne sürülüyor." *(Milliyet)* Yunanistan'ı yakından gözleyebiliyoruz. Türkiye gerçeğini ise soluyoruz. Bunlar sadece bir kaç çarpıcı örnek. Kapitalist-emperyalist sermaye cephesini bunaltan sancı, proletaryanın ve halkların devrimci başkaldırışlarına gebedir. Çanlar kapitalizm için çalmaktadır.

SSCB ve Doğu Avrupa'daki sözde sosyalizmin "çöküşü" ile hız kazanan ve ciddi ölçüde proletarya saflarını da etki altına alan anti-komünist propaganda kapitalizmin kendisini mezara götürecek temel çelişkisini çözmeye muktedir değildir. Aslolan emek-sermaye çelişkisidir. Kapitalist-emperyalist sermaye dünyası içine yuvarlandığı krizin faturasını başta proletarya ve emekçilere yıktıkça -ki başka bir seçenek henüz icat edilebilmiş değildir- kendi çöküşüne maya katmaktadır. Emek-sermaye / üretimin toplumsal niteliği ile mülkiyetin özel biçimi arasındaki temel çelişki kapitalist emperyalist sistemin hemen bütün halkalarında keskinleşmiş; devrimci başkaldırışları mayalamıştır. Sistem, emek ile olan çelişkilerini "zor" yoluyla bastırabilir, ideolojisiyle, propagandasıyla, mevcut toplumsal-kültürel ortamın elverişli koşullarında belirli bir süreçte gözden ırak tutmayı başarabilir, ama asla çözemez. Fikirler yaşamın gerçekliğine hükmedebilecek kudrete sahip değildir. Fikirler ancak yaşamın gerçekliğinin ifadesi oldukları ölçüsünde maddi bir güce dönüşebilirler.

Kuzeydeki "sosyalizm"in "çökmesi" karşıdevrimci faaliyetleri durdurmuyor, aksine, bu kez Güney'den esen daha güçlü, dipdiri devrimci dalgalara karşı yeni stratejik arayış ve önlemler son derece yoğunluk kazanıyor. Gelişen yeni durum ve koşullar yeni stratejiler gereksindirmiştir. Nükleer silahlanmanın stratejik hedefinin "çökmesi" ile birlikte, emperyalist yayılma mevzilerine ve içsavaşlara yönelik stratejiler öne çıkmıştır. (Burada değinmek gerekiyor, ABD'nin Körfez manevrası diğer faktörlerin yanısıra "coni"lerini muhtemel içsavaşlara yönelik "sıcak" bir tatbikat tecrübesinden geçirme amacını da barındırmaktadır. Türkiye ve Kuzey Kürdistan merkezli bir devrimci dalga etkeni, ABD'nin körfeze seğirtmesinin temel bir faktörüdür. ABD'nin Körfez'den tümüyle çekilmesini beklemek hayal olacaktır).

Nükleer silahlanmanın stratejik önemini yitirmesi nedeniyle, ekonominin sırtındaki bu büyük külfetin hafifletilmesi durumu halkları aldatmanın da bir vesilesi olmuş; nükleer silah indirimine gidilmesi şahinlerin "barış güvercinleri" olarak pazarlanmalarına eşsiz bir fırsat oluşturmuştur. Böylece bir taşla yeni manevraların zemini elde

edilmiştir: * Nükleer silahlanma yarışının ekonomiye bindirdiği yükün hafifletilmesi; * Emperyalizmin saldırgan savaşçı özünün örtbas edilmesi, dolayısıyla halkların emperyalist savaşlara karşı donanımsız hale getirilmesi; * Kapitalist-emperyalist sermaye dünyasının "dünya barışı" vb. adına kamufle edilmiş, esas olarak iç savaş üzerine kurulu stratejiler oluşturulması ve bu doğrultudaki adımlarını ciddi bir engelle karşılaşmadan atabilmesi (örneğin Körfez krizi). Bütün bu olgular devrimin strateji ve taktiklerinin belirlenmesinde hesaba katılmalıdır.

Proletaryanın 21.yüzyılı isyan meşaleleri ile karşılaması; kapitalist-emperyalist zincirin bir çok halkasında birden boşanarak enternasyonalle buluşması uzak değildir. 21.yüzyıl kapitalist-emperyalist dünyanın çöküşü, proleter sosyalizminin yükseliş yüzyılı olacaktır, Proletaryanın geleceğinin, zamanın doğal akışında bir olgunlaşmada değil, örgütlü bir siyasal müfreze olarak iktidar yürüyüşünde, kesintisiz bir devrimci eyleminde maddi gerçeklik kazanacağının bilincinde olarak bütün marksist-leninistlerin dikkat ve hazırlığı yaklaşan proleter devrimlere, devrimlerin buluşturacağı proleter enternasyonale yönelmelidir.

Tarihsel deneyimden öğrenmek

Doğu Avrupa ve SSCB'de yaşanan son gelişmelerinde etki zemini kazandırmasıyla anti-komünist propaganda bombardımanının proletarya saflarında kuşkusuz kısa ve / veya orta vadede ancak küçümsenmeyecek ölçüde yarattığı Marksizm-Leninizm'e kuşku, devrime ve sosyalist geleceğe inançsızlık bulutlarının dağıtılarak, proletaryanın zinde bir enerji ve taze bir ruh ve güvenle devrimci atılımının enternasyonalist birlik ve eyleminin önünü açacak yol nereden geçmektedir? Bu yolu döşeyecek olan temel, Marksizm-Leninizm'in yeni bir ideolojik atılımıdır. Proletaryanın devrimci başkaldırısı ve kapitalist-emperyalist sermaye cephesine öldürücü darbeyi indirebilmesinin temel koşulu olan enternasyonal birliğinin ve eyleminin örgütlenmesi, marksist-leninist teorinin geliştirilmesiyle; proletaryanın bir sınıf olarak kendisini de ortadan kaldıracak kesintisiz devrimci yürüyüşünün maddi koşullarını bilince çıkarıp proleter sosyalist iktidarın maddi güvence temeli komünist eylem ilkeleri haline getirecek bir donanım kazanmasıyla mümkün olabilecektir. İdeolojik-teorik atılımın (*Ekim*'in özenle ve ısrarla vurguladığı bu kavram tam da yerindedir) temel alanlarından biri şanlı 1917 proleter ihtilalinin boğulduğu 70 yıllık "Sovyetler" tarihidir; bir bölümü sisler içindeki 70 yıllık süreçtir.

SSCB ve Doğu Avrupa'da sosyalizm adına proletarya ve emekçilere giydirilen bürokratik / militarist / tekelci / "sosyalizm"in bünyeden zorlayan ve 'dışardan' takviye edilen basınçla sosyalist kabuğunu atıp özüne bürünmesiyle, devrimin bünyesinde türeyen ve giderek kuşatıp proletaryayı iktidardan tasfiye eden; proletarya ve emekçilerin yüzyılların tutsaklığını kırarak, zincirlerinden boşanmış yaratıcı yetenek ve üretkenliğini, tarihin daha öncesinde tanık olmadığı muazzam devrimci atılım ruhunu ve kazanımlarını tahrip eden bu kanser hücresinin ekonomik, siyasal temellerini ve toplumsal dayanaklarını tüm yön ve ilişkileriyle kavrama zemini oluşmuştur.

Böylece proleter sosyalizminin üzerinde yükseleceği temellerin; toplumsal ilişkilerin komünist tarz örgütlenmesinin, komünist etik değerlerin, militan materyalizmin, toplumla içselleşme süreçlerinin döşenmesinin vb. bilince çıkarılıp proletaryanın devrimci insiyatif ve uyanıklığının güvence temeli eylem ve hareket ilkeleri haline getirilmesinin zemini olgunlaşmıştır.

Denebilir ki, Marksizm-Leninizm'nin bütün tarihi ütopik sosyalizm, oportünizm ve revizyonizme karşı mücadelenin tarihidir. Katedilen her ideolojik mesafe proletaryanın devrim ve iktidar hattını netleştirmiş; görev üstesinden gelindikçe proletaryanın "kendisi" için bir sınıf olma yolu döşendikçe devrimci atılım ruhu tazelenmiş; böylece tarih proletaryanın şanlı direniş ve devrimci mücadelesinin sayısız görkemli atılımlarına tanık olmuştur.

Marksizmin ilk bilimsel başarısı, sınıflı toplumlar ile birlikte insanoğlunun vazgeçilmez ütopyası olan baskısız, sömürüsüz eşit bir dünyanın tarihsel bir zorunluluk olduğunu tanıtlaması ve bu yüce ideali gerçekleştirebilecek tek sınıfın proletarya olduğunu ortaya çıkarmasıdır. *Komünist Manifesto* proletaryanın tarihsel rolünün ortaya çıkartıldığı, proleter ideolojinin bilimsel bir sınıf savaşımı silahı olarak sistematize edildiği "ilk kurşun"dur. *Manifesto* ile ütopik sosyalizm tasarımları düşünce tarihinin ütopik tasarımlar rafına havale edilmiş, proletaryanın bilimsel

komünizm yolu açılmıştır.

1848 krizi (çok değil, *Manifesto*'nun yayımlanmasından iki ay sonra) bütün Avrupa ve İngiltere'de yaygın proleter direnişlere yol açmış, proletaryanın tarihin devindiricisi bir güç olarak tarihsel rolünü gözler önüne sermiştir.

Komün deneyimi (1871), proletaryanın tarihsel rolünü cisimleştirmede şanlı ilk iktidar hamlesidir. Komün deneyimi proletaryaya, bağımsız ideolojik politik hatta sahip partisi olmadan ve devletin belkemiğini oluşturan bürokratik-militarist aygıt parçalanıp dağıtılmadan, siyasal iktidarın ele geçse bile asla korunamayacağını / kurulamayacağını öğretmiş; küçük-burjuva anarşist sosyalizmini (devrimin kanla boğulması pahasına) iflas ettirmiştir. Proletaryanın iktidar yolundaki hedefler ise daha bir netlik / aydınlık kazanmıştır.

1917 şanlı proleter ayaklanmanın iktidarı ele geçirmesi, Lenin'in önderliğindeki Bolşevik müfrezenin, komün tecrübesinin bu temel devrimci dersini bir an bile akıldan çıkarmayıp ihtilalin bir ilk eylem ilkesi olarak hayata geçirilmesiyle mümkün olabilmiştir.

Bugün proletarya için komün tecrübesinden de öğretici ve trajik olan şudur ki; iktidarı ele geçirmesine, tarihin ilk emekçi iktidarını sınırsız özveri ve çabalarla, en iyi evlatlarını ihtilalin bağrına gömerek kurmasına, ve 20 milyon yiğit evladını "anayurdun" direniş hattına gömmesine karşın, iktidardan tasfiye edilmesidir; devrimin onlarca yıllık tüm kazammlarına rağmen çözülerek karşı-devrime yenilmesidir. Proletaryanın partisi içten çürüme, yozlaşma, çözülme ile karşı-devrim odağı haline gelerek, proletaryayı iktidardan uzaklaştırarak devrimci kazanımlarını tasfiye aygıtına dönüşmüş; proletaryayı ve emekçileri bilinciyle, emeğiyle ve tüm yaşantısıyla katı bir cendere içine almıştır. İhtilalin başarısının olmazsa olmaz koşulu olan Parti, proleter iktidarın güvencesi olmaya yetmemektedir. Dahası proleter iktidarın tasfiyesinin bizzat asli mekanizması haline gelebilmekte, geri dönüşün motoruna dönüşebilmektedir.

Bugün, marksist-leninistlerin önündeki hiçbir şekilde ve hiçbir bahaneyle ertelenemez görev; proletaryayı iktidardan uzaklaştıran, devrimi yenilgiye götüren süreçleri ve olguları ideolojik / siyasi / toplumsal tüm yönleriyle ve ilişkileriyle çözümlemektir. Bu görevin başarısı, proletaryanın zinde, enerjik, kararlı bir devrimci atılımının olduğu kadar güçlü, gerçek bir enternasyonal birlik ve eyleminin zeminidir.

* Sovyetler Birliği devrim tarihi;

- Bolşevik parti öncülüğünde siyasal iktidarın ele geçirilişi,

- Toplumun yeniden / sosyalist inşa süreci ve evrimi,

- Devrimci iktidarın ekonomik / siyasi temelleri ve toplumsal dayanakları: proletaryanın ve emekçilerin devrimin inşasında insiyatif ve rolleri; toplumsal ilişki ve örgütlenme biçimleri ve parti ilişkisi.

* SBKP'nin çizdiği rotada Komintern'in uluslararası konjonktürde izlediği politik / stratejik hat: Komünist Partilerin politik ufkunun "sosyalizmin anayurdunu korumak" perspektifiyle daraltılıp, başlıca devrimci eylem ve enerjilerinin bu "görev" üzerinde odaklanması, buna bağlı olarak proletaryanın, sınıfsal içeriğinden kopartılmış bir faşizme karşı "birleşik cephe" stratejisiyle demokrasi ve halkçılık lokomotifine koşulması;

* İspanya, Almanya, Yunanistan içsavaşları ve Komintern;

* Milliyetler sorunu / politikasının proleter enternasyonalizmiyle uygunluk doğrultusu vb...

Tüm bu sorunlar marksist-leninist ilkelerin ışığında çözümlenmeye muhtaçtır.

Sosyalizmin güvencesi: Enternasyonalizm

Proletaryanın tarihsel eyleminin odağındaki "ütopik" dünyanın, teorik bir doğrudan yaşamın üzerinde kurulduğu canlı bir gerçekliğe dönüşebilmesi, komünist dünyanın yarının sorunu olarak ele alınmayıp kuruluş kavgasının bugün verilmesine bağlıdır. Sosyalizm ile komünizm arasındaki ilişki bir nitelik ilişkisi değil kesintisiz bir devrimci basamak ilişkisidir.

Proletaryanın programı sosyalizmdir, toplumun komünist dönüşümünün yollarını döşemektir. Proletaryaya misyon olarak yüklenen ve program düzeyine yükseltilen "siyasal demokrasi", "DHD", "UDHD", "Halkın Devleti" vb. formülasyonlarının, proletaryanın ideolojik-siyasal hattıyla hiçbir ilişkisi yoktur. Proleter ihtilalin stratejik hedefi açıktır, tektir: Kapitalist sistem / özel mülkiyet düzeni. Proletarya kapitalist-emperyalist sermaye cephesine karşı uluslararası proletaryanın birliğini ve eylemini örgütlemeden

"ülkesindeki" iktidar atılımının geleceğini güvence altına alamaz. Sosyalizmin hiçbir şekilde yıkılamayacak, "geri döndürülemeyecek" bir tarihsel aşamaya ulaşması ancak dünya proletaryasının birliği ve eyleminin güvencesinde mümkün olabilecektir.. Proletaryanın tek bir dili vardır: Enternasyonalizm. Proletarya artık 'lügat'ındaki yabancı/anti-proleter öğeleri ayıklamalı, ideolojik saflığını bağımsız, siyasal hattını oluşturmalıdır. Enternasyonal: Proletaryanın sınırlarüstü / uluslararası birlik ve eylem örgütü, proletaryanın uluslararası partisi yaratılmalıdır.

Enternasyonalizm ile enternasyonalin örgütlenmesi birbirinden kopartılamaz. Proleter sınıf mücadelesinin enternasyonalist nitelik taşıdığı gerçeği, öz biçime, enternasyonalizm enternasyonale (proletaryanın uluslararası birliği ve eylemine) kavuşmadıkça soyut olmaktan öteye gidemeyecektir. Proleter enternasyonalizminin politik özü, kapitalist-emperyalist sermaye cephesine karşı topyekün bir komünist cephe savaşı örgütlemektir. Politik savaş stratejisi dünya devrimi perspektifi üzerine kurulu olmayan her devrimci proleter atılımın, aldığı mesafeye, gerçekleştirdiği kazanımlarına karşın tek başına yarı yolda tıkanması kaçınılmazdır. Doğu Avrupa, SSCB ve son olarakta AEP ve Arnavutluk'taki gelişmeler bir bütünlük içinde ele alındığında tüm yön ve nedenleriyle kavranabilir ancak. Tarihsel olgular apaçık ortada. Devrim tek başına direnemiyor. Direniş uluslararası proletaryanın birleşik direnişinden yoksun olduğunda kaçınılmaz olarak çözülüyor. Bu yönden ele alındığında AEP'teki ve Arnavutluk'taki son gelişmeler (çok partili demokratik yaşam vb.), SSCB ve Doğu Avrupa'daki gelişmelerin dışında bir özgünlük taşımıyor, beklenmedik şaşırtıcı bir durum olma özelliğini göstermiyor. 3 Kasım 1986 tarihinde Ramiz Alia tarafından kaleme alınarak 9.Kongre'ye sunulan parti raporu (incelendiğinde görülecektir) devrimci direnişin, toplumsal-ekonomik-siyasal sorunların yoğun basıncı karşısında soğukkanlılığını koruyamayarak statükoya boyun eğişinin cisimleşmiş bir ifadesidir. Dümenin bugünkü rotası 9.Kongrede çizilmiştir. 9. Kongre ise sadece bir sonuçtur.

Neden Ekim safları?

İşçi hareketinin bağımsız bir sınıf hareketine dönüşebilmesinin ilk koşulu, olmazsa olmaz temeli, sınıfın, Marks-Engels'in açtığı yolda ve Marksizm-Leninizmin ilkeleri ışığında savaş hattının oluşturulmasıdır. Proletarya bağımsız ideolojik-politik hattına sahip olmadan kapitalizmin yörüngesinden çıkamıyor, çıkamaz. 20.yüzyıl proletaryanın, kapitalizmi dünya ölçeğinde yarmasının nesnel ve öznel koşullarını sunmasına rağmen, proleter hareketler populizmin yörüngesine hapsolmuş, kapitalizmin eklentisi durumuna düşmüştür.

EKİM'i Türkiye proleter sınıf hareketinin "ilk" müfrezesi yapan marksist-leninist zemin, proletaryanın dünya konjonktüründe bütün örgütlerini yörüngesine sokan popülizm ile her alanda bir hesaplaşma yapılmaksızın ve kesin bir kopuş yaşanmaksızm, proleter sosyalizminin -proletaryanın ideolojik saflığının- yaratılamayacağı, aynı anlama gelmek üzere, bağımsız bir proleter sınıf hattının oluşturulamayacağı kavrayışı ve hareket temelidir. Türkiye devrim hareketinin radikal damarlarının ideolojik zemininin, politik-stratejik hattının ve bu iki bileşenin yansıması olan örgütsel-kavramsal yapılarının popülist, küçük-burjuva sosyalist karakterini ortaya konulabilmesi bu şekilde mümkün olabilmiştir. EKİM proleter sosyalizminin yolunu açmış, partinin köşe taşlarını çakmıştır.

Bu kavrayış ve hareket temeli, bakış açısını kaçınılmaz ve doğal olarak Türkiye özgüllüğünden uluslararası proleter sınıf hareketinin önündeki (Türkiye özgüllüğünün de köklerini oluşturan) setlere yöneltilmesini / yükseltilmesini dayatmaktadır.

Şimdi ideolojik-teorik çalışmanın önündeki görev: Uluslararası işçi hareketinin üzerine çökmüş "sis"lerin dağıtılıp, proletaryanın sosyalist hareketinin ve enternasyonalist birliğinin yolunun döşenmesidir.

Bu tarihi sorumluluğun dünya devrimci deprem kuşağının çatlama noktasındaki damarlarından en 'hassas'ını oluşturan Türkiye'de üstesinden gelinmesinin objektif şartları vardır. Bu görevin üstlenilmesi proletaryanın bağımsız politik hareketinin ve örgütlülüğün (parti) yaratılmasının önünde değildir, ardında da değildir.

23 Aralık 1990

3 Ocak eylemi öncesi ve sonrasında
Adana'da işçi hareketi

3 Ocak direnişi, yılların biriktirdiği öfke ve hoşnutsuzluğun, birikim ve potansiyelin bir sonucuydu. Türk-İş bu öfke ve "dipten gelen dalga"nın zorlamasıyla genel eylem kararı almak zorunda kaldı. Adana işçileri, son bir yıldır, hemen her gün genel grevi tartışıyor ve kendilerine yönelen saldırılara ancak böyle direnilebileceğini ifade ediyorlardı. Fabrika mücadeleleri, toplu sözleşmeler, işten atmalar, yürüyüşler, yemek boykotları ve sarı sendikacılarla yaşanan çatışmalar onlarca kez kanıtlamıştı bunu. Tek bir fabrikayla sınırlı mücadelelerde başarıya ulaşamıyorlardı. Son anlarda ihanete uğruyor, yüzlerce arkadaşları işten atılıyor ve sendikal muhalefetleri eziliyordu. Kendiliğinden şu anlaşılmıştı artık; ülke çapında genel direniş.

3 Ocak eylemi öncesi dingin ve suskun değildi Adana işçileri. Kısmi ve küçük çapta da olsa direnmeye ve mücadele etmeye çalışmışlardı.

Sasa fabrikasından başlayalım: Adana işçilerinin en mücadeleci ve ileri işçileri oradaydı diyebiliriz. Nisan ayında greve gittiler. **Sasa** grevi 11.gününde bizzat Petrol-İş başkanı Münir Ceylan tarafından yüzkızartıcı bir şekilde bitirildi. İşçiler karşı çıktılar. Ve ileri işçilerin önderliğinde sendikaya karşı muhalefet örgütlenmeye başlandı. Sendika bürokratları yalan ve ikiyüzlülükle dolu saldırılara başladılar. Sabancılara işaret verildi. Başta ileri işçiler olmak üzere 100 işçi işten atıldı. Petrol-İş yöneticileri sahte bir iki demeç vermekle yetindiler. Bunun dışında tek bir adım atmadılar, atmazlardı da. Zira niyetlerini açıkça söylüyorlardı. "Yıkıcı ve bölücü" çalışmalar yapan işçiler vardı. Onlardan kurtulmaları gerekiyordu. Şimdilik kurtuldular. Grev hedeflerine varmadan, istenen ücret bile alınmadan bitirilmiş ve ileri işçilerden "kurtularak" hedeflerine varmışlardı. Sükunet geçici olarak sağlanmıştı.

Teksa fabrikası da hareketli günler yaşıyordu. Toplusözleşme yaklaşmıştı. İşçiler hareketli, canlı ve sorunlarına ilgiliydiler. Eylemleri ile tep-kilerini dışarı vurmadılarsa da, sık sık sendika-larına gidiyor ve sendikacıları sıkıştırıyorlardı. Toplusözleşme başlamadan -sonbaharda başladı- eylemlerle işvereni uyarmak gerektiği hatırlatılıyor ve istemlerinden geri adım atmayacaklarını söylüyorlardı. İşveren cevap vermekte gecikmedi. Ve 60 civarında işçiyi işten attı. Sendika yeniden zorlanmaya başlandı. Manevra alanı bırakılmıyordu. Sarıldıkları tek bir gerekçe kalmıştı. Sendikacıların "ücret talebi çok yüksektir. Israr ederseniz, işçiler işten atılır. İşveren zarar ediyor, yapılacak fazla bir şey yok." "Atılmaların durmasını istiyorsanız ücret talebinden taviz vermeliyiz." Yarınki ihanetin gerekçesi hazırlanıyordu. Ve işçiler topluca sendikaya gittiler. İşten atılan arkadaşlarının yeniden işbaşı yapmasını istiyorlardı. Sendikacıları harekete geçmeye zorladılar. Toplusözleşme imzalanana kadar 60 işçinin çalışması kabul ettirildi işverene. İşçiler dikkatle gelişmeleri takip ediyor ve Teksif sendikasını izliyorlar. Toplusözleşme halen sonuçlanmış değil.

Hareketli günler yaşadı **Adana Çimento** fabrikası. Mart ayında greve gittiler. Grev öncesi yemek boykotu, yürüyüş, sakal bırakma vb. eylemlerle mücadeleye girdiler. Toplusözleşme uyuşmazlıkla sonuçlandı. Ve Mart 1990 sonunda greve gidildi. Grevleri -ülke çapında çimento işkolunda greve gidildi- bakanlar kurulu kararı ile durduruldu. Ve 18.gününde bitti. Sendika bürokratları hemen ihanet ettiler. İşçiler ilk gün büyük çapta çalışmadılar. Polis-asker-sendika bürokratlarının tehdit ve saldırıları sonucu çalışmak zorunda bırakıldılar. Mücadele etmek istiyorlardı ve bunu grevin ilk gününde göstermişlerdi. Fabrikadan E-5'e kadar yürümüşler ve daha sonra Gürsel Caddesinde yaptıkları yürüyüş ve attıkları devrimci sloganlarla kanıtlamışlardı bunu. Ne var ki, sermayenin saldırısı sendikacıların ihaneti ile birleşince mücadelenin yerini suskunluk ve geri çekilme aldı.

Güney Sanayi fabrikası da benzer akibeti paylaştı. Sonbaharın başında toplusözleşmeleri başladı. Ve beraberinde saldırılar da geldi. 2-3 ay önce 500 işçi fabrikanın "zarar ettiği" gerekçesi ve Körfez krizi bahanesiyle işten atıldı. İşten atılmalara karşı direnişi örgütlemeye çalışan işçiler de çıkışları verilerek atıldı. Sendikacılar "toplusözleşmeden sonra atılsınlar" biçiminde bir açıklama dışında gelişmeleri seyretmekle yetin-

diler. Zaten saldırıları onaylıyorlardı da.

Belediye işçileri ücretlerin 2-3 ay ödenmemesi, toplusözleşme görüşmelerinde ileri sürdükleri talepleri elde etmek için direnişe geçtiler. Yemek boykotu, yürüyüş, iş yavaşlatma eylemlerine başvurdular.

Çukobirlik'de toplusözleşme sonbaharın ilk ayında başladı. Toplusözleşme öncesi ve esnasında işçiler tartışma, sorunlarına daha fazla ilgi duyma ve yer yer sesli itiraz ve karşı çıkışlarda bulundular. "Daha iyi bir ücret" talebiyle sendikayı zorlamaya çalıştılar. Ne var ki, işçilerin geriliği ve sendikanın gerici özü sonucu gülünç bir rakamla toplusözleşme imzalandı. Dahası, 2 aydır ücretlerini bile almıyorlar. Bu ise hoşnutsuzluk, tepki ve karşı çıkma eğilimini güçlendiriyor.

Bossa işçileri mücadeleci bir geleneğe sahiptirler. 12 Eylül öncesi ve sonrası fabrika işgalleri ile gösterdiler bunu. Son bir yılda yemek boykotu, sendika basma vb. eylemlerine sıkça başvurdular. Ve en son genel grevden önce, vardiya çıkışında, maden işçilerine destek, genel eylem ve toplusözleşmelerinin istekleri doğrultusunda sonuçlanması için yürüyüş yapmak üzere sendika temsilcilerine "başvurdu"lar. Sendikacılar bütün zorlamalara rağmen yürüyüş kararını uygulamaya cesaret edemediler. Ve bunun üzerine yaklaşık 60 işçi fabrikadan şehir merkezine kadar yürüdü. Başka fabrikadan tek tek işçiler de rastladıkları yerde onlara katıldı. Fabrikadaki bütün işçilerin ve eylemi duyan Adana işçisinin sevgi ve sempatisini kazandılar. Daha ileri eylemlere hazır olduklarını gösterdiler.

Mektubumunuz uzun tutmamak için şunları söylemekle yetiniyoruz: Benzer gelişmeler **Pilsa, Sümer Tekstil, Özbucak, Ekinciler, Aksantaş** -eski **Paktaş** fabrikası-, **Tekel, Mensa, Teksa, Paksoy, Pakyağ** vb. vb. onlarca fabrikada şu veya bu ölçüde yaşandı. İşçilerin hoşnutsuzluğu, öfkeleri ve mücadele isteği... Yer yer sendika ağaları ve yasaklara rağmen eylemler... Ve yer yer de sendika bürokratlarını zorlayarak sermayenin saldırılarına karşı çeşitli biçimlerde gerçekleşen eylemler... İhanetler, aldatma ve işten atmalarla karşılaştılar. Bu karşı saldırılara bazen kendiliğinden karşı saldırı ile cevap verdi işçiler. Bazen ise geçici bir geri çekilme ve suskunlukla karşıladılar. Ancak sustukları ve geri çekildiklerinde içten içe kabaran bir öfke ve hoşnutsuzlukla doluydular.

Yukarda anlattığımız birikimlerin bir sonucu olarak Çukurova işçi sınıfının genel eyleme katılımı %85 oldu. Sabancı Holding'e bağlı **Marsa, Bossa I, Bossa II, Pilsa, Teksa, Temsa** işçileri işe gitmediler. Ayrıca **Güney Sanayi, Ekinciler, Meyna, Özbuçak,** Cola fabrikası işçileri, **Belediye** işçileri, **Sümer Tekstil, Aksantaş, Demiryolu** işçileri genel eyleme katıldılar. İncirlik üssünde çalışan işçiler de 3 Ocak'a tam katılımla katıldılar.

Ayrıca, çeşitli küçük işletmelerde çalışan işçiler, fırın işçileri, seyyar satıcılar vb.leri de eyleme birçok yerde katıldı. Öte yandan Balcalı Hastahanesinde çalışan doktor, hemşire ve memurlar da eylemi yemek boykotu ile desteklediler. Hastahanedeki işçi ve memurlar alkışlarla yemekhaneden topluca çıkarak kısa bir yürüyüş yaptılar.

Genel eyleme katılan işçilerin bir kısmı sendikalarında toplanarak eylemi ve Zonguldak madenci direnişini tartıştılar. Özellikle Pilsa'lı işçilerin önemli bir kısmı 3 Ocak günü sendikaları Laspetkim-İş'te toplandılar. Bugünü, işçi hareketi ve sorunlarını tartıştıkları politik bir eğitim ve tartışma, biraraya gelme gününe dönüştürdüler. Bir iki sendikada daha buna benzer girişimler olduysa da, genel olarak sendikalar kapalıydı.

İşçilerin hemen tümü genel grev sırasında evlerinde oturdular. Sendikalarına gitme yönünde eğilimleri olmasına rağmen, eylem günü sendikayı açtırma yönünde bir çaba olmadı. Dolayısı ile işçilerin oldukça önemli bir kısmının, o gün topluca bir araya gelmesi sözkonusu olmadı. Bu yöndeki eğilimin de zayıf olduğunu eklemek gerekiyor.

Çukobirlik, Sasa, Tekel, Paksoy, Adana Çimento fabrikaları işçilerinin küçümsenmeyecek bir kesimi genel greve katılmadı. Özellikle **Çukobirlik** fabrikasının hemen hemen bütün işçileri çalıştı. **Adana Çimento, Sasa, Tekel ve Paksoy** işçilerinin oldukça önemli bir kısmı genel eyleme katılmadı. İşyerlerine giderek çalıştılar.

Genel eylem sırasında "kendiliğinden" bir saflaşma ortaya çıktı. Toplusözleşmeleri süren ve sonuçlanan işyerleri, örneğin; genel eyleme katılımın az olduğu veya hiç olmadığı yukardaki 5 fabrika toplu sözleşmelerin imzalandığı yerlerdir. Toplusözleşmenin sonuçlanmadığı ve uyuşmazlığın sürdüğü fabrikalarda ise genel eyleme katılım hemen hemen %100 civarında gerçekleşti.

* * *

3 Ocak eylemiyle belirginleşen ve Adana işçi hareketi açısından ortaya çıkan bazı somut olguları tespit etmek ve sonuçlara varmak gerekiyor.

İşçi hareketinin bölgesel düzeydeki durumunu anlamak, yaşadığı süreci ve bugünkü eğilimi kavramak ve gelecek üzerindeki etkilerini öngörmek açısından önemli bu.

1. Genel eyleme katılmama veya katılım düzeyinin az olduğu fabrikalar, işçilerin son bir yıl içinde en fazla aldatıldığı ve sendika bürokratlarının ihanetlerini yaşadığı işyerleridir. **Adana Çimsa** grevinde Çimse-İş'in ihaneti, Sasa grevinde Petrol-İş'in çevirdiği dolaplar ve işten atılmalara ortak olması ve işçilerin sık sık buna dikkat çekmeleri de bu gerçeği ifade ediyor. Aynı şeyler **Tekel, Çukobirlik** ve **Paksoy** için de bazı küçük farklarla söylenebilir. İşçiler ağız birliği etmişçesine şunları söylüyorlar: "Grevde bize ihanet ettiniz. Arkadaşlarımız işten atıldığında sessiz kaldınız. Biz de sizi dinlemeyip çalışacağız." Dolayısıyla sendika bürokratlarına tepki sendikaya, sendikaya duyulan tepki ise genel eyleme katılmamaya neden oldu.

2. Grevleri sırasında başka fabrikalardaki işçilerce desteklenmedikleri öne sürülerek, eyleme katılma reddedildi. Görünürdeki neden bir kenara bırakılırsa, bu fabrikalarda işçilerin gelişmeleri ve genel eylemi kendi dışında bir olay olarak gördükleri ortaya çıkıyor.

3. 3 Ocak günü "kendiliğinden" bir ayrışma yaşandı. Toplusözleşmelerin imzalandığı fabrikaların önemli bir kısmı eyleme katılmadı. Sözleşmelerin imzalanmadığı fabrikalarda ise, işçiler hemen hemen %100 oranında eyleme katıldılar. Bu da, işçi hareketinde politikleşme eğiliminin oldukça zayıf olduğu ve genel eyleme esas olarak ücret yönünden baktıklarını gösteriyor.

4. Direnişe katılmayan fabrikaların bir kısmı son yılların en ileri ve mücadeleci işçilerinin bulunduğu yerlerdi. **Sasa, Tekel, Adana Çimsa** vb. Bu ilginç bir çelişki oluşturuyor. Fakat anlaşılır nedenleri bulunuyor. Zira, son bir yıl içinde ileri işçilerin en fazla baskıyla karşılaştıkları ve işten atıldıkları ve sonuç olarak; sendikacıların en fazla dalaverelerde bulundukları yerler oluyor buralar. Özellikle **Sasa** ve **Tekel**, sendikal muhalefet hareketinin bir dönem güçlü olduğu ve işveren-sendika bürokratları ikilisi tarafından işten atma vb. yolla ezildiği yerler durumunda. Dolayısı ile sendikaya muazzam bir güvensizlik var. Ve genel eylem sonrasında karşılaşacakları saldırılar karşısında "yalnız bırakılırız" endişesi taşıyorlar. Bu sonuç olarak; "güvenilmez sendikacılara uyma"-ma ve "ne olur ne olmaz" kaygısı ile genel eylem çağrısını dikkate almamanın bir başka nedeni.

5. Radyo-televizyon ve burjuva basın aracılığıyla sermaye sözcülerinin savurduğu tehditler ve "yövmiyeler kesilecek" korkusu bir başka neden olarak sayılabilir.

6. En önemlisi ise, işçiler, Türk-İş'in belirlediği sınırların dışına çıkmadılar. Eylem, evlerinde oturma ve bekleme olarak yaşandı. Daha farklı mücadele biçimleri seçilmedi. Dahası, sendikalarını açtırma ve oralarda bile toplanma bir iki örnek dışında görülmedi. İleri işçilerde farklı ve daha ileri mücadele biçimleri -yürüyüş vb.- eğilimi vardı. Ancak, işçiler içinde etkinlikleri azdı ve bu konuda sarfettikleri çabalar da pek fazla değildi. Adana işçileri içinde yasalcılığın ve reformist eğilimin oldukça etkin olduğu ve darbelenmesine rağmen harekete rengini verenin hala bu eğilim olduğunu söylemek yanlış olmaz.

Yukarda anlatılanlar işçi sınıfı hareketinin bir yönüdür. Ne var ki, her geçen gün gelişen ve daha diri ve dinamik bir içerik kazanan öteki yönüne de işaret etmemiz gerekiyor. İleri işçilerde hareketlenme ve müdahale etme eğilimi bir yıl öncesine göre daha güçlü. Korku, edilgenlik ve tedirgin ruh halinden daha fazla sıyrılıyorlar. İşçiler içinde etkinlikleri bugün daha güçlü ve gitgide daha çok dinletebiliyorlar kendilerini. Öneriler ve pratik müdahalelerle ortaya çıkabiliyorlar, yer yer etkili de olabiliyorlar. Bu kendilerine olan güveni ve devrimci örgütlere yaklaşma eğilimini daha da güçlendiriyor. Buna rağmen ileri işçilerde bile sendikacılık ve reformculuğun halen esas eğilim olduğunu söylemek gerekiyor. Ancak yasal sınırların aşılması yönünde gelişen yana da dikkat çekmek gerekiyor.. Yer yer yasadışı eylemlere -yürüyüş, yemek boykotu vb.- başvurulması da bunu anlatıyor. Bu yön, gelecek günlerde daha da etkin ve güçlü olarak kendisini hissettirecektir. Sendikacılara duyulan güven oldukça darbelenmiş durumda. Ne ki, yerinde doğru ve net bir tavır ortaya konulmayınca hayırhah tutumlar ve sendikadan uzaklaşma, ilgisizlik ve bekleme tavrı ortaya çıkıyor.

3 Ocak eylemi, bölge işçi hareketinin, bütün geri yönlerine rağmen, içten içe güçlü patlama öğelerini taşıdığını kanıtlıyor. Katılım oranının en az %85 olması ve en geri işçilerin bile eyleme katılması da bunu kanıtlıyor. Dahası, genel ve birleşik eylem, işçilerde sınıf birliği ve gücü konusunda önemli bir deney oldu. Bu fikri canlandırıp güçlendirdi. Birleşik bir sınıf olarak hareket etti-

klerinde başarıya ulaşabileceklerini ve bunun mümkün olduğunu gösterdi. Hemen bütün işçiler özellikle bunu ısrarla vurguluyorlar. Sevinç ve gurur duyuyorlar kendilerinden. Öyle ki, geri bir işçi eşi ya da yakını bile eşinin arkadaşlarının başarısından gurur duymakla kalmıyor, ürkek ve titrek davranışları yeriyor ve öfkeleniyor. İşçi sınıfının belki de en büyük kazancı budur.

* * *

Biz, 3 Ocak eylemine gücümüz ölçüsünde müdahale etmeye çalıştık. Adana ve Mersin'de sınırlı sayıda olsa da merkezi bildirimiz dağıtıldı. Ayrıca yine merkezi afişlememiz yapıldı. Gücümüzü genel greve hazırlık ve işçileri eyleme katma, somut öneri ve fikirlerle birleştirme ve müdahale etme üzerinde yoğunlaştırdık. Bazı sendikalarda işçi yoldaşlar, sendika toplantılarında eylemden çok önce sorunu tartışmaya açtılar. Ayrıca fabrikalarında da bu yönde propagandaya özel bir önem verdiler. Bir kaç yerde etkili olduğumuzu ve işçi yoldaşların ileri sürdüğü somut pratik önerilerin dikkate alınarak uygulandığını söyleyebiliriz.

Çalışmamız şu noktalar üzerinde yoğunlaştı:

* Genel grevin propagandası ve bildirimizin belli başlı fabrikalarda hiç olmazsa ileri işçilere ulaşmasının sağlanması. Bunda kısmen başarılı olduğumuz söylenebilir. 3 fabrikaya bildiri dağıtıldı. Bir sendikada ise, işçiler, eylem günü bildiri ve gazetemizin Aralık sayısını inceleyerek okudular ve tartıştılar. Ayrıca, ilişkimizin olduğu bazı fabrikalarda ileri işçilere bildirilerimiz doğrudan ulaştırıldı.

* Maden işçilerinin grev ve direnişinin desteklenmesi ve genel grev yönünde propaganda yürütüldü. İşçilerin 3 Ocak eylemine aktif katılımının sağlanmasına çalışıldı. Sendika ve fabrikalarda buna yönelik bir pratik izlendi.

* Sendikacıların genel grev çağrısı yapmaları zorlandı. Sendika toplantılarında bu sık sık "hatırlatıldı". Fabrikalarda ise işçilerin tepkileri örgütlendi. Ve sendikacılar genel grev çağrısı yapmak zorunda bırakıldılar.

* 3 Ocak eylemine yoldaşlar aktif olarak katıldı. Bu faaliyet içinde kendilerine daha fazla güven duydular.

* Şüphesiz güçlerimiz sınırlı ve deneyimsiz olduğu için geniş kesimlere daha fazla seslenemedik. Etkimiz ve çabamız oldukça sınırlı kaldı. Eylemin ve hareketin ihtiyaçları düşünülünce faaliyetimizin oldukça yetersiz olduğu açıktır. Fakat gelecek günler için kalıcı adımlar attığımızı ve bulunduğumuz yerlerde, işçi yoldaşların akılcı ve somut önerilerle ortaya çıktıkları yerlerde, etkili olduğumuzu ve etraflarında yeni güçlerin toplandığını söyleyebiliriz.

Adanalı Ekimciler
7 Ocak 1991

Sendika değiştirmek çözüm değil

Merhaba,

Kapitalist düzenin her gün biraz daha yoğunlaştırarak sömürdüğü işçi sınıfının bireylerinden biriyim. Öyleki, kanımızı her geçen gün biraz daha fazla emiyorlar ve emmeye de devam edeceklerini açık bir dille söylüyorlar. Ama hiç de karamsar değilim ve olmayacağım da. Bu mektubumla ben de bölgemizden bir merhaba demek istiyorum.

Bugünlerde Adana'da reformist sendika tarafından satılmış olan işçiler sendika değiştirme çabası içindeler. Doğal olarak bu bir tepkinin sonucu olarak ortaya çıktı. Ben Türkiye'de reformist uzlaşmacı olmayan bir sendika görmedim ve görmüyorum. Bazı sendikalar çıkardıkları dergilerin başına yazıyorlar; Sımf ve kitle sendikacılığı için ileri! Buna hiç bir zaman inanmadım. Çünkü onların nasıl sendikalar olduklarını yaşamın kendisi ispatlıyor. Bizler şunu çok iyi anladık. Emek ile sermaye hiç bir zaman uzlaşamaz ve uzlaşmayacaktır da. Bunu kendimize bir ilke edindik ve anladığımız bu gerçeği her zaman anlatmaya devam edeceğiz. Bugün sendika değiştirmek isteyen arkadaşlar Türk-İş'e sövüyorlar ve bu sendikadan ayrılıp Hak-İş Konfederasyonuna bağlı Öz İplik-İş Sendikasına geçeceklerini söylüyorlar. Biz de onlara şunu anlatıyoruz. Ha A sendikası, ha B sendikası, hepsi uzlaşmacı. Ancak örgütlendiğimizde onlara en güzel dersi verebiliriz. Bu örgütlülük de işçi sınıfının kendi partisi olabilir. Ben kendi adıma, ancak proletaryanın önderliğindeki bir sendikanın sınıfa yararlı olacağının inancındayım. Çünkü bizler bunları çok yaşadık ve gördük. İşçi sınıfının kurtuluşunun kendi eseri olacağı şiarıyla hareket etmeliyiz.

Kahrolsun kapitalizm, Yaşasın sosyalizm!

Adana'dan bir sanayi işçisi

Aşağıda yayınladığımız yazı bir yoldaşın redaksiyonumuzu bilgilendirmek amacıyla kaleme aldığı bir özel mektuptur.

İzmir işçi hareketinden kesitler

Sevgili yoldaşlar,

Bulunduğum bölgede ve bulunduğum birimde olabildiğince işçi grupları ile birlikte olabiliyorum. Çeşitli iş kollarından işçi arkadaşlarla güncel sorunlarla ilgili sohbetlerim oluyor.

En çok belediye işçisi, teksif işçisi ve tekel işçileri ile görüşme olanaklarım var. Bu sohbetleri konuları ile ilgili olarak sizlere aktarmaya çalışacağım.

ESHOT'da çalışan bir grup işçi ile savaş üzerine yapılan konuşmalardan bu olayı çok ciddiye aldıkları görülüyor. Yalnız iki ayrı düzeyde işçilerle karşılaşılıyor. İleri işçilerin önderliği ve yönlendirmesi vardır. İşçiler savaşa karşı. Bu savaşın kendi savaşı olmadığını, bunun dışında kalmak gerektiğini savunuyorlar. Atölyelerinde bu savaş aleyhinde konuşmalar sıkça yapılıyor.En geri anlayışla dahi ABD ile Irak arasında seçim yapmak istemiyorlar. Savaşmak gibi bir düşünceyi hiç taşımıyorlar.İzmir'de savaşa karşı bir yürüyüş ya da toplantılar önerisi, bildiri dağıtma önerisi getiriyorlar. Yalnız bunu kendi sendikalarından bekliyorlar.

Zonguldak grevinin olumlu etkisi var üzerlerinde. Çok sayıda ESHOT çalışanı Zonguldak maden işçileriyle yapılan dayanışma ziyaretlerine gittiler. Konuştuğum bir kaç işçi bu konuda şunları söyledi: Zonguldak'taki maden işçilerinin grevi bize moral verdi. Oradaki coşkuyu örgütlülüğü buralara taşımak gerekir. Bu grev en iyi koşullarda bitmeli ve bizler bu işçilere sahip çıkmalıyız.

İşçi arkadaşlar ayrıca para yardımı da yaptılar. Gerçi bu tüm Belediye-İş sendikasında alınan bir karardı. Her işçiden 25 bin lira kesildi. Bu para yardımına katılmayanlar da vardı. Bunlar azınlıktadırlar. Sık sık madencilerin grevi konuşuluyor, günü gününe gelişmeler takip ediliyor işçiler tarafından. Çoğu zaman da, işçilerin sendikacıları zorladığı, kararlar almaya ve iş yapmaya ittiği görülüyor. Doğal olarak sendikacılar tabanla bütünleşiyor, birlikte kararlar alıyorlar. Sendika birimlerinden birinin aldığı kararlar diğer birimlerde kabul görüyor. Dört şube birlikte hareket etmeye çalışıyor.

Tansaş'larda biraz sorun görülüyor. Çok birimler halinde ve ayrı ayrı yerlerde olmaları nedeni ile gerektiği zamanlarda haberleşme ve kararları uygulamada zorluklar oluyor. Bir de doğrudan üretimle ilgileri olmaması sonucunda farklı bir eğilim, yani daha geri bir anlayış var.

3 Ocak 1991'de Türk-İş başkanlığında alınan bir günlük evden çıkmama, işçilerin işe gitmemesi kararı tüm sendikalı işyerlerinde hayata geçirilmeye çalışıldı. 3 Ocak'da yapılması beklenen ve istenen genel grev öncesinde bazı değişik işkollarından işçilerle görüştüm.

Yine belediye işçileriyle yapılan görüşmeleri aktarayım. Geri düzeydeki bir grup işçinin düşüncelerine göre, bu grev yapılmalı deniyor. Gerçi içeriğinden pek haberleri yok. Greve sempatiyle bakılıyordu. Korku ve endişeyle bakanlar da vardı. Yalnız şu dikkat çekicidir: Sendikacılar bu kararı alırlarsa işçiler de uyacaklarını söylüyorlar. Endişe hakim değil. Anlatılınca anlayan bir yapıya sahipler işçiler.

Önceden, yani 3 Ocak genel eylem kararı alındıktan sonra, hızla sendika ve ileri işçiler tabanda çalışma yapmaya başladılar. Genel grevin nedenlerini kısaca anlatan sendikal bildiri dağıtıldı. İşçilerin demokratik haklarının ellerinden alındığını, hayat pahalılığını, belediyelerin özelleştirme çabalarına karşı olduklarını, emperyalist savaşa karşı olmak gerektiğini, işçi, emekçi ve diğer kesimler üzerindeki baskıların kınandığını vb. sorunları anlattılar bildiride. Yani hükümet politikası eleştiriliyor, bir uyarı yapmak gerekiyordu.

Teksif işkolundaki işçilerle yaptığım görüşmeleri kısaca aktarayım.

Sendikalı işyerleri ve sendikasız konfeksiyon işçileri olarak ayırmak gerekiyor. Bir kaç konfeksiyon işçisinin maden işçileri ile ilgili görüşlerini merak etmiştim. Ne yazık ki konfeksiyon işçilerinin düzeyi çok geri. Grevin varlığından dahi pek haberleri yok. Zonguldak'daki greve ilgisiz davranıyorlar. Sendika nedir, grev nedir? Henüz bunların cevabını bulamamışlar. Dünyadaki savaş tehlikesine karşı bile duyarlı değiller. Dünyaları çok küçük. Kaldı ki örgütlü işyerlerinde bile

çok farklı durumla karşılaşılmıyor. Sendikalı bir işyeri olan "Taç Sanayi" işçileri ile görüştüm. Savaşla ilgili düşüncelerini sordum. Savaşa karşı olduklarını söylüyorlar. Ancak bunun nasıl bir savaş olduğunu kavramış değiller. İşyerlerinde bu konunun konuşulduğunu, ancak günlük gazete haberlerini takip etmekten başka bir anlam taşımadığını gördüm. İşçilerin sendika ile bağları tamamen kopuk. Hala süren toplusözleşmelerinden dahi haber alamıyorlar. Bu konuda hiç bir çabaları yok. 3 Ocak'daki işe gitmeme eylemine ancak sendikanın aldığı bir karar olması nedeni ile katılım olacağını söylediler. Bir de işveren, Taç Sanayi işçilerine bir "iyilik"de bulundu. Yılbaşı tatilini uzatarak bir haftalık izin verdi. 1 Ocak'dan 7 Ocak'a kadar çalışmayacaktı işçiler. Aktif işçisi yok. İşçi bilincine erişmemiş. Sorunların farkında değil, müdahale edecek veya yorum ve öneri üretecek durumda değiller. Zonguldak maden işçilerinin direnişi konuşuluyor işyerlerinde. En çok da maçlarla ilgili tartışmalar yapılıyor. Grevcilere hiç bir anlamda destek sağlanması önerisi gelmemiş kimse tarafından. Taç Sanayi işçisinin genel durumu bu.

Tariş-İplik fabrikasından iki işçi ile görüştüm. Tariş-İplik 1980 yılındaki işçi direnişlerine son damgasını vuran güçlü bir yerdi. Örgütlü, politik işçilerin çalıştığı oldukça politik bir fabrika idi. Şanlı direniş örneği sergiledi. Bugün durum farklı, teslimiyetçi bir yapısı var. Maden işçilerinin grevine hiç bir biçimde destek sağlanmadı. İşçi, grevi konuşup değerlendirmiyor. Savaş konusunda tepkileri var, ancak bu çok cılız. Savaşın niteliğinin kavramadığı, buna karşı mücadele etmek gerektiği düşünülemiyor. 3 Ocak işi bırakma eylemi ise çelişkili olarak yorumlanıyor. Bir kısım işçi işe gelmekten yana, bir kısım işçi de greve katılmaktan yana. İleri işçilerin az olması, onların da örgütsel çalışmadan uzak ve kendiliğindenciliği sonucunda, Tariş-İplik düzeyi geri bir işçi kitlesine sahip. Tanıdığım bir kaç tane işçi var. Onlarla görüşüp bu konulara dikkatlerini çekmek istedim. İşçilerin gündeminin yoğun olduğunu, dolu olduğunu konuşuyoruz. Bunun gerisinde kalmamak için de gereken çalışmaların işyerlerinde yapılması gerektiğini anlattım. Öncü işçilerle, vardiyalar arasında komiteler kurulmasının önemi üzerinde tartıştık. Bu konudaki eksikliklerinin çok önemli olduğunu ve acil olarak örgütlenmeye gidilmesi gerektiğini biliyorlar. Bundan sonraki işyeri çalışmalarını bu yönde yoğunlaştıracaklar.

3 Ocak'ta sendikasız olduğu halde greve katılan bazı konfeksiyon atölyeleri de oldu. Tanıdığım üç bayan işçinin çalıştığı konfeksiyon atölyesi var. 20 kadar işçi çalışıyor. Ben bu arkadaşlarla daha önce konunun önemi üzerinde tartışmıştım. Bu arkadaşlar da buludukları yerlerde propaganda başlattılar ve 3 Ocak'da greve katılmak gerektiğini anlatmaya çalıştılar çevrelerine. Grev günü kendileri işe gitmediler ve atölyelerinde de işe gitmeyen işçiler olmuş.

Bir deri atölyesinde ise öncü işçilerin çabalarıyla Çankaya'da bir işhanı kepengi, yani hanı açmamış. İşçilerin çoğu o gün çalışmaya gelmemiş. Gelenler de işhanının kapalı olması nedeniyle geri gitmişler.

Selüloz-İş sendikasına bağlı işyerlerinde katılım yüzde yüz. Şimdi de maden işçileri için para yardımı kampanyası başlattılar. Savaşa hayır mitingi için başvuru komitesine katılacaklarını söylediler. Sendika şubesi radikal kararlara karşı çıkmıyor.

Tek Gıda-İş Sendikasına bağlı Tekel yaprak fabrikasındaki işçileri zorlasan bir iş yaptırabilirsin. Görüştüğüm bir kaç işçi emperyalist savaşa hayır demek için yürüyüşler yapılmalı, bildiriler dağıtılmalı demişti. Ancak bunu sendikanın yapmasını ve işçilerin da katılabileceğini söyledi. İşçilerde özgüven gelişmemiş. Hep başkaları yapsm, yasal olsun ve başımız ağrımasın düşüncesi hakim.

Bunları işçileri küçümsemek anlamında yazmıyorum. Ben en olumsuz durumda bile işçilere duyduğum güveni hiç kaybetmedim. Bir eksiklik varsa, bu öncülerin eksikliğidir derim.

Demiryolu ve denizyolu işçileri 3 Ocak'da kısmi olarak eyleme katıldılar. Çoğu çalışanın, bakımcı durumunda olanların memur statüsünde olmaları nedeniyle eylem tam amacına ulaşamadı. Memurlar destek vermediler.

Eylemin bir gün öncesinde işçiler ve sendikacılar üzerinde yoğun polis ve işveren baskısı vardı.

Yoldaşlar, şimdilik edinebildiğim bilgiler bunlar. Belki de biraz geç kalmış olabilirim bazı haberleri iletmekte. Olabildiğince çabuk yazıp iletmeye çalışıyorum. Bu bölgenin özelliğidir. Sınıf mücadelesini bir adım geriden takip etmeyi yeğlerse de, son sözü kendisi söyler.

Başarılı ve mutlu günler dileğiyle sevgilerimi iletiyorum.

H.Berivan
4 Ocak 1991

Gök gürültüsünü andıran sloganlar!

B. Özgün

Zonguldak'ta yaşanan bir isyan, bir toplumsal patlama da diyebileceğimiz işçi eylemi, düşünebileceğimiz en kötü sonuçla da bitse, Türkiye işçi sınıfının mücadele tarihinde yepyeni bir sayfa açılmıştır. Artık ne Zonguldak'ta, ne de başka bir işçi kentinde bir çok şey 30 Kasım'dan önceki gibi olmayacaktır. Nasıl ki 15-16 Haziran eylemleri Türkiye'de herkesin ciddiye alması gereken bir işçi sınıfı olduğunu göstermişse, Zonguldak işçi eylemi çok daha fazla bir şeyler göstermiştir.

Üç yıl önce tanıyıp anlayabildiğimiz kadarıyla Zonguldak işçilerini biz devrimciler şöyle tanımlıyorduk; Bu işçilerin ezici çoğunluğu kör cahil. Kendilerine hiç güvenleri yok. En basit, en masum haklarını dile getirmek için bile yürekli değiller. Herhalde Türkiye'de devrim olur, ondan sonra bu maden işçileri biraz bir şeyler anlamaya başlarlar. Yoksa bu sinmiş, sindirilmiş halleriyle onlara güvenmek hayal kırıklığından başka bir sonuç vermez. Neden böyle düşünüyorduk? Yanıt şimdi açık: Biz o zamanlar sadece yüzeyde görüneni görebiliyorduk, yüzeysel sığ düşünüyorduk. Görünen her olumsuz olgunun içinde onu değiştirecek olan devindirici dönüştürücü dinamiklerin her zaman bulunacağını kavrayamıyorduk.

Üç yılı aşkın bir zaman önce daha Ekim Hareketi oluşmadan küçümsediğimiz, güven duymadığımız işçi sınıfı, şimdi hem ülke içinde hem de bazı dış ülkelerde bir heyecan ve coşku atmosferi oluşturdu. Şu anda Türkiye'de, içinde yaşadığı koşulların ekonomik ve sosyal baskısı altında rahatsızlık duyan işçilerin ilgilerinin odaklandığı yer Zonguldak oldu.

Zonguldak'dan yayılan heyecan ve coşku dalgası sadece işçileri değil, tüm ilerici insanları da sardı. İlerici sinema sanatçıları, müzik emekçileri, yazarlar, bilim insanları ve tabii ki devrimci ileri işçiler akın akın Zonguldak'a geliyorlar. Zonguldak bu aralar ilerici, devrimci, sosyalist insanların "kabe"si oluyor.

30 Kasım'dan bu yana bu kentte sorumluluk ve disiplin içinde bir bayram, bir karnaval ortamı yaşanıyor. İşçiler kendilerinin öneminin ve gücünü farketmeye başlamanın sevincini yaşıyorlar.

Mutluluk ve neşe, kararlılık ve kızgınlıkla içiçe sürüyor.

Kapitalist patronlar ve onların sözcüleri yıllardır işçilere şöyle diyorlardı ve yine diyorlar; çalışın, çalışın, çalışın. Daha çok çalışın. Daha çok üretin, öyle çalışın ki, çalışırken hastalanın, sakat kalın ve hatta ölün. Ama hiç bir şeye itiraz etmeyin. Böyle kötü koşullarda çalışarak her şeyi üreten olmanıza rağmen yine de size ihtiyaç duyduğunuz her şeyin en azı, en kötüsü düşsün. En az, en kötü siz beslenin. En kötü giyecekler sizin olsun. En dar, en sağlıksız konutlarda siz oturun. Başka şeyler de mi istiyorsunuz? Örneğin tatil yapmak, çocuklarınızı okutabilmek, toplumun içinde itibarınızın olması gibi... Bunların hiç biri size layık değildir. Elbette patronlar açıkça böyle söylemiyorlar. Ama bu ülkede yaşanan bu olduğuna göre, bu ülkenin yöneticileri de patronlar olduğuna göre, böyle olmasını istiyorlar. Ve yıllardır hep böyle oluyor.

Fakat artık çok ciddi ve kalıcı olarak işçi sınıfı içinde sevindirici, umut verici değişimler yaşanıyor. Zonguldak maden işçilerinin toplumsal patlama da diyebileceğimiz eylemiyle bu değişim süreci hızlandı. Artık patronların ve sözcülerinin istedikleri gibi olmuyor hiç bir şey. En sinsi yalanlar ve demagojiler bile yeterince etkili olamıyor.

İşçiler kendi güçlerini anlamaya, kendilerine önem vermeye, güvenmeye başladılar. Bu çok önemli bir değişim ve gelişimdir. Bu başlangıçla çok daha ileri hedeflere ulaşmak mümkündür. Yeter ki hedef belirlensin ve ulaşmak için gerektiği gibi çalışılsın.

Zonguldak'da yaşanan bildiğimiz başarılı klasik grevlerden çok daha başarılı, çok daha ileri boyutlu, yasaları, yasakları çiğneyen, kendi yasalarını koyan anlamlı örnek bir olaydır.

Üç yılı aşkın bir zaman önce içinde yaşayan devrimci işçilerin de pek güvenmedikleri maden işçisi şimdi adeta tarihi yeniden yazıyor.

Politik gerilik

Türkiye'nin ve özellikle de Zonguldak'ın politik analizi yapıldığında aslında normal olan bir çok çelişki yaşanıyor Zonguldak'ta. Bütün bölgelerden gelen işçilerin kent merkezlerine yürüyüşleri sırasında, yürüyüşü yönlendiren, sloganları

ellerindeki megafonla attıran işçilerin hemen hepsi solcu, devrimci işçiler. Eylemin her boyutuyla ilgilenen, sendika şubelerinde, grev nöbeti yerlerinde gece gündüz koşturan en aktif kişiler devrimci işçiler olmasına rağmen, yine de çoğunlukla sendika bürokratlarının dediği oluyor.

Bir programı, resmi yetkisi, net şekillenişi olmamasına rağmen her bölgede fiili olarak grev komiteleri var. Fakat sendika yöneticileri fiili olarak var olan grev komitelerinin resmi insiyatif koymasına, eylemi daha da ileriye çekmesine kesinlikle karşı çıkıyor.

Kozlu ürettim bölgesinden her gün 10 km yürüyerek gelen işçiler, "işçiler elele genel greve", "işçiyiz, haklıyız, kazanacağız" sloganlarının yazılı olduğu, her sloganın altında da "Kozlu Grev Komitesi"nin yazıldığı pankartlar taşıyorlardı. Sendika bürokratları "grev komitesi" yazılarına tahammül edemedi. Ve grev komitesi yazılı pankartların taşınmasını yasakladı. Devletin resmi makamları ve kolluk kuvvetleri bu yasağı koymadı, ama sendika koydu.

Sendika başkanı Ş. Denizer'in işçilerin politikleşmesinden ödü kopuyor. Ekonomik istemlerin politik söylemlerle dile getirilip haykırıldığı, yoğun politik içeriği olan pankartların taşındığı miting günlerinde Denizer, 50 bin kişlilik kalabalığın arasında bir kadının elinde küçük bir kartona yazılı sözleri öne çıkarıyor. Sendika binasının ikinci katından konuşan Denizer şöyle diyor; "Bakın arkadaşlar, bir bacımız yazmış elinde taşıyor. Çok doğru, çok haklı. Kesinlikle katılıyorum. Şöyle yazmış. Biz politika yapmıyoruz. Hakkımızı istiyoruz! Evet arkadaşlar biz insanca yaşamak istiyoruz. Politika istemiyoruz."

Ş. Denizer çok sinsi ve kurnaz politika yapıyor. 12 Eylül rejiminin resmi ve sivil temsilcileri olan Evren ve Özal'ın entrikacı, demagojik politikasını bir başka biçimde uyguluyor.Sayın Denizer ve diğer sendika bürokratları, işçilerin bilinçsizliği ile ya da geri bilinçleri ile anlaşıyor, çakışıyor, geriliği giderme ortamı son derece elverişli olduğu halde istismar edip daha da geri çekmeye çalışıyorlar. Yüksek sesle haykırılan politik sloganları duymazlıktan, çok sayıda büyük boy politik parkartları görmezlikten gelen işçi tacirleri "biz politika yapmıyoruz" yazılı küçük kartonu büyütüp öne çıkarıyorlar.

Pankartlarda "Genel Grev Komitesi" yazılı değil artık. Sendika yöneticileri depolitizasyon politikası uyguluyorlar. Bu durum devrimci işçilerle sendika patroları arasındaki çelişkiyi derinleştiriyor.

Devrimci işçiler, geri işçilerin sendikaya güveni, dolayısıyla da kendilerine güveni azalabilir, grevin kararlılıkla sürdürülmesi tehlikeye girebilir diye düşünerek henüz sendika yöneticilerine karşı açık propaganda yapamıyorlar. Öte yandan işçilerin geri bilinciyle uyumlu olup istismar eden sendikacılar, devrimci işçileri "nifakçı, bozguncu, bölücü" olarak suçlayıp, diğer işçilerden tecrit edip bir güvensizlik ortamı yaratarak ekarte etmeye kolayca başvurabilirler diye düşünülerek kapışma erteleniyor.

Önderlik ve örgütlenme eksikliği

Çok normal olarak Zonguldak işçileri ulusal ve evrensel devrim mücadelelerinden belki de hiç farkında olmayarak etkilenmiş de olsalar ve eylemin pratik önderleri solcu-devrimci işçiler de olsa, bu olay büyük ölçüde kendiliğindendir. Kendiliğinden olduğu için bir çok dezavantajı olmasına rağmen, çok kapsamlı etki yapan bu eylemin bir de örgütlü olduğunu düşünürsek, neler olmazdı?

Hiç abartısız söylenebilir, işçi hareketi artık kapsamlı, kalıcı bir mücadele sürecine girmiştir. Onun hemen her yerde görülen eksiği devrimci örgütlenmedir. Zonguldak başkaldırısının kendisi, diğer işçilerin üzerindeki etkisi ve alınan genel grev kararı işçi sınıfının partisinin eksikliğini çok daha bariz olarak göstermiş olmalı. Bir sosyalist devrimi içtenlikle isteyenlerin, kendi kaderini devrimin kaderiyle birleştirme yürekliliği gösterebilenlerin önünde büyük bir tarihsel fırsat var. Grup, mezhep, tarikat çıkarlarını bir yana bırakma olgunluğunu gösterip, yeni dönemin devrimcisi olup, işçi sınıfının devrimci partisini yaratma sorumluluğumuza sıkı sıkıya sarılırsak özlediğimiz günlere daha çabuk ulaşacağız.

Zonguldak'ta işçilerin devrimci partisi yoktu, ama burjuvaların partileri oralardaydılar. Daha grev kararı alınmadan önce burjuva partiler Zonguldak'la yakından ilgilendiler. Büyük olasılıkla bir inceleme, araştırma yaptılar. Vardıkları sonuç; bu işçiler iyice öfkeli ve mücadeleye kararlı olmalı ki, ilk günlerde grevi açıkça desteklediler. Beş DYP milletvekili grev gömleği giydi. İnönü madenci baretiyle konuştu. 1 Mayıs'a bile karşı olan Ecevit işçilerin haklılığını kabul etti (!) Aslında bu düzenin üç muhalefet partisi işçilerin eylem kararlılığı karşısında paniğe kapılmış du-

rumdalar. Ama işçilerin mücadelesini bastırmak asli görevlerini sırasında açıkça yerine getirebilmeleri için, mücadelede çok kararlı olan işçilerin grev kararının açıkça karşısında olamazlardı. Grevi denetimlerinde tutmak ve uygun buldukları zamanda etkisizleştirmek için başlangıçta istemeye istemeye grevi destekler göründüler. İşçilerin devrimci görüşlerden etkilenmesini önlemeye çalışmak, hem burjuva partilerin, hem de sendika bürokratlarının her zaman yapmak zorunda oldukları bir iştir. Artık bundan sonra biz komünistler de kendi işimizi daha ciddiye alıp yapmalıyız.

Evet, Zonguldak'ta onbinlerce işçi, kadın ve çocuk, yeri göğü inleten, gök gürültüsünü andıran sloganlar haykırıyorlar. Hergün yağmur, dolu, çamur dinlemeden kararlılık ve öfkeyle "Yağmur da yağsa, gök de delinse yürüyeceğiz, yılmayacağız" diyorlar. "Gemileri yaktık, geri dönüş yok", "Ölmek var dönmek yok" diyorlar. Sesleri dünyanın dört bir yanında duyuluyor. İşçiler, devrimciler madencilerin sesine ses katıyor. Gücüne güç katıyor. İzmir'den, İstanbul'dan, İzmit'ten, Ankara'dan, Adana'dan ve daha bir çok yerden binlerce işçi Zonguldak'a geliyor. Hep bir ağızdan, en gür sesleriyle haykırıyorlar. "Zonguldak işçisi yalnız değilsin!", "Yaşasın işçilerin birliği!". Zonguldak'ın her yerinden bomba sesi gibi sloganlar yükseliyor. İşçilerin, devrimcilerin bu birlik, bu dayanışma, bu güç içinde gözleri yaşarıyor. Mutluluk, sevinç ve devrim isteği herkesi sarıyor.

Bizim sevincimiz, coşkumuz, heyecanımız birilerini kara kara düşündürüyor. Kıyamet günlerini çağrıştırıyor.

26 Aralık 1990

"İşçiyiz, haklıyız, kazanacağız!"

25 Ocak 1991 günü Türkiye Taşkömürleri Kurumunda daimi ve gruplu işçiye ikramiye veriliyordu. İşçiler çalıştıkları işyerlerine giderek paralarını alıyorlardı. Genel Maden-İş Sendikası genel başkanının bazı açıklamalarda bulunacağı daha önceden öğrenilmişti. İşçi arkadaşlar öğleye doğru birer birer ve gruplar halinde sendikaya gelmeye başladılar. Saat 12.00 sıralarında sendika binasına girdiğimde salonda bulunan 600 koltuk tamamen doluydu ve salonun koridorları tıklım tıklımdı. Herkes konuşmaların bir an önce başlamasını bekliyordu. Tahminime göre salonda binin üzerinde işçi vardı. Daha fazlası da sendika binasının önünde birikmişti.

İşçiler hareketliydiler, heyecanları ve kararlılıkları yüzlerinden okunuyordu. Tam o sırada "İşçilerin birliği iktidarı yenecek!" sloganı atıldı. İşçiler büyük bir coşkuyla üç kere bu sloganı attılar. Ardından "İşçiyiz, haklıyız, kazanacağız!" sloganı atıldı. Katılım ve coşku doruk noktasına ulaştı. Daha sonra "Başkan canların direndi, ayakta" ve "Başkan canların seni bekliyor" sloganları atıldı.

Bu esnada içerden genel başkanın konuşma yapmak için kürsüye geleceği anonsu yapıldı. Dışardaki ve beşinci kattaki salonda bulunan kalabalık alkış ve ıslıklarla adeta ortalığı inlettiler. Başkan konuşmasında, daha önceki verdikleri tekliften bir kuruş bile artırmadan aynı teklifi getirdiklerini belirtti. Bu arada iktidara yuh çekilip ıslıkla protesto edildi. Bunun üzerine "Savaşımız Irak ile değil Özal ile olacak!" sloganını kararlı bir şekilde attık. Bir ara bir arkadaş yaklaşarak "Ne solcuyuz ne sağcı, madenciyiz madenci" diye slogan atmamızı istedi. Hayır dedim; işçiyim ve sosyalistim. Kendimi inkar edemem.

Başkan konuşmaya devam etti ve "şimdiye kadar açıklamadım, muhalefet partileri sine-i millet dediler, ama yerlerinde duruyorlar, kendileri 15 milyon alıyor, işçiler ise 500 bin alıyor" dedi. (Bu konuşma üzerine "asıl yanlışınız bu oldu, bizi onlar yolda sattı, oysa sen bunu yeni görüyorsun" diye mırıldanmalar oldu) Başkan milletvekillerini eleştirmeye devam etti. Bunun üzerine "Meclis istifa!" diye slogan attık.

Bu ara bir işçi arkadaş, Liman'dan kömür yükleniyor, grev kırıcılığı yapılıyor diye bağırdı. Sonra mesele anlaşıldı. Bu sanayi için değil, ısınma için İstanbul Belediyesine gönderiliyormuş. Öyle ya biz çocuklar üşüsün diye değil, sermaye yenilsin diye grev yapıyoruz.

Toplantı bitince birer ve gruplar halinde ayrıldık.

Maden işçisi S...

Zonguldak gerçeği

Kimisine göre "sosyal patlama", kimilerine göre ise "sosyal afet" olarak değerlendirilen Zonguldak gerçeğini kavramak oldukça kapsamlı bir çalışmayı gerektiriyor. Zonguldak işçisinin tarihi aslında hep Türkiye işçi sınıfının tarihi içerisinde önemli bir yer tutmuş. Zonguldak da Türkiye'nin kapitalistleşme sürecini bütün çelişkileriyle birlikte, hep içinde yaşamış. Zonguldak gerçeğini yakalamak, bu nedenle Türkiye gerçeğini yakalamakla bir paralellik arzediyor. Bir haftalık bir gözlemle bu kadar derin bir inceleme yapılamayacağı bir gerçek... Biz burada Zonguldak'a dışardan bakan gözlemciler olarak gördüklerimizi, duyduklarımızı aktarmakla yetineceğiz.

Nüfusu 1 milyon 250 bin olan Zonguldak ili, içerisinde irili ufaklı 26.000 fabrika ve işletmeyi barındırıyor. Bu fabrikalarda yaklaşık 120.000 işçi çalışıyor. Bunların 22.000'i yerüstünde, 20.000'i yeraltında olmak üzere 42.000'i madenlerde bulunuyor. 6000'i ise maden işçileriyle birlikte greve giden MTA işçisi...

Zonguldak'taki madenler 1923'e kadar Fransızlar tarafından işletilmiş. Eldeki verilere göre ilk kömür üretimi yüzeyden, açık işletme olarak ve yüzeye yakın yerlerden yapılmış. Başka bir deyişle bu dönem tam anlamıyla talan ve tahrip dönemi olmuş. 1923-40 arası özel kumpanyalar işçi çalıştırmışlar. Osmanlının çöküşüne rastlayan dönemde, yabancı şirketler havzada dilediğince at oynatmışlar. Zonguldak yöresinin yanısıra çeşitli bölgelerden ve Balkanlardan gelen maden işçileri amansız çalıştırılmış. 1939-40 yıllarında kömür havzası tümüyle millileştirilmiş. Üretim ve satışı devlet üstlenmiş. (Genel Maden-İş Dergisi, sayı:32, Kasım 1990, s.30)

1945-50 arası mükellefiyet dönemi olarak biliniyor. Bu dönem başka bir deyişle "zorunlu çalışma dönemi" olarak adlandırılabilir.

Ne olursa olsun daha fazla maden kömürü ve çok kar anlayışının bedelini ise hep Zonguldak işçisi kanıyla ödemiş, ve meslek hastalıklarının en çok görüldüğü yer Zonguldak olmuş. Bu gerçeği bir kaç rakamla bile rahatlıkla kanıtlayabiliriz.

- 1940'dan 1990'a dek iş kazalarında ölen işçi sayısı 3500, yaralı ise 340.000'in üzerinde.

- TTK'da yılda 7-8 bin iş kazası oluyor. 6500-7000 insan yaralanıyor. 35-40 işçi ise göçüklerde ölüyor.

- Her yıl 100-150 arası insan meslek hastalığına yakalanıyor. Bölgede en çok görülen hastalık, maden işçisinin hastalığı olarak bilinen Pnömokonyoz.

Zonguldak'taki sendikal mücadele de Türkiye işçi sınıfının sendikalaşma mücadelesi ile birlikte başlıyor. Bilindiği gibi işçilerin sendikal örgütlenme hareketi 1946'lı yıllara uzanıyor. 7 Kasım 1946'da kurulan Ereğli Kömür Havzası Maden İşçileri Derneği o dönemde önemli bir ivme oluşturuyor. Dernek daha sonraki yıllarda bugünkü adı Genel Maden-İş olan Zonguldak Maden İşçileri Sendikası'na dönüşüyor.

Zonguldak'ta şimdiye dek üretim hep geri teknoloji kullanılarak yapılmış. Bu hem işçinin oldukça kötü koşullarda çalışmasına neden olmuş. Hem de ton başına maliyetin gereğinden çok olması sonucunu getirmiş.

- 1990 yılı maliyeti TTK kaynaklarına göre, ton başına 297.000 TL olmuş.

Gelinen noktada ise ithal kömür olayının gündeme girmesi ve bunun bazı tekellerin işine gelmesi sonucu Zonguldak'taki maden ocaklarının kapatılması durumu ortaya çıkmış. Nitekim 1967'de üretilen kömür 5.030.814 ton iken, 1980'de bu rakam 3.597.628, 1989'da 3.094.000 ton olmuş. 1980'de TTK'da 50.000 işçi çalışıyorken, 1990'da 42.000 işçinin çalıştığını yukarda belirtmiştik. Oysa TTK'nın program işçi açığı 5277.

Bunun yanısıra kömüre sübvansiyon uygulanarak maliyetinin altında satılmış. Bu şekilde kömür alan işletmelerden bazıları Devlet Demir Yolları, Karabük Demir-Çelik, Ereğli Demir-Çelik vb. Ve sonuç olarak TTK zarar eder görünmüş.

Sırf daha fazla kar için işçinin sağlıksız koşullarda ve geri teknoloji ile çalışmak zorunda kalan maden işçisi şimdi ise işini kaybetme tehlikesiyle karşı karşıya kalmış bulunuyor. İşte bu nedenle, işçinin birincil talebi "madenlerin kapatılma-

ması". Çünkü zaten açlık sınırında yaşam savaşı veren Zonguldaklı bu şekilde tam anlamıyla düzen tarafından ıskartaya çıkarılmış olacak.

Oysa geçmişte üzerinde çalıştığı bir miktar toprağı olan işçi artık bu olanaktan da yoksun... Nüfus artışı, zaten yetersiz olan toprağın aileler arasında iyice parçalanmasına yolaçmış. Dahası Zonguldak yöresi toprağı ekime elverişli değil. Kısacası son yıllarda köyler köy olmaktan çıkmış, birer işçi mahallesi konumuna gelmiş. Halk da tam anlamıyla proleterleşmiş, yani yaşamak için emek gücünden başka satacak hiç bir şeyi olmayanların sınıfına katılmış.

Madenlerin kapatılması bu şekliyle binlerce insanın sokağa atılması anlamına geliyor.

Bu durum her ne kadar dolaysız bir biçimde maden işçisini etkiliyorsa da, daha şimdiden işçinin boğazına kadar borçlu olduğu esnafı, maden mühendislerini de etkiliyor. İşte bu nedenle esnaf işçinin yanında yer alıyor. Çünkü madenlerin kapatılmasıyla kendi küçük dükkanlarını kaybedecekler ve onlar da proleterler ordusuna katılacaklar.

Maden işçisi maden mühendislerini sevmiyor. Şimdiye dek mühendisler işçilere hep köle gibi davranmışlar. Kimi zaman dayak bile söz konusu olmuş. İşçilerin iliklerine kadar sömürülmesine çağdışı koşullarda çalışmalarına ya sessiz kalmışlar, ya da sisteme alet olmuşlar. İşçiler son günlerde mühendislerin kendi yanlarında yer almalarını, onlarla birlikte yürümelerini olumlu değerlendiriyor. Ama bunun nedeninin iş kaybetme korkusundan kaynaklandığını biliyor. Aslında işçiler kendilerine verilen her tür kitlesel desteği sempatiyle karşılıyor, ancak yine de mühendislere olan güvensizlik sürüyor.

Sınıf bilinçli devrimci işçiler daha çok yer üstünde üretim sürdüren atelyelerde kümelenmiş. Çalışma koşullarının yerüstünde daha iyi olduğu da bir gerçek... Yeraltı işçilerinin bu işçilerle hemen hiç iletişimi olmamış. Ya da diğer bir deyişle yeraltı işçileri daha geri durumda... Bu durum en başta burjuva sendikacıları için bir koz oluyor. Daha rahat koşullara sahip yerüstü işçileriyle, yeraltı işçilerinin arasını açmak, işçiyi bölmek, burjuvazinin işine geliyor.

Nitekim böylesi bir tehlike bizce sözkonusu... Kaldı ki bu başka bir eksikliğin de göstergesi. Yeraltı işçileri arasında çalışmak, işçilere siyasi bilinci götürmek, sınıfın öncüsü konumuna gelmede birincil adımı oluşturmalı. Kanımızca yeraltı işçisiyle kaynaşılmasının yolları derhal sağlanmalı. Ya da belki de sınıfı bilinçli arkadaşlarımız yeraltına inmeli... Bu şekilde devrimci işçiler üzerindeki "rahatlarına düşkün, fırsatçılar" imajı silinmiş olacak, burjuva sendikacıların işçiyi bölme girişimleri sonuçsuz kalacak. Bir kez daha belirtelim, Zonguldak maden işçileri arasında politik bir etkinlikten bahsetmek istiyorsak, yeraltı maden işçileri arasında da örgütlenmek zorundayız.

Sınıfa önderlik etmemizin salt onun olumlu yanlarını gözlemleyerek değil, olumsuzlukların üzerine acımasızca gitmekle olduğunun bilincinde olmalıyız. Şimdiye dek örgütsüz kalmış sınıfın kendisine sahip çıkar görünen sendikanın peşinden gitmesi doğal... Niteliği bizce de belli olan bu yapı şimdilik eylemi kıramasa da, en azından onun daha fazla siyasileşmesine engel olma görevini üstlenmiş. Bu açıdan bakıldığında işçilerin ekonomik mücadele sınırları içerisinde kalmasında, düzene şu ya da bu şekilde muhalif unsurlarla ilişki kurmasını önlemede başarılı oluyor. Bir tarafta "Meclis istifa" diye haykıran onbinlerce işçi, öte yanda bu sloganı şu ya da bu düzeyde dile getiren unsurlara bir soğukluk sözkonusu. Sanırız bu da sosyalistlerin yolun çok başında olduğunun göstergesi... Katedecekleri, dahası katetmek zorunda oldukları bir uzun yol var.

Yazımızı bitirirken önemli bir olgunun altını bir kez daha çizmek istiyoruz. Zonguldak maden işçisi kararlı, coşkulu, mücadeleci; ancak politik bilinçten yoksun, örgütsüz... Şimdilik öncü güç olarak sendikalarını görüyorlar. Sendika ise daha şimdiden eylemliliklerin daha üst boyuta sıçramaması için ne gerekirse yapıyor.

Bize düşen ise yeraltı ve yerüstü işçilerine sınıf bilincini götürmek, onları örgütlemek... Sanırız bu koşullarda önemli yük, Zonguldak'taki arkadaşlarımızın omuzlarında olacak. Sabırlı ancak ısrarlı bir politik faaliyet ileriki dönemde maden işçisinin daha güçlü ve daha ileri atılımının ilk koşuludur.

Birol Emek - M. Deniz

3 Ocak'ta devrimci hareket

Türkiye işçi sınıfı '91 yılının ilk günlerinde olağanüstü bir hareketlilik içersinde.

Maden işçileri Türkiye işçi sınıfı hareketine yeni bir boyut getirdi. 15-16 Haziran eylemlerinden bu yana böyle kitlesel ve militan eyleme ilk defa tanık oluyoruz. Her hafta sonu ülkenin çeşitli bölgelerinden işçiler konvoylar halinde Zonguldak'a akıyorlar. 50 bin Zonguldak işçisine güç katmaya çalışıyorlar. "Diren madenci, yalnız değilsin" sloganı Zonguldak işçisine güç veriyor.

Bu madalyonun bir yüzü, birde diğer yüzü var. 3 Ocak eylem günü. Kimi çevreler genel grev olarak adlandırsalar da bu eylem sadece sendikalı işçilerin % 80 civarında katıldıkları bir boykottu. Yaklaşık 2 milyon işçinin katılımı ya da katılımsızlığı ile Türk-İş, Hak-İş ve diğer bağımsız sendikaların güdümünde fabrikalar boykot edildi. Bu "eylemsizlik eylemi"ini, sınıfın özgücüne dayanarak kendi sloganlarını haykıracağı bir eyleme dönüştüremedik. İstanbul'da beş sendikanın ortaklaşa düzenlediği Paşabahçe-Beykoz yürüyüşü dışında işçi sınıfının kitlesel katıldığı bir eylem olmadı. Bunun nedenleri şöyle sıralanabilir.

1) Türkiye işçi sınıfı henüz sendikal örgütlülük dışında siyasal örgütlülük bilincine erişmiş değil.

2) Varolan çeşitli devrimci-demokrasi güçleri her ne kadar işçi sınıfı edebiyatı yapsalar da sınıfın içinde yeralmış değiller.

3) En önemlisi Türkiye işçi sınıfına devrimci perspektifler sunabilecek bir devrimci sınıf partisinin yokluğudur.

Bu üç maddeyi biraz açalım.

1. madde; Türkiye'de yaklaşık 40 yıldır süregelen bir sendikal yaşam vardır. 1950'lerden günümüze Türk-İş'in Amerikancı sarı sendikacılığı, düzen uzlaşmacılığının en güzel örneklerini verdi ve bu uzlaşmacı tavrını sürdürüyor. İşçi sınıfı içindeki kaynaşmanın, dipten gelen dalganın önüne geçebilmek ve sınıf hareketlerinde kısa süreli de olsa durulmayı başarabilmek için Şevket ağa 3 Ocak kararını almak zorunda kaldı.

Başta Özal ve Akbulut hükütümeti göstermelik de olsa tepkilerini dile getirmeye çalıştılar. DGM başsavcısı Demiral, hemen burjuva düzenin kanunlarından dem vurdu. Sömürü düzeninin en gözde iletişim aracı olan TV ise işçi sınıfına hergün psikolojik baskı ve fütursuz tehditlerle gözdağı vermeye çalıştı. Ama "eylemsizlik eylemi" Türk-İş ağalarının düşünceleri çerçevesinde başarıya ulaştı. Bu eylem işçi sınıfının sendikal birliğinin sağlanması ve üretime yönelik toplu eylem olması anlamında pasifist bir eylem olsa da sınıf hareketine az da olsa bir ivme kazandırdı. Fakat sınıf içinde yer alan sosyalist, devrimci demokrasi güçleri yeterince etkin olamadılar. Bu da işçi sınıfına önderlik sorununu ve sınıf içerisindeki örgütlenmenin önemini bir kez daha ön plana çıkarıyor. Ve işçi sınıfına sendikal örgütlenmenin dışında devrimci sınıf örgütlülüğünün net olarak sunulması gerekiyor.

2. madde: Diğer bir sorun ise devrimci demokrasi güçleri. 3 Ocak günü bu örgütler de sınıfa destek vermek için çaba sarfettiler. Ne var ki bir şeyi hep atladılar. Atlanan sınıfın tam da kendisi idi. İstanbul-Aksaray'da eyleme gelen bazı gruplar işçileri aramışlar. Sonra da dahice bir sonuca varmışlar. "İşçiler korkmuş ve evlerinden çıkmamışlar"! Tam da bu noktada durup düşünmek gerekiyor. Hem teorik-programatik hem de pratik anlamda sınıfın dışında kalıyorsan eğer, yapacağın eylem için sınıfı "ararsın". Sınıfı aramamak için sınıfın içinde olmak zorundasın. İşçi sınıfı küçükburjuva toplumsal konumda olan örgütlenmelere uzak kalıyor. Bir başka olay da... bölgesinde meydana geldi. Bu örgütlerden birine mensup bir kaç işçi, iki fabrikanın işçileri ile ortak eylem koyacakları iddiası ile bir fabrikanın ileri işçilerini otobüse doldurup başka bir bölgeye götürmüş ve kendi pankartı altında yürümeye zorlamış. Askerin havaya ateş açmasıyla son bulan eylemden sonra yine bir başka bölgede korsana gitmek üzere bindikleri otobüsle hep beraber I. şubede fişlenmişlerdir. Olay ilgi çekicidir. İlk olarak ilerici bir kaç işçiyi iki fabrikanın koyacağı ve halkın destekleyeceği bir eyleme götürmek iddiası ile yola çıkarmışlar, ama insanlar olayın farkına vardıklarında kendilerini TDKP pankartı altında bulmuşlardır. Orada bulunan işçiler pankartı reddedince "korkaklıkla" ve "kaçmakla" suçlanmışlar, eyleme katılanlar ise I.şubeye gitmişlerdir. Sonuç olarak insanlar önceden kestiremedikleri bir korsana zorlanmış, tedbirsizlikleri nedeniyle polise teslim olmuşlardır.

Böylesi bir eylemi işçi sınıfına mal edemeyiz. Örgütsel çıkarlar anlamında sınıf hareketinden

parsa toplamaya çalışmak sınıfa hiç bir şey kazandırmıyor. Aksine sınıf bilincini henüz kavrayamamış insanları daha da geriye itiyor.

3. madde: Bir genel grev şiarımız var.Tüm çalışanların genel grevini örgütlemek gibi bir sorun, bir çok örgütlenmeler de genel grevden söz ediyor. Genel grev komiteleri kuralım deniyor. Evet doğru, genel grev komiteleri bir an önce kurulmalı ve harekete geçirilmeli. Ama bu genel grev komitelerini organize edecek, sağlıklı çalışmalarını sağlayacak ve genel grevi örgütleyecek bir üst organ sorununa kimse netlik getirmiyor.

Bugünün şartlarında hiç bir siyasal örgütlenme genel grevi organize edecek güçte değil. Bir çok örgütlenmeler sınıftan uzak, bu anlamda devrimci işçi sınıfı partisi sorunu yine acil bir sorun olarak önümüzde duruyor.

Devrimci işçi sınıfı partisinin yokluğunu 3 Ocak "eylemsizlik eyleminde" sanırım biraz da acı bir şekilde yaşadık. Biz devrimcilerin sınıfın önünde yeralıp, sınıfa perspektif sunmamız gerekirken, güçlerin bölünmüşlüğü ve organize olmaması nedeni ile reformist uzlaşmacı sendikaların güdümünde, tam da onların istediği gibi, eylemsiz bir gün yaşandı. Önümüzde duran görev bir an önce tüm çalışanları genel greve örgütlemek ve devrimci sınıf partisinin ilk adımlarını atmaktır.

M. Kadir/ İstanbul

Neden EKİM?

Bugün içinde bulunduğumuz durumu daha iyi kavramak ve yapılması gereken en acil görevin çözümünü önümüze koymak zorundayız. Ulusal ve uluslararası kapitalizmin Marksizm-Leninizme saldırısı daha azgınlaşmakta. İşçi sınıfının ve emekçi halkların gözünde onun prestijini düşürmeye ve sosyalizmin bir hayal olduğuna inandırmaya çalışmaktadır. Bundan dolayıdır ki işimiz daha zor ama daha da önem kazanmaktadır.

Bugünün görevini kavrayabilmek ve sorunun neresinde olduğunu algılayabilmek, dünya sosyalist hareketinin, geçmişin engin deneyimini çok iyi bilmeye ve tahlil etmeye bağlıdır. Özellikle Sovyet devriminin bütün aşamalarının günümüz sosyalistlerince çok iyi kavranmasına bağlıdır.

Sosyalist hareket işçi sınıfı hareketine yol göstererek, diğer bütün sınıf ve tabakaların birbiriyle olan ilişki alanını kapsar. Sosyalist hareket kendiliğinden bir hareket değil, bilinçli bir harekettir. İşçi sınıfına bu bilinci tarihsel olarak veren öncü örgütlenmesidir. İşte tam da burada hareketimizin acil ve ertelenemez görevi proletaryanın öncü örgütünün oluşturulmasıdır. Yani onun yaratılmasıdır. Ve bu görev diğer görevlerin en önündedir. Olmazsa olmaz koşuludur. Kendine özgü örgütlemesi ve çalışma anlayışıyla kitlenin kabarışında ona önderlik edecek ve o hareketi devrimle sonuçlandıracak olan bu öncü örgüt olmaksızın sosyalistlerin bütün çabası boşuna olacaktır.

Ekim Hareketi'nin böylesi bir tespit yapıp önüne görev olarak koyması, duymak istediğimiz şeylerdir. Özellikle *Ekim*'in son sayısındaki baş yazının içeriğinin tümüne katılıyorum. Ve benim de düşündüğüm şeylerin Ekim tarafından ifade edilmesi de beni ayrıca mutlu etti.

Evet daha önceleri Ekim hakkına pek fazla bilgim olmadığı için ne söylediğini bilmiyordum. Ama Ekim'le tanıştıktan sonra Türkiye sosyalist hareketinde böylesi bir filiz olması biz sosyalistler için gerçekten çok büyük bir kazançtır diye düşündüm.

Türkiye'nin bugünkü yapısı, sınıf ilişkileri, önümüzdeki devrim süreci çözümlemelerinde Ekim'le aynı şeyleri paylaşıyorum.

Şu anda belki bazı konularda ayrı şeyler düşünebiliriz. Ama inancım bunların süreç içinde tartışılarak giderileceğidir. Zaten sosyalistleri bir araya getiren dünyaya bakışları ve birbirlerine olan yoldaşça güvenleridir.

Benim kafama takılan bazı sorular var. Eğer bunları da kısa da olsa açabilme olanağı bulunursa çok daha iyi olacağı görüşündeyim. Ama daha önce de belirttiğim gibi, bu tür sorunları hiçbir zaman ayrılık konusu yapmamalıyız.

1. Sovyetler Birliği'nde revizyonizmin başlangıç nedenleri.

2. Proletarya diktatörlüğünün tekabül ettiği dönem.

3. Bugün proletarya partisi olmadığına göre sınıf hareketine müdahale mi etmeliyiz, yoksa gücümüz oranında doğruları söylemeye mi çalışmalıyız?

Görev ulusal ve uluslararası burjuvazinin Marksizm-Leninizme karşı son çırpınışlarına ve aldatmacalarına karşı onu savunmak ve yeni Ekimlerin yaratılması için savaşmaktır.

Yaşasın Sosyalizm!

Yaşasın Proleter Enternasyonalizmi!

Bir metal işçisi/ İstanbul

Eleştiri mi, aşağılama mı?

Türkiye'de o kadar çok düşmanımız var ki; polis, tim, kontrgerilla, bir bütün olarak devlet. Hepsi örgütlü, silahlı yekvücut olmuş bize saldırıyor. Bizse bırakın yekvücut olmayı birbirimizi kırıyoruz. Eleştiri başlığı altında "aşağılıyoruz, küçümsüyoruz". Bu nasıl yoldaşlık, bu nasıl devrimcilik?

Evet "Yoldaşlara Mektup"un yazarı yoldaş, eleştiri nedenin belki haklıydı, ama eleştiri yöntemin kesinlikle yanlış.

Eleştiri; bir kişi veya konuyu objektif ele alıp, değerlendirmedir. Daima kötüleme değildir, aşağılama hiç değildir.

Ben henüz bir yıllık Ekimciyim ve bir yıllık devrimciyim. *Ekim*'e gönderdiğim mektubu yazdığım sıralarda 6-7 aylık devrimciydim. Bu açıklamamın sebebi şu; acaba beni aşağılayan yoldaş henüz 6-7 aylık devrimciyken, teorik pratik yazılar yazıyor muydu? Eleştiride dikkat edilmeyen birinci husus buydu. Henüz yeni devrimci olduğum bilindiği halde, yeni bir devrimcinin göstrediği medeni cesarete bakılmadan yazdığı yazı yerden yere vuruluyor.

Bir de madalyonun öbür yüzü var. Bazı olumsuzluklar varsa -ki o dönemler vardı- bu olumsuzluklar neden yazılmasın? Benimki o "cehaletime" rağmen karalama ve aşağılama değil, diğer birkaç yoldaşa uyarıydı. (Yazımın tamamını okuyan biri, yazımdaki bu havayı sezinler.)

Yazımın dergide "yayınlanmayan" kısmından alıntı yapıyor ve beni yine aşağılıyorsun. Haklısın. Ben "Ekim'i şovenist buluyorum" demekle hatalıydım. Ama şovenist terimini kullanmam, benim o dönemlerdeki kapıldığım düşüncelerden kaynaklanıyordu.

Platform'da Ekim'in köylülük hakkındaki düşünceleri yazılı. Ama ben o dönemde (hep o dönem diyorum. Çünkü bende o günden bu güne çok değişmeler var) pratikte bir şeyler görmek istiyordum. Ama bugün çok iyi görüyorum ki, Ekim'in köylülüğe ulaşması imkansız. Ayrıca tüm gücün, itici güç -yani sanayi proletaryası- üstünde odaklanması gerekir. Ama o günlerde dahi kullandığım terimin yanlışlığını farketmiştim. Dergide çıkan yazımda "işçi vurgusu" terimini görünce çok sevinmiştim ve bunu ilişkide bulunduğum yoldaşa söylemiştim. Ayrıca sizin de yazımı, dergide çıktığı haliyle eleştirmeniz gerekir. Yazımı düzelten yoldaş neden bazı ifadeleri değiştirmiş, hatta neden yayınlama gereği duymuş olabilir? Kendimce cevabı şu, yazımın samimi bir dille, içtenlikle yazılmış olması ve; bizzat benim, yazımın sonunda, tüm bu düşüncelere "bilgisizlikten" kapıldığımı belirtmiş olmam.

Kaldı ki ben o yazının hemen ardından, bir yazı daha yolladım. (Gazetede yazım çıkmadan önce). Bu ikinci yazımda, daha önceki olumsuzlukların ve benim köylülük konusundaki zaafımın çözümlendiğini belirtmiştim.

Evet yoldaş, yine soruyorum; tüm bu olguları gözardı ederek, yalnızca benim bir kaç paragraflık yazımı ele alarak- yazının tamamı ele alınmamışbeni aşağılaman yanlış bir davranış değil mi? Hiçbir devrimci, yoldaşını "kırmaz, incitmez". Gerekirse över, gerekirse eleştirir (karalamaz). Ama birisi, kendine devrimciyim diyen birisi, yoldaşlarını (sempatizanlarını) hak etmediği bir dille eleştiriyor ve hatta karalayıp aşağılıyorsa, ben "o" kişinin devrimciliğinden şüphe duyarım. Devrimcilik "salt pratik" değildir. Duygu ve düşünceler, devrimciliğin tamamlayıcı etmenleridir. Her devrimci, yoldaşına en güzel duyguları beslemeli.

Açık söylüyorum; yazında haksız bir aşağılama olmasaydı sevinirdim. Ama bu şekilde yazılmamıştır. Hele "bölgenizden gele gele bunlar geliyor" tümcesi. Bu ne demek oluyor yoldaş? Sen bize hiç bir işe yaramazlar mı demek istiyorsun? Ama boşuna. Bir şeyler yapıyor muyuz yapmıyor muyuz, bunu zaman gösterecek.

Aynı tümcede başka bir düşünce daha var. Sanki il örgütü de karalanıyor, aşağılanıyormuş gibi bir hava sezinledim. (Dilerim bu sezinti, sadece benim kuruntum olarak kalsın.)

Yoldaş bu tavrın hiç hoş değil. Kendi adıma senden özeleştiri bekliyorum. Ben gerektiği yerde özeleştiri verdim. Senden de bu medeni cesareti bekliyorum.

Not:*Bu yazının dergide yayınlanıp yayınlanmaması önemli değil. (Hatta yayınlanmaması daha iyi olur. Gereksiz bir polemikle derginin sayfaları harcanmasın. Gerekli görülürse yayınlansın.) Ama yoldaşa iletilmesini isterim.*

A.Kızılkaya / İZMİR

Devrimi ciddiye almak!

Ciddi ve doğru bir politik çizginin savunucusu olmak, devrimci bir partinin üyesi olmak kişiye moral üstünlük ve prestij sağlar. İşçi sınıfını devrime kazanmak ise komünistlerin politik girişkenlik ve ciddiyetinin, fazlası ile, sonucudur. Doğru ve devrimci bir sınıf politikası tek başına faz-laca bir işleve sahip değildir. Onun canlı mekanizması devrimci kadrodur. Devrimci kadroların devrimi ve kendi partilerini ciddiye almasının koşulu bir çalışma disiplinine sahip olmaktır. Bu disiplin yalnızca polisiye bir disiplin olmaktan öte, kendine program yapmak ve bu programı hayata geçirmekle izah edilir. Devrimci kadronun hayata geçiremeyeceği bir program yapması ve programını uygulayamaması bir ciddiyetsizlik örneğidir. İkincisi ise, insanları ciddiye almak, insanların tek tek ruh halini kavramak, sorunlarını araştırmak ve her halükarda ve her hali ile insanlarla ilgilenebilmek ve çözümleyici açılımlar sunabilmek de yine devrimci kadronun işidir. Devrimci kadro bilir ki, insanların bugün yaşadığı sorunlar esas olarak kapitalist sö-mürü düzeninden kaynaklanmaktadır. Böylece, çözümleyici tavır da antikapitalist bir tavır olur.

Bu yazıyı yazma nedenim gördüğüm aksama ve olumsuzlukları, ciddiyetsizlikleri bildirmek ve uyarmaktır. Benim yaşadığım ve gördüklerim yukarıda aktardığım iki başlıktan ibarettir.

1- Ağustos 1990 - Aralık 1990 tarihlerinde aldığım her üç randevudan ikisi aksamıştır. Her iki randevudan birinin aslı ve yedeği de aksamıştır. Bundan dolayı da, benim direkt ilişki kurma şansım olmadığı için görüşmeler, yoldaşların istediği zaman beni aramaları nedeni ile uzun süre olmamaktadır. İstanbul önemli bir yer ve ben de bir sanayi işçisiyim. Bu türden bir ciddiyetsizlik benim nezdimde nasıl anlaşılmalıdır. Ben harekete nasıl yaklaşmalıyım?

2- Aktardığım birikim ve sorunlar yoldaşlarımca ciddiye alınmamıştır. Bu ciddiyetsizlik de halen devam etmektedir.

Yaşadığım ciddiyetsizlik örnekleri hoşgörülebilirlik sınırını geçmiş olduğundan bende bu ihmalkarlık, devrimi ciddiye almamak biçiminde bir tasarıma neden olmaktadır. Karşı-devrimciliğin dünyada bu kadar güçlü olduğu bir dönemde, sanıyorum devrimi daha bir ciddi ve yoğunlukla savunmak önem kazanmaktadır. Ancak bu yapılırsa hareketin engin kadro kazanması ve işçi sınıfına devrim ihtiyacını - teorisini taşıması mümkün olur. Aynı zamanda, işçi sınıfının harekete güven duyması ve devrim inancı da böylece güçlenebilir.

Eksiklerin giderilmesi dileğiyle.

Yoldaşça selamlar

Baki Eren/28.12.1990

Teori ve program sorunları

EKSEN Yayıncılık

Devrimci harekette reformist eğilim

EKSEN Yayıncılık

(Baştarafı s.44'de)
sorumlulularından biri olan Türk burjuvazisine karşı devrim mücadelesini yükseltelim!.

Kahrolsun emperyalist savaş!
Savaşa karşı devrim mücadelesini yükseltelim!
Yaşasın Ortadoğu halklarının devrimci birliği ve kardeşliği!

EKİM
17 Ocak 1991

Savaş ve sosyalist mücadele

2 Ağustos 1990'da, Saddam'ın Kuveyt gibi Batı emperyalizminin Ortadoğu'daki kilit noktası konumundaki -gerici- bir ülkeyi işgali ve ilhakı, en başta Amerika olmak üzere, emperyalist ülkeler için bulunmaz fırsat doğdu.

Amerika, değişen dünya düzeni ve iki Almanya'nın birleşmesiyle tahtından olacağı korkusuna kapıldı. Tam da bu sırada Saddam imdadına yetişti. Emperyalist ülkelerin can damarı olan petrolde söz hakkı kazanmak yoluyla tahtını korumayı planladı. Zaten hayallerinde yatan Orta Doğu'da söz sahibi olma düşüncesi, Körfez kriziyle ete kemiğe büründü.

Diğer yandan kraldan daha kralcı, "Amerika'nın bekçi köpeği" Türk burjuvazisi herkesten önce savaş çığırtkanlığı yapmaya başladı.

Daha 3 Ağustos'ta, Özal "Biz BM'e bağlıyız. BM ne karar alırsa uyarız" diye demeç verip, Irak'a ambargo koyan ilk ülke oldu. Kendi rezilane tutumlarını örtbas etmek ve aldığı kararı halk nezdinde sevimli göstermek için hümanist duygulara ve çıkarcı yollara başvurdu. '88'de gerçekleşen Halepçe katliamı için Saddam'ı kınadı. (Sanki katliam sonrası Saddam ı ziyaret eden kendisi değildi). Musul ve Kerkük'ü alma hayalleriyle halkı kandırdı.

Burjuva basın da Özal'la sözbirliği etmişçesine savaş çığırtkanlığı yaptı.

Peki neden getireceği yıkımlar bilindiği halde savaş böylesine çok körükleniyor.

Dimitrov, "tekelci sermayenin en gerici emperyalist kesimlerinin bunalımın bütün yükünü emekçilerin omuzlarına yüklemek ve dünyanın yeniden paylaşımıyla pazar sorununu "savaş" yoluyla çözmek amacına sahip olduklarını" vurgulamıştır.

Dünya kapitalizmi ve Türkiye kapitalizmi için de böylesi bir durum sözkonusu. Yükselen muhalefet, Kürdistan'daki ulusal bilincin uyanması ve ekonominin tıkanması, Türk tekelci sermayesinin uykularını kaçırır hale gelmiştir. 12 Eylül'den beri süre gelen faşist baskılar, şu andaki durumuyla onları bu çıkmazdan kurtaracak nitelikte değildir. Olası bir savaş burjuvazi için kurtarıcı niteliğindedir.

Krizle beraber Saddam'ın Hitler'le kıyaslanması ortaya çıktı. Türk ve dünya basını Saddam'ı Hitler'e benzetiyordu. Oysa Saddam, Bush ve Özal kadar savaştan yana değil. Saddam'ın savaşa ihtiyacı yok. Özal, böylesine savaş çığırtkanlığı yapıyor ki, Hitler'i şu halde bile geride bıraktı. Hitler'den daha çok gözünü kan bürümüş.

Savaş tüm çirkinliğine rağmen, "devrim" için ideal bir ortamı beraberinde getirir. Çelişme, antagonizme dönüşür, kitlelerde iktidara karşı güvensizlik başlar vb. Sosyalist nitelikteki devrimlerin hemen hemen ortak özelliği bir savaş sonrasında gerçekleşmeleridir.

Paris Komünü, Fransa-Prusya savaşı sonrasında, Ekim Devrimi 1.Dünya Savaşı sonrasında, Doğu Avrupa devrimleri ise 2.Dünya savaşı sonrasında gerçekleşmiştir. Emperyalist savaşlar, sınıf savaşımına dönüşmüş ve devrim süreci hızlanmıştır, sonucunda devrim gerçekleşmiştir.

Gerçek marksistler çıkabilecek bir savaşı sınıf savaşımına dönüştürmelidir.

Bir de madalyonun öbür yüzü var. Hitler Almanyası'nda toplumsal muhalefet sindirilmiş, komünistler, hatta sosyal-demokratlar hapsedilmiş ve fiziksel olarak yok edilmiş vb.

Böylesi bir durum Türkiye için de sözkonusu. Bu durumları gözönünde bulundurursak, komünistler perspektiflerine uygun taktikler geliştirmeli.

Yaşadığımız şu günlerde işçi sınıfının dinamizmi karşısında ihtiyacı duyulan parti, olası bir savaşta daha yakıcı ihtiyaç haline gelecektir.

Barış döneminde olduğu gibi savaş döneminde de, uluslararası proletaryanın işbirliğiyle gerçek sonal hedefe ulaşılabileceği kanısındayım.

Tüm içtenliğimle I.Enternasyonal'in sloganını haykırıyorum:

"Bütün ülkelerin proleterleri birleşiniz!"

A.Kızılkaya

Tüm emperyalistler Ortadoğu'dan defolsun!
Emperyalist savaşa karşı mücadeleye!

ABD ve Batılı emperyalist müttefikleri, yeryüzünün bu çağdaş haydutları, aylardır gerilimi yaşanan yıkım savaşını nihayet başlattılar. Modern teknolojinin en ileri ürünü silahlarla Irak'ın üstüne ölüm ve yıkım kustular. Savaş bütün şiddetiyle sürüyor. Ortadoğu sürekli genişleyen bir yangın yerine dönmüş bulunuyor. Bölge halkları bir anda istemedikleri bir savaşın dehşet verici ortamı içinde buldular kendilerini. Tüm dünya halkları savaşı ve alacağı yeni boyutları kaygıyla izliyorlar.

Tüm bunlara sebep ne? Haydutlar koalisyonunun elebaşıları, George Bush, François Mitterand ve ötekiler, "Kuveyt'in kurtuluşu için" diyorlar. Emperyalist savaş hizmetindeki emperyalist propaganda tüm dünyaya bu aynı yalanı yayıyor. Emperyalistlerin kurtuluş için savaştıkları ne zaman ve nerede görülmüştür? Tersine tüm tarih, tüm kurtuluş savaşlarının bizzat emperyalizme karşı verildiğinin kanıtı değil midir? Emperyalizm özgürlük değil egemenlik demektir. Toprakların, pazarların, hammadde kaynaklarının zorla ele geçirilmesi demektir. Halkların iradesinin çiğnenmesi, ulusların zorla köleleştirilmesi, ülkelerin egemenlik altına alınması demektir. ABD, Fransa, İngiltere, Almanya, İtalya, elele vermiş tüm bu emperyalist dünya, bu aynı şeyi şimdi de Ortadoğu'da yapıyorlar. Şimdiki savaş yeni bir emperyalist savaştır. Tümüyle haksız ve gericidir. Emperyalist dünya, Kuveyt'in işgalini bahane ve fırsat sayarak, petrol ve devrimci kaynaşmalar bölgesi Ortadoğu'da kendi düzenini onarmak ve pekiştirmek isteği ve gayreti içindedir.

Bu savaş halkların istek ve iradelerine rağmen ve yalnızca çok uluslu kapitalist tekellerin bencil ve kirli çıkarları uğruna sürdürülmektedir. Emperyalist hükümetler dün kendi aralarındaki çıkar çelişkilerinden dolayı birbirleriyle savaşa tutuşarak tüm dünyayı iki kez ateşe vermişlerdi. Bugün ortak çıkarları gerektirdiği için Ortadoğu'yu birlikte ateşe veriyorlar. Yarın kapitalist çıkar çelişkileri gerektirdiğinde dünyayı yeniden aynı korkunç akibetle yüzyüze bırakabilirler.

Kapitalizm bir kötülükler düzenidir; modern giysiler içinde bir barbarlık ve haydutluk dünyasıdır. Savaş bu kötülüklerden yalnızca biri, fakat insanlık için en dehşetli olanıdır. Barbarlığın ve haydutluğun en uç biçimidir. Kapitalizm tepeden tırnağa militarizm demektir; militarizme dayalı saldırganlık ve savaş demektir. Sürmekte olan savaş tüm bunları yeniden kanıtlamıştır.

Türk burjuvazisi Körfez krizi patlak verdiğinden beri olayların içinde aktif bir taraf oldu. ABD'ye uşaklık politikası izledi. Tüm bölge halklarını karşısına alarak, saldırgan ve işgalci emperyalist güçlerin çıkarları neyi gerektiriyorsa onu yaptı. Bu politikanın doğal uzantısı, patlak verecek bir savaşa emperyalizmin hizmetinde katılmaktı. Resmen ilan edilmemiş olsa da çeşitli biçimlerde şu an yapılan, çok geçmeden bütünüyle açıkça yapılacak olan budur. ABD'ye geleneksel uşaklık politikasının yanısıra, mayalanmakta olan devrimden duyulan korku ile emperyalist yayılma emelleri onu bu davranışa itti. Nedir ki emperyalist emellerinde hüsrana uğrayacak, kendisini tarihin çöplüğüne süpürecek olan devrimden ise yakasını kurtaramayacaktır.

Türkiyeli komünistler olarak bütün ülkelerin işçilerine ve ezilen halklarına sesleniyoruz: Uygarlıklar merkezi Ortadoğu'da emperyalist hükümetler tarafından tutuşturulan bu savaş yangınını söndürün! Araplardan Yahudilere, Kürtlerden Türklere tüm bölge halklarının ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamında ağır bir yıkım yaratacak bu savaşı durdurun! Bunu yalnızca sizler başarabilirsiniz. Bunun yolu emperyalist haydutlar koalisyonuna karşı mücadeleden geçmektedir. Bu mücadeleyi her yol, her düzeyde ve sonuç alıncaya kadar sürdürün! Emperyalist savaşın yıkımını defalarca derinden yaşamış Batı halkları özellikle büyük bir sorumlulukla yüzyüzedir. Zira bu savaşı onların hükümetleri sürdürmektedirler. Batı halklarını bunun sorumluluğuyla hareket etmeye çağırıyoruz!

Türk ve Kürt işçilerine ve emekçilerine sesleniyoruz. Türk burjuvazisinin iğrenç savaş politikasına seyirci kalmayalım. Bu politika yalnızca komşu Arap halkları için değil, Kürt ve Türk halkları için de büyük yıkımlara, derin acılara neden olacaktır. Bu politikayı boşa çıkaralım. Türk burjuvazisi savaşa bulaşarak devrimin yolunu kesmeyi de amaçlıyor. Gerici ve emperyalist savaşa karşı, bu savaşın

(Devamı s.43'de)